

Ajuntament
de Barcelona

Pla del joc a l'espai públic de Barcelona amb horitzó 2030

En col·laboració amb:

institut
infància i
adolescència

Índex de continguts

1.	PRESENTACIÓ.....	3
2.	PROCÉS D'ELABORACIÓ DEL PLA TRANSVERSAL I PARTICIPAT	6
3.	MARCS I MOTIUS	11
3.1	MARCS: NORMATIVES, COMPROMISOS, PLANS I ESTRATÈGIES	11
3.2	MOTIUS: PER QUÈ UN PLA DEL JOC A L'AIRE LLIURE A LA CIUTAT DE BARCELONA?	15
4.	CANVI DE PARADIGMA: 3 CAPES I 7 CRITERIS PER UNA CIUTAT JUGABLE	21
4.1	ELS BENEFICIS COL·LECTIUS DEL JOC	21
4.2	LES 3 CAPES PER REPENSAR I IMPULSAR MÉS I MILLORS OPORTUNITATS DE JOC A L'ESPAI PÚBLIC.....	22
4.3	CRITERIS DE QUALITAT PER AVANÇAR CAP A UNA CIUTAT JUGABLE	24
5.	DIAGNOSI DE LES OPORTUNITATS DE JOC A L'ESPAI PÚBLIC DE BARCELONA	29
5.1	LA INFRAESTRUCTURA LÚDICA.....	30
5.2	USOS LÚDICS DE L'ESPAI PÚBLIC.....	51
5.3	EN RESUM	59
6.	HORITZÓ I FITES 2030: BARCELONA UNA CIUTAT JUGABLE.....	62
6.1	L'HORITZÓ 2030.....	62
6.2	LES FITES MESURABLES A 2030	64
7.	CONTINGUTS OPERATIUS DEL PLA.....	68
7.1	EIXOS ESTRATÈGICS	68
7.2	OBJECTIUS GENERALS DEL PLA DEL JOC	69
7.3	ACTUACIONS DEL PLA DEL JOC A L'ESPAI PÚBLIC.....	70
7.4	PROJECTES TRACTORS	92
7.5	ESTIMACIÓ DE PRESSUPOST ASSOCIAT A PROJECTES TRACTOR I ASSOLIMENT DE FITES.....	122
8.	GOVERNANÇA, SEGUIMENT I AVALUACIÓ DEL PLA	125
8.1	GOVERNANÇA	125
8.2	SEGUIMENT I AVALUACIÓ	128
9.	CALENDARI	129
10.	REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	134

1. Presentació

Aquest és el primer Pla del joc a l'espai públic de Barcelona amb horitzó 2030, un full de ruta pioner que situa el joc i l'activitat física a l'aire lliure entre les polítiques clau per fer una ciutat més habitable i millorar el benestar, la salut i la vida comunitària dels veïns i veïnes, començant per la infància i l'adolescència.

Tal com estava previst i a partir de les bases assentades en l'**Estratègia Barcelona dona molt de joc: cap a una política del joc a l'espai públic** (presentada el febrer de 2018 al Plenari municipal) durant un any, de manera transversal i participada, s'ha elaborat aquest Pla. La seva finalitat és millorar i diversificar les oportunitats de joc i activitat física a l'espai públic pels seus amplis beneficis tant pel desenvolupament i benestar dels nens, nenes i adolescents com per la salut i la vida social de tota la ciutadania. El Pla també parteix de la premissa que un entorn urbà més apropiat per créixer i viure-hi la infància és una ciutat millor per a tothom.

Per a l'elaboració del Pla del joc, coordinat per l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona, s'han mobilitzat 400 persones entre professionals municipals, persones expertes i d'entitats socials i ciutadania tant infants com adults; s'han elaborat diagnòstics inicials generant dades i coneixement inèdit; s'ha consensuat un horitzó de canvi a 2030 per caracteritzar el model de ciutat jugable i s'ha concretat en 3 eixos estratègics, 14 objectius i 10 fites mesurables a 2030; s'han treballat tècnicament criteris per a Barcelona en base a referents internacionals per tal de començar a fer operatius els canvis; s'han identificat i planificat més de seixanta actuacions que involucren a molts serveis i actors de la ciutat, algunes ja iniciades en certs barris i que tenen valor per escalar-se a nivell de ciutat, i altres accions previstes per engegar.

Ara bé, aquest Pla del joc a l'espai públic no parteix de zero, sinó que catalitza línies d'acció concretant diversos aspectes de plans i estratègies municipals com el del verd i la sostenibilitat, del clima, d'urbanisme de gènere i de la vida quotidiana, d'accessibilitat universal, d'equipaments esportius, així com els d'infància, de joventut i d'envelliment. Per l'altre costat, el Pla contribueix a assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 fent ciutats més inclusives, segures i resilents adequant l'espai públic perquè sigui més apte als grups socials menys presents. En altres paraules, el Pla aporta la capa de jugabilitat a un model de ciutat que aposta per la naturalització, la sostenibilitat i la mitigació del canvi climàtic, per la pacificació de carrers i la seva recuperació com a lloc de trobada i lleure ciutadà, per la ciutat educadora i per la salut als barris en entorns més inclusius a les diversitats d'edats, gèneres, orígens i capacitats funcionals.

El Pla del joc a l'espai públic és el resultat de respondre'ns preguntes importants per millora la vida quotidiana dels veïns i veïnes: què ofereix l'entorn urbà de Barcelona per al joc i l'activitat física a l'aire lliure pensant, en primer lloc, en els nens i nenes, però també en adolescents, joves, adults i persones grans? Quines intervencions es poden reforçar i promoure per afavorir aquesta activitat lúdica i física en convivència amb altres usos ciutadans a l'espai públic? Què cal repensar del model urbà si el que es vol és diversificar i millorar la infraestructura lúdica més enllà de les àrees de joc estandaritzades?

El Pla del joc ha permès a la ciutat començar a respondre's aquestes preguntes que són rellevants en el compromís i obligació de l'Ajuntament de Barcelona de fer avançar els drets de nenes, nens i adolescents, en especial, tenint en compte el reconeixement com a Ciutat Amiga de la Infància rebut fa més de deu anys i renovat el 2018. En endavant, l'Ajuntament de Barcelona podrà rendir comptes respecte als requeriments que Nacions Unides -mitjançant les Observacions Generals sobre el dret al joc del Comitè dels Drets de l'Infant- posa a les administracions públiques per protegir, respectar i promoure el dret humà al joc i al temps lliure reconegut a infants i adolescents (art.31 Convenció sobre els drets de l'infant). De fet, 4 de cada 10 habitants de Barcelona tenen interès directe en el benestar de la infància i l'adolescència de la ciutat (el 15% són persones menors d'edat i el 23% són persones adultes que hi conviuen a casa i en tenen cura). Per altra banda, sabem que el que viuen les persones en aquesta etapa vital condiciona les seves trajectòries futures i també la cohesió social de la ciutat. Per tant, a més joc creatiu, divers, lliure, inclusiu i compartit de petits, més autonomia, resiliència, habilitats socials i salut física i mental en endavant.

Des d'aquest plantejament i compromís, l'Ajuntament de Barcelona ha fet un salt qualitatiu avançant cap a una política de joc a l'espai públic que parteix d'una òptica integrada i transversal i que combina accions d'urbanisme (des de microintervencions i urbanisme tàctic a grans transformacions urbanes) i accions socials (des de dinamitzacions itinerants a nous conceptes en serveis públics) per tal d'avançar, alhora, en la dimensió de ciutat jugable i en la de ciutat jugada. Així, els tres eixos que estructuren el Pla pretenen aconseguir tant la millora i diversificació de la infraestructura lúdica en el model urbà, com l'estímul de l'activitat lúdica i física a l'aire lliure dels 0 als 99 anys revertint el dèficit de joc i, finalment, reforçar la importància social que li donem al joc.

Es tracta d'un Pla pensat, insistim, per a promoure l'exercici del dret al joc d'infants i adolescents com a punt de partida, però també perquè els i les joves trobin possibilitats més atractives per fer activitat física i lúdica i trobar-se a l'espai públic, i perquè les persones adultes i grans recuperin el gust per jugar i compartir temps i espais de joc intergeneracional. La promoció activa d'hàbits lúdics quotidians al voltant dels quals es genera vida social i que ajuden a transformar l'entorn és una oportunitat per revertir problemàtiques socials de la ciutat com són el sedentarisme, l'obesitat infantil, el pantallisme, la manca d'autonomia, la individualització i l'aïllament social o el dèficit de contacte amb la natura i el verd i l'alta contaminació ambiental i l'accidentalitat viària.

Tenir en compte la ciutat viscuda i la ciutat construïda des del joc i els seus beneficis creuats ens permet situar al centre les necessitats de la vida quotidiana sovint oblidades com són jugar, fer esport i trobar-se a l'espai públic i, alhora, ajuda a impulsar millores concretes de l'entorn urbà més verd i naturalitzat, més segur i pacificat perquè generi més i millors oportunitats de joc que, alhora, és generador de vida social al carrer. En aquesta tasca de repensar les oportunitats de joc a l'aire lliure, el Pla aporta noves categories útils per anar més enllà de les àrees de joc i incorporar, en el planificació i anàlisi de la ciutat, a partir dels conceptes d'espai lúdic, ecosistema lúdic i infraestructura lúdica. Alhora, el Pla també contempla els patis escolars i els entorns dels equipaments educatius com a part d'aquesta infraestructura lúdica de la ciutat.

Aquest Pla posa en valor la necessitat vital humana i quotidiana de jugar i la seva capacitat per transformar la ciutat a partir de la suma de moltes petites actuacions que repercuteixen en el benestar, la salut i la vida social dels seus veïns i veïnes. I ho fa responenent a demandes ciutadanes dels propis infants i adolescents, així com de l'associacionisme de l'educació en el lleure i del sector de la renovació i innovació educativa que, històricament, han reivindicat la rellevància del joc i la importància de disposar de temps i espais adequats per fer-ho. De la mateixa manera, també les entitats veïnals han vinculat les reivindicacions de dignificació de l'espai públic a la necessitat d'entorns de joc, de llocs de trobada social als barris.

Finalment, en el desplegament d'aquest està previst que l'Ajuntament treballi des dels seus equips als diversos serveis i territorialitzi la planificació i l'acció als districtes per impulsar i desenvolupar al màxim aquest Pla del joc. Ara bé, avançar, decididament cap a una ciutat més jugable i jugada, necessàriament, passa per la coresponsabilitat i demana teixir més complicitats i canviar de prioritats i hàbits per part d'agents més enllà de l'administració, des d'entitats socials a comerços, passant per professionals de l'educació o la salut, fins al conjunt de la ciutadania, en especial, els adults.

2. Procés d'elaboració del Pla transversal i participat

El Pla del joc a l'espai públic parteix i és una de les principals mesures previstes en l'Estratègia Barcelona dona molt de joc, presentada al Ple municipal el febrer de 2018. Es tracta d'una iniciativa conjunta de les àrees d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat i de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona que s'ha treballat de forma transversal i participada escoltant professionals municipals, entitats socials i ciutadania -tant infants, joves com adults- en 24 sessions de treball presencials i més de 400 persones involucrades entre el març i el desembre de 2018. El Pla parteix d'una construcció consensuada d'horitzó i criteris pel canvi de paradigma, alhora, que té en compte la viabilitat tècnica.

L'Institut Infància i Adolescència de Barcelona, com a ens instrumental de l'Ajuntament de Barcelona, ha sigut la institució encarregada de coordinar el procés, políticament i tècnica, i d'elaborar-ne la proposta, treballant per a la transversalitat i la participació com a eixos clau i aportant coneixements per assegurar el rigor i qualitat dels continguts.

Un procés participat: àmbit polític, tècnic i ciutadà

El Pla parteix de la necessitat de repensar els espais i les oportunitats de joc que la ciutat ofereix per al joc i l'activitat física diversa i inclusiva a l'aire lliure per a tota la ciutadania, en especial per infants i adolescents, contribuint a millorar la vida comunitària. Aquesta reflexió s'ha fet de manera participada per tal de poder recollir les diverses visions que hi ha a la ciutat entorn el joc i l'activitat física a l'aire lliure. S'ha enriquit el procés amb l'experiència dels diversos agents de manera que el Pla resultant ha tingut en compte les necessitats diferents que s'expressen al voltant del joc a l'aire lliure.

En aquest sentit, s'ha dissenyat un procés de participació per l'elaboració del Pla del joc a l'espai públic segons les directrius que estableix el nou Reglament de Participació Ciutadana (octubre 2017). Tal com preveu el reglament s'ha constituït una comissió de seguiment del procés de participació per a l'elaboració del Pla, formada per 6 entitats socials de la ciutat.

El treball realitzat contempla els tres àmbits polític, tècnic i ciutadà.

Àmbit polític:

En l'àmbit polític s'ha constituït un espai de referència de **responsables polítics de l'equip de govern** coliderat per dues tinences d'alcaldia i integrat també pels comissionats de les principals polítiques locals implicades:

- Tinença de Drets Socials
- Tinença d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat
- Comissionat d'Ecologia
- Comissionat d'Educació, infància i joventut
- Comissionat de Salut i diversitat funcional
- Comissionat d'Esports

Així mateix, s'han realitzat dues sessions de presentació i treball amb els referents dels **grups polítics municipals** presents al consistori per tal de presentar i contrastar l'horitzó, el procés i continguts del Pla.

Àmbit tècnic:

El treball tècnic de professionals municipals s'ha desenvolupat en 5 sessions de treball a partir de dues dimensions: d'una banda, la participació dels **responsables de diferents àrees i instituts de l'Ajuntament** implicades; i de l'altra, la participació dels **referents tècnics dels districtes**.

- **Sessions exploratòries inicials:** amb dos objectius: 1) presentar el marc conceptual del Pla del joc i 2) començar a identificar els factors clau a tenir en compte. Han participat una setantena de persones de serveis i àrees, i de districtes en les dues sessions realitzades.

- **Sessions de contrast tècnic.** Amb l'objectiu de calibrar la viabilitat i interès de les diferents propostes d'actuació que anaven configurant el contingut operatiu del Pla s'han realitzat aquestes sessions amb una seixantena de professionals.
  - Sessió amb l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat conjuntament amb la Xarxa d'Accessibilitat i Vida Independent de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva.
  - Sessió amb educadors i educadores de Ludoteques i Casals Infants Municipals
  - Sessió amb responsables tècnics dels districtes de la ciutat

Àmbit ciutadà:

En l'àmbit ciutadà el procés ha buscat la participació tant d'entitats membres dels òrgans de participació de la ciutat; com d'organitzacions socials, empreses i persones de referència vinculades a l'àmbit del joc o els diversos usos de l'espai públic; així com ciutadania a títol individual, tant adults com infants. La meitat de les sessions de treball de tot el procés han estat de l'àmbit ciutadà (11 de 24).

- **Sessió exploratòria inicial:** amb la participació d'una trentena de representants d'entitats socials de la ciutat i persones expertes amb dos objectius: 1) presentar el marc conceptual del Pla del joc i 2) començar a identificar els factors clau a tenir en compte.
- **Sessions de construcció de l'horitzó desitjat a 2030:** Els aspectes a considerar ha servit de punt de partida per a construir l'horitzó i fer-ho de forma compartida en 4 sessions de treball en les que han participat els diferents òrgans consultius de la ciutat més vinculats a la temàtica amb la participació d'una cinquantena de persones.
  - Sessió amb el Consell Municipal de Benestar Social i de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva

- Sessió amb el Consell Municipal de l'Esport
- Sessió amb el Consell Escolar Municipal
- Sessió amb el Consell de la Joventut de Barcelona

- **Sessions temàtiques presencials:** amb l'objectiu de recollir idees i possibles actuacions s'han convocat 5 sessions obertes a la ciutadania, cada una amb una temàtica específica, on han participat al voltant de 100 persones amb diversitat de perfils i vinculació amb el tema que han enriquit el procés creatiu i la reflexió al voltant del joc a l'espai públic.

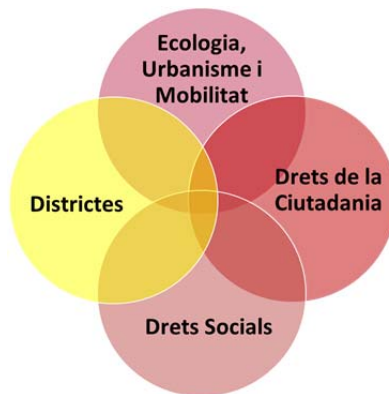

- **Plataforma Decidim Barcelona:** l'aportació de propostes ha estat dos mesos obert a través de la plataforma de participació digital Decidim Barcelona amb un nivell de contribucions poc significatiu.
- **Contrast amb infants:** per tal de tenir un retorn des de l'expertesa dels infants sobre les propostes de projectes tractors s'ha realitzat una sessió de treball amb la participació d'una quarantena de nois i noies de 5è i 6è de primària de l'Escola Pegaso. També s'han incorporat les reflexions que van aportar els 200 infants de 10 a 14 anys, de 5 escoles i d'un esplai, al llarg del procés de cocreació del Parc Central de Nou Barris i del Parc de la Pegaso

Un procés transversal: tres àrees municipals i els districtes

La complexitat i abast dels objectius del Pla del joc a l'espai públic ha requerit una lògica de treball integrada i transversal a tota l'organització municipal incorporant pluralitat de perspectives tant de tinences com de departaments i instituts municipals. Per aquest motiu el procés ha estat pilotat de manera transversal tant a nivell política com tècnica. Els referents polítics esmentats i vinculats a les polítiques d'espais verds, urbanisme i mobilitat, drets socials, salut, diversitat funcional, esports, educació, infància i joventut. Pel que fa als referents tècnics, s'ha constituït una Comissió transversal per a l'elaboració del Pla de joc a l'espai públic integrada per serveis de les tres àrees d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat, Drets Socials, Drets de Ciutadania, Participació i Transparència; i dels districtes de la ciutat, amb la coordinació de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona.

La Comissió transversal per a l'elaboració del Pla de joc a l'espai públic formada per a 35 persones s'ha reunit 5 vegades i ha estat l'espai de seguiment i validació tècnica de les propostes del procés i dels continguts del Pla de joc que també ha treballat en identificar actors i actuacions a tenir en compte i explorar sinergies per tal de donar coherència i abast al Pla de joc. Aquest treball transversal ha permès sumar mirades i experteses diverses, i també partir d'experiències que ja s'estaven fent al territori i que el Pla posa en valor, reorienta i dota de nous significats o escala en l'àmbit de la ciutat.

Presentació pública en la jornada Joc i ciutat

En la [Jornada Joc i Ciutat](#), el 6 de febrer de 2019 al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona s'ha obert debat al voltant de la importància social del joc i s'ha presentat públicament el Pla del joc a l'espai públic amb 400 persones inscrites provinents de diversos àmbits i entitats, educadors, arquitectes, paisatgistes, empreses de jocs per a àrees de joc, tècnics municipals de Barcelona i d'altres municipis.

Esquema del procés d'elaboració del Pla del joc a l'espai públic

Pilotatge polític transversal

Tinença de Drets Socials
Tinença d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat
Comissionat d'Ecologia
Comissionat Educació, Infància i Joventut
Comissionat de Salut i Diversitat Funcional
Comissionat d'Esports

Comissió transversal d'elaboració del Pla del joc (tècnic)

Dir. Model Urbà, Dir. Medi Ambient i Serveis Urbans, Dir. Conservació i Biodiversitat, Dept. Prospectiva Urbana, Dir. Comunicació i Participació d'Ecologia, Dir. Comunicació Drets Socials, Dir. Infància, Joventut i Gent Gran, Dir. d'Acció Comunitària, Dir. Drets de Ciutadania i Diversitat, Dir. Democràcia Activa, Districtes, Dept. de Transversalitat de Gènere, IMPJ, IBE, IMPD, IMSS, IMEB, ASPB, BR, IAB

3. Marcs i motius

3.1 Marcs: normatives, compromisos, plans i estratègies

El Pla del joc a l'espai públic amb horitzó 2030 neix de la necessitat de consolidar una nova visió del joc a la ciutat i interacciona amb diversos marcs previs, els quals concreta en algun aspecte o contribueix a catalitzar. Concretament, els diferents marcs amb els que intersecciona, ja siguin normatives, compromisos, plans o estratègies tant locals, com catalanes i internacionals, es detallen a continuació.

3.1.1 Punt de partida: Estratègia Barcelona dona molt de joc

El 23 de febrer de 2018 es va presentar al Ple Municipal, l'Estratègia Barcelona dona molt de joc: cap a una política de joc a l'espai públic com a mesura de govern.. La seva finalitat és recollir actuacions ja desplegades i preveure'n fins a finals de mandat en 6 línies d'actuació, entre elles la creació d'un Pla del joc a l'espai públic de Barcelona com a instrument per identificar eixos estratègics, objectius i per planificar a mig, curt i llarg termini accions per avançar cap a una política de joc a l'espai públic.

3.1.2 Agenda internacional i marc normatiu

El Pla del joc s'emmarca i té en compte les agendes i normatives de referència tan a nivell internacional com català.

L'Agenda 2030 dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides.

En l'àmbit internacional, pel que fa a agenda política, el Pla contribueix a fer avançar els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 acordada per la comunitat internacional en el marc de les Nacions Unides. Dels 17 ODS, el Pla treballa per l'Objectiu 11 que planteja aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles i, específicament, en la fita: "Per a 2030, proporcionar accés universal a zones verdes i espais públics segurs, inclusius i accessibles, en particular per a les dones i els infants, les persones grans i les persones amb discapacitat" (11.7). i en relació a les actuacions vinculades amb els centres educatius que treballen per l'objectiu de "construir i adequar instal·lacions escolars que responguin a les necessitats dels infants i les persones discapacitades, tinguin en compte les qüestions de gènere, i ofereixin entorns d'aprenentatge segurs, no violents, inclusius i eficaços per a totes les persones" (Educació de qualitat 4.7a).

La Convenció sobre els Drets de l'Infant de Nacions Unides

Pel que fa als tractats internacionals, aquest Pla i suposa una aplicació concreta de l'article 31 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant: "el dret al descans i al temps lliure, al joc i a les activitats recreatives pròpies de la seva edat i a participar lliurement en la vida cultural i en les arts" (art.31.1). Així mateix, tots els nivells de l'administració dels Estats part "respectaran i promouran el dret de l'infant a participar plenament en la vida cultural i artística i propiciaran oportunitats adequades, en condicions d'igualtat, per participar en activitats culturals, artístiques, de temps lliure i joc" (art.31.2).

L'enfocament i concrecions del Pla beuen de manera molt important i tenen molt en compte la interpretació i recomanacions del Comitè dels Drets de l'Infant de Nacions Unides, en la seva Observació General Nº 17 de 2013 on detalla les condicions per afavorir l'exercici progressiu del dret al joc i al temps lliure recollits en l'article 31.

La Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat de Nacions Unides

La Convenció de Nacions Unides específica sobre els drets de persones amb discapacitat, estableix a l'article 30 en relació a la participació dels infants en la vida cultural, les activitats recreatives, de lleure i l'esport, que "les administracions públiques han d'assegurar que els infants amb discapacitat tinguin igual accés que els altres infants a la participació en activitats lúdiques, recreatives, de lleure i esportives, incloses les que es realitzen dins l'escola".

La Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat

El Pla també respecta la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat que estableix que "les autoritats locals garanteixin l'existència d'espais públics de qualitat oberts a tots els infants sense discriminació" (art. XXI.2) i també que "les administracions han de fomentar l'activitat física i esportiva com a hàbit de salut" (art. 58.4).

La Llei catalana dels drets i oportunitats en la infància i l'adolescència

El canvi de paradigma respecte la ciutadania i els drets humans de les persones menors d'edat que va suposar la CDI està recollit a la Llei catalana 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA) i, pel que fa a l'espai públic, estableix que "els infants i els adolescents tenen dret a moure's, a gaudir i a desenvolupar-se socialment en el propi entorn urbà", que "els poders públics han de fer possible el desenvolupament i l'autonomia dels infants i els adolescents en un entorn segur", i que "el planejament urbanístic municipal ha de preveure i configurar els espais públics, tenint en compte la perspectiva i les necessitats dels infants i els adolescents" (art.55).

Respecte a les zones de recreació i joc, la LDOIA preveu que "el planejament urbanístic ha de preveure espais i zones recreatives públiques idònies perquè els infants i els adolescents puguin gaudir-hi del joc i l'entreteniment (...), tenint en compte la diversitat de necessitats d'entreteniment i de joc en atenció als grups d'edat dels infants i els adolescents. En el disseny i la configuració d'aquests espais, els ajuntaments han d'escoltar l'opinió i fer possible la participació activa dels infants i els adolescents" (art.56).

Finalment cal destacar que la LDOIA especifica que "s'ha de garantir que els infants i els adolescents que tenen una discapacitat física, psíquica o sensorial poden accedir als espais i zones recreatives públiques i en poden gaudir, d'acord amb la legislació vigent en matèria d'accessibilitat i de supressió de barreres arquitectòniques" (art.56).

3.1.3 Compromisos, plans i estratègies de ciutat interrelacionades amb el Pla del joc: un pla que catalitza

La transversalitat del Pla fa imprescindible tenir en compte estratègies, plans i compromisos de diverses matèries. Alhora, el mateix Pla contempla actuacions que reforcen i contribueixen a assolir dues estratègies de ciutat, cinc plans, dues mesures de govern de ciutat i dues de districte, així com un compromís ciutadà que s'especifiquen a continuació:

Estratègia d'inclusió i de reducció de les desigualtats socials de Barcelona 2017-2027

És un marc de treball compartit entre l'Ajuntament i entitats socials per reduir les desigualtats socials i té vinculació amb el Pla del joc en l'objectiu de "promoure i assegurar l'accés universal amb equitat a activitats de lleure, culturals esportives i de joc, en especial, en la infància i l'adolescència" (Obj.2.6). Com també a l'objectiu de "garantir la ciutat com a espai de vida, oferint espai públic i equipaments que permetin usos diversos que afavoreixin la relació amb els altres, això com al convivència i la relació intergeneracional i intercultural" (Obj.3.6).

Compromís ciutadà per a la sostenibilitat 2012-2022

Aquest acord social es concreta en l'Agenda 21 de la ciutat de Barcelona amb 10 objectius als quals el Pla del joc contribueix específicament en el nº 2: "Espai públic i mobilitat: del carrer per circular al carrer per viure-hi" i a la línia d'acció específica que proposa recuperar els carrers per a les persones, generant un espai públic pacificat i acollidor i impulsant una cultura d'espai públic compartit i promoure i prioritzar la vida al carrer, els llocs de convivència, l'estada i el joc.

Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2012-2020

Defineix els reptes, els objectius i accions en relació a la conservació del verd i de la biodiversitat i a com la població els coneix, en gaudeix i en té cura. Emmarcada en els seus grans 5 objectius hi ha la línia estratègica número 9: "fomentar les zones verdes com a espais per a la salut i el gaudi i promoure la implicació ciutadana en la seva creació i en la conservació de la biodiversitat". Aquesta línia recull, entre d'altres, dues de les principals actuacions a les quals respon el Pla del joc a l'espai públic: Millorar i diversificar les àrees de joc infantil amb participació de les escoles, entitats i ciutadania (9.3); i Augmentar i millorar la dotació d'equipaments lúdics i de salut en els parcs (9.2)

Pla clima 2018-2030

Aquest pla compila accions a fi d'aconseguir 3 grans objectius: reduir el 45% de les emissions de CO₂, incrementar el verd urbà en 1,6 Km² i menys de 100 litres per habitant per dia, i dóna resposta al compromís que la ciutat ha adquirit amb la signatura del Pacte d'alcaldes per l'energia i el clima. La seva línia d'acció 3 sobre prevenir el calor incorpora accions com prioritzar les actuacions refrescants, generar més zones d'ombra o crear jardins d'aigua (ruixadors, fonts accessibles, llacs, piscines, etcètera) incorporades al Pla del joc.

Focus infància i ciutadania 2017-2020. Pla per créixer i viure la infància i l'adolescència a Barcelona

És el marc de planificació i transversalització a la ciutat de Barcelona de les principals polítiques que afecten a la infància i l'adolescència de la ciutat i en l'àmbit "Participo de la vida social i comunitària. Drets de participació" es recull el repte 9 que diu "Afavorir més i millors oportunitats de joc lliure i incliusiu a l'espai públic" i recull la mesura de la ciutat jugable.

Pla d'adolescència i joventut 2017-2021

Aquest pla vol garantir tots els drets de les persones joves, que situa l'adolescent i el jove com a protagonista de la seva vida i com a agent de transformació socials. Principalment, els objectius que conflueixen amb el Pla del joc són: Promoure la diversitat en l'activitat física i esportiva, tant de tipus de pràctiques com de perfils de joves (Eix 3, Àmbit 3.2).

Facilitar i legitimar l'ús de l'espai públic per part dels i les joves i fomentar el codisseny i la cogestió d'espais públics i equipaments amb la participació dels i les joves. (Eix 4, Àmbit 4.3)

Garantir i millorar la incidència de l'associacionisme educatiu de base comunitària a la ciutat.

Aquesta mesura de govern (maig 2018) té entre els seus objectius facilitar la presència i l'ús d'espai públic a les entitats de l'associacionisme educatiu i recull concretament, com a acció "incorporar actuacions promogudes i demandades per les entitats d'educació en el lleure en el Pla de joc a l'espai públic com facilitar l'ús lúdic de carrers, places o parcs propers als locals" (Acció 20).

Estratègia sobre canvi demogràfic i envelliment, una ciutat per a tots els cicles de vida 2018-2030.

Aquesta mesura de govern es planteja afrontar el canvi demogràfic que impacta en totes les esferes de la vida i els cicles vitals de les persones i fa referència explícita al Pla del joc: "Fomentar la perspectiva intergeneracional en els espais de joc infantil a la ciutat. Fer el seguiment del Pla del joc a l'espai públic perquè es tingui present la perspectiva intergeneracional en el disseny dels nous espais de joc a la ciutat" (acció 37).

Pla d'accessibilitat universal 2018-2026

Defineix com a objectiu posar la persona al centre i garantir el complet exercici dels seus drets, més enllà de si tenen algun tipus de discapacitat o de diversitat funcional. L'accessibilitat universal i el disseny universal fan possible que l'entorn urbà sigui viscut per tothom en igualtat de condicions. El Pla preveu una línia d'anàlisi i de propostes per l'espai públic, amb un anàlisi específic de l'accessibilitat a les àrees de joc i dels espais verds, concretament realitzar un diagnòstic de l'accessibilitat a l'espai públic de la ciutat: carrers, parcs, parcs infantils i platges (objectiu nº10).

Pla per la justícia de gènere 2016-2020

És una eina de promoció de l'equitat entre dones i homes i cal destacar els objectius de combatre els rols de gènere que condicionen la salut de les dones, promoure la participació i la visibilització de les dones a l'esport, avançar cap a la implantació d'un model coeducatiu a les escoles de la ciutat, així com impulsar un model de ciutat que respongui a les necessitats o experiències de la vida quotidiana, millorant la percepció de la seguretat i l'empoderament de les dones a l'espai públic.

Urbanisme amb perspectiva de gènere

Aquesta mesura de govern (març de 2017) inclou un paquet de mesures per integrar la mirada de gènere en totes les polítiques urbanístiques i aconseguir una ciutat més justa, igualitària, segura i sense barreres. Amb actuacions que inclouen, per exemple, la revisió amb perspectiva de gènere del recull d'elements urbans que componen el conjunt de mobiliari que s'instal·la a l'espai públic (bancs, fanals, papereres...), així com la seva disposició als diferents espais on se situen, tenint en compte les necessitats de les persones segons el moment del cicle vital en què es trobin. (Actuació 3.1.4)

Places de Gràcia, espai públic i convivència

Aquesta mesura de govern del districte de Gràcia inclou accions de dinamització lúdico-educativa a les places o el programa d'intercanvi de la pilota de cuir per una d'escuma amb la col·laboració dels comerços, que son inspiradores d'actuacions per ser escalades al conjunt de la ciutat.

Omplim de vida els entorns escolars

Aquesta mesura del Districte de l'Eixample serveix de punt de partida per inspirar una actuació necessària a tota la ciutat, ja que planteja la millora dels entorns escolars perquè esdevinguin espais públics com a llocs habitables, espais comunitaris, territori d'extensió de l'escola i espai per al joc, per al verd, la història i la vida local dels barris.

3.2 Motius: per què un Pla del joc a l'aire lliure a la ciutat de Barcelona?

Quatre grans motius per un Pla del joc a l'espai públic

En aquest context que s'acaba de detallar, l'Ajuntament ha decidit construir polítiques entorn al joc a l'espai públic per **quatre grans motius**:

1r motiu

- Perquè els infants tenen dret al joc i al lleure en una ciutat amiga de la infància

2n motiu

- Perquè el joc i l'activitat física milloren el benestar i la salut física i mental de tothom en el marc d'una ciutat saludable

3r motiu

- Perquè al voltant del joc es genera trobada i s'enriqueixen la vida comunitària en el marc d'una ciutat inclusiva i accessible

4t motiu

- Perquè els entorns de joc de qualitat ajuden a naturalitzar, pacificar i fer més segur l'espai públic en el marc d'una ciutat sostenible

3.2.1 Perquè els infants tenen dret al joc i al lleure

“El descans, el joc i el temps lliure són tan importants per al desenvolupament de l’infant com la nutrició, l’habitatge, l’atenció de salut i l’educació”

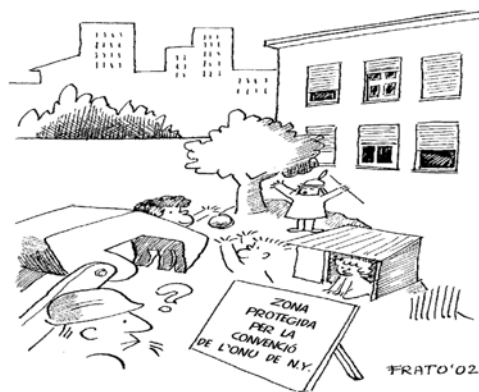
(Observació General nº17 del Comitè dels Drets de l’Infant de Nacions Unides)

Com ja s’ha recollit en l’apartat anterior, tant el dret internacional de drets humans en la Convenció sobre els Drets de l’Infant com el dret català en la LDOIA reconeixen la importància del joc per al desenvolupament dels infants i adolescents, motiu pel qual des del 1998 està reconegut com a dret humà específic d’aquesta etapa vital. “El joc s’ha d’entendre com un element essencial del creixement i la maduració dels infants i els adolescents. (...) i ha d’ajudar al desenvolupament psicomotor de cada etapa evolutiva” (LDOIA art.58.2).

Sovint es parla del dret al joc com un dels drets de la infància oblidats, ja que es menysté en relació a altres, malgrat que el Comitè dels Drets de l’Infant de Nacions Unides (OG nº17 de 2013) recorda **la rellevància del joc per assolir el màxim desenvolupament dels nens, nenes i adolescents**. També apunta que “quan hi ha inversió en lleure sol destinar-se a activitats organitzades, però tan important com això és crear un temps i uns espais en el que els infants puguin dedicar-se a exercir el seu dret al joc, al temps lliure i a la creativitat espontanis; així com promoure actituds socials que donin suport i fomentin aquestes activitats.” Així mateix, alerta que situacions de pobresa o nivells de vida inadequats poden privar o condicionar l’exercici d’aquest dret, de manera que cal tenir-lo especialment en compte en les polítiques d’habitatge i d’accés als espais públics dels infants amb menys oportunitats de joc i temps lliure a casa seva.

Pel que fa a la identificació dels **obstacles a l’hora d’avançar en el dret al joc**, Nacions Unides identifica els següents 9 elements que suposen reptes socials arreu del món i que és important tenir en compte::

- 1) Manca de reconeixement de la importància del joc i del temps lliure.
- 2) Entorns de joc poc adequats, per la seva inseguretat.
- 3) Resistències a l’ús de l’espai públic pels infants per la creixent comercialització de l’espai públic i la poca tolerància de la seva presència.
- 4) Manca d’espais comunitaris diversos de joc i lleure per a totes les edats.
- 5) Desequilibri entre gestió del risc i seguretat
- 6) Manca d’accés a la natura
- 7) Exigències d’èxit escolar
- 8) Horaris excessivament estructurats i programats.
- 9) Menysteniment del dret al joc en els programes de desenvolupament dels infants.

Per tal de fomentar l’exercici progressiu del dret al joc, aquest Comitè de Nacions Unides recorda, entre d’altres, **quatre obligacions dels governs**, també locals, en especial:

1. **Planificar els entorns, instal·lacions i espais de joc i esbarjo òptims** tenint en compte l'interès superior de l'infant
  - ✓ Disponibilitat de parcs, centres comunitaris, instal·lacions esportives i espais de joc inclusius, segurs i accessibles per a tots els infants i adolescents.
  - ✓ Creació d'un entorn de vida segur on es pugui jugar lliurement, amb el disseny de zones on tenen prioritat les persones que juguen, caminen i van en bicicleta.
  - ✓ Accés a àrees verdes, grans espais oberts i la natura pel joc i el gaudi del temps lliure, amb un transport segur, assequible i accessible.
  - ✓ Implantació de mesures relacionades amb el tràfic com límits de velocitat, nivells de contaminació, creuaments en entorns escolars... per assegurar el dret dels infants a jugar sense perill a la seva comunitat.
2. **Posar especial atenció a nenes, infants en situació de pobresa, nens i nenes amb discapacitat, o en situació de minoria.**
3. **Oferir oportunitats de participar i ser escoltats als infants i adolescents** per tal que les seves opinions es tinguin en compte en l'elaboració de polítiques i estratègies relacionades amb el joc i el temps lliure, la creació de parcs i el disseny d'entorns adequats als infants. Així com avançar en la corresponsabilització dels infants.
4. **Recopilar dades i realitzar avaluacions i recerca sobre la diversitat d'usos de l'espai públic** en les vides quotidianes dels nens, les nenes, els nois i les noies per tal de rendir comptes sobre com les administracions públiques promouen el conjunt dels seus drets.

Garantir el dret al joc implica vetllar pel benestar d' infants i aquest és un tema rellevant pels veïns i veïnes de la ciutat, 4 de cada 10 veïns i veïnes de Barcelona tenen un interès directe en el benestar dels nens, nenes i adolescents perquè ho són (el 15% de la població són persones de 0 a 17 anys) o perquè hi conviuen i els cuiden (el 23% de la població són adults amb menors d'edat a càrrec).

Finalment, als propis infants els preocupa les possibilitats de joc a l'espai públic, com ho demostren diferents processos participatius amb nois i noies que s'han desenvolupat a la ciutat en diversos moments i formats des de fa molts anys: l' Audiència pública dels nois i noies de Barcelona el 2001, el programa Parlen els nens i nenes de Barcelona, el Pregó de la Laia o en la participació en el Focus infància, entre altres. En totes ells han expressat preocupacions i propostes de millora per a que la ciutat tingui un entorn més òptim i atractiu pel joc, amb demandes de millora del medi ambient amb reducció del trànsit o més espais verds, com també la creació de barris més agradables i bonics amb carrers i voreres amples o la instal·lació d'elements de joc atractius i diferents als habituals, així com més temps per jugar i més possibilitats de participació en el disseny de la ciutat.

3.2.2 Perquè el joc i l'activitat física milloren el benestar i la salut física i mental de tothom

"No deixem de jugar perquè ens fem grans, sinó que ens fem grans perquè deixem de jugar"

G.B. Shaw.

Jugar a l'aire lliure implica la pràctica d'un joc actiu i d'una activitat física que estimulen capacitats i habilitats motrius imprescindibles per un bon desenvolupament físic i, implícitament, també pel desenvolupament psicològic saludable, tan des d'un punt de vista personal com social. Ara bé, malgrat que en els nens i nenes jugar respon a una necessitat vital d'explorar l'entorn i a si mateixos (el cos, les emocions, els límits), a a Barcelona la situació és que 1 de cada 4 infants no juguen mai al parc o al carrer amb un diferencial de gènere important. Per altra banda, la creixent obesitat i sobrepès que afecta a 3 de cada 10 nois i noies provocada pel sedentarisme i l'addicció creixent a les pantalles, entre d'altres motius, són problemes en augment en la societat actual. A la ciutat els índexs d'inactivitat física són més elevats i hi ha pitjors valoracions de la pròpia salut entre els nois i noies que viuen en barris empobrits respecte als barris de rendes altes (FRESC-ASPB 2016). Així doncs el joc a l'aire lliure no dona únicament resposta a les necessitats d'esbarjo de nens i nenes, sinó que esdevé clau per entomar reptes en la salut física, posant un focus especial a infants de barris amb un nivell de renda baix i a les nenes i noies.

D'altra banda, cal destacar el benestar emocional que comporta jugar i sobretot fer-ho amb autonomia, en contacte amb la natura i a l'aire lliure, experimentant i aprenent des de la gestió del risc i la regulació emocional. En aquest sentit, no jugar o no tenir la possibilitat de fer un joc divers condiciona les habilitats d'autoregulació emocional, d'afrontament i presa de decisions i la resiliència i autonomia personal, entre altres. El dèficit de joc, sobretot de joc lliure i compartit i amb reptes, té conseqüències negatives en el benestar i salut mental, un tema gens menor si tenim en compte que 1 de cada 10 adolescents de la ciutat tenen altra probabilitat de tenir problemes de salut mental (FRESC -ASPB 2016). Tal com recull el Pla de salut mental de Barcelona (en el seu eix prioritari d'infància i adolescència), una bona salut mental en la infància facilita els processos d'aprenentatge, les relacions interpersonals i familiars, l'assoliment d'objectius i la capacitat d'afrontar les dificultats vitals, incloses la transició a l'adolescència i a la vida adulta.

També la manca d'autonomia en la infància deguda a l'excés de sobreprotecció dels adults implica una pèrdua en la capacitat de prendre decisions, de resolució de conflictes i de la gestió del risc. Els propis infants ens donen dades al respecte quan diuen que no estan prou satisfets amb l'autonomia que tenen a casa, a l'escola o al carrer (EBSIB-IIAB 2017). La pèrdua d'autonomia està relacionada amb la poca permissivitat dels adults a que els infants desenvolupin un joc lliure i autoregulat per ells mateixos, restant doncs oportunitats d'aprenentatge vitals.

El que anomenem joc motriu durant l'etapa d'infància passa a ser activitat física en l'etapa d'adolescència, joventut o d'adultesa. A Barcelona hi ha un 30% de la població adulta que no fa activitat física ni a l'aire lliure ni en instal·lacions esportives (EHEPAB-IBE 2018), sobretot persones de renda baixa, dones, majors de 65 anys i persones estrangeres. De la mateixa manera que passa entre els nens i nenes, entre adults el sedentarisme també és una realitat que té implicacions en una pitjor salut i qualitat de vida. Son clars els beneficis que aporta l'activitat física al llarg de tot el cicle de vida, però sense oblidar que el joc també aporta benestar i plaer a qualsevol edat. Jugar permet a les persones adultes gaudir del moment, viure el present i de la mateixa manera que ho fan els infants. Implica també perdre la por al

ridícul o posar a prova habilitats oblidades o que es practiquen de nou i fer memòria i recuperar jocs compartits en la infantesa.

L'actitud lúdica i el gust per jugar en joves i en persones adultes i grans permet entomar situacions quotidianes des d'un esperit positiu, tant necessari per una bona salut mental. Per altra banda, en el joc compartit es generen vincles i complicitats de forma única tant amb altres persones adultes com amb infants. El valor del joc compartit rau en el fet de que és una activitat per compartir única, una de les millors formes de comunicació, una manera molt especial de fer saber a nenes i nens que són molt importants, ja que es comparteix amb ells i elles l'activitat que més els agrada i que tant necessiten: jugar.

3.2.3 Perquè al voltant del joc es genera trobada i s'enriqueix la vida comunitària

“Els infants jugant el carrer són un bon indicador de la qualitat de la vida comunitària”

Jan Gehl, urbanista

Barcelona és una ciutat densa amb un espai públic escàs i excessivament dedicat als vehicles a motor (s'estima que un 60% de l'entorn urbà), de manera que l'entorn urbà disponible per als usos ciutadans i per als vianants és limitat i molt menor. Actualment, la funció de trobada que des de sempre han tingut els carrers s'ha perdut molt, en bona mesura, per convertir-se, quasi exclusivament, en la funció de desplaçament tant d'adults com d'infants. En aquest sentit, hi ha insuficient espai i el que hi ha cal millorar-lo per tal que sigui adequat per a la trobada i el joc. Així ho expressen la meitat dels infants de 10 a 12 anys de la ciutat que no estan prou satisfets amb els espais per jugar i divertir-se als al seu barri (EBSIB-IIAB 2017). Que hi hagi pocs infants jugant al carrer no només té conseqüències pel dèficit de joc dels nens i nenes, sinó que redueix l'efecte generador de vida social al voltant del joc. Perquè quan efectivament hi ha infants jugant a l'espai públic es produeix l'efecte colateral d'esdevenir espai de trobada informal entre la ciutadania, sobretot per part de les persones adultes que acompanyen els infants, però no només, també de joves, gent gran o altres veïns i veïnes.

Les condicions dels entorns de joc condicionen també el temps d'estada dels adults i, per tant, el temps de joc dels infants, així com la funció d'estada i relació social de l'espai públic. L'urbanisme de la ciutat, tot i les mesures que s'estan emprenent, encara té una escassa accessibilitat universal i poc enfocament de gènere. Això passa, entre d'altres, per la manca de cura de les necessitats de la vida quotidiana amb elements i mobiliari urbà per a l'habitabilitat i l'estada (il·luminació, bancs, taules, elements de joc, wc, fonts, etc.). Actualment no arriba a 1 de cada 10 espais lúdics de la ciutat que tinguin taules de pícnic o tan sols un 8,5% d'espais verds tenen lavabo públic.

Hi ha moltes maneres de viure l'espai públic, acompanyar als infants a jugar al carrer n'és una, com també desenvolupar activitat física o aturar-se a parlar amb els veïns i veïnes. La vida comunitària de la ciutat passa per reconèixer els múltiples usos de l'espai públic, però el conflicte d'usos és una realitat. Per tal d'avançar en què els espais no siguin generin exclusió de certes activitats ciutadanes o grups, cal pensar en que els entorns dels espais de joc siguin més accessibles, afavorir la mixtura social i la diversitat d'òrgens i cultures en una ciutat on pràcticament 1 de cada 4 habitants és nascut a l'estranger (Idescat 2017).

Per a la inclusió de diferents col·lectius a la vida comunitària cal posar el focus, també, en

reduir el fort biaix de gènere dels espais urbans, així com en la incomoditat que la presència de joves en l'espai públic genera i que sovint provoca la seva expulsió. És per això que cal recalcar la importància de recuperar l'espai públic com a àmbit de relació, de socialització, facilitant l'accés i legitimar-ne usos que fan els i les adolescents i joves, en convivència amb la resta de població. L'espai públic ha de ser un espai relacional d'experiència compartida, patrimoni de totes les ciutadanes i els ciutadans des de la diversitat d'edats, gèneres, orígens socials i culturals i capacitats funcionals.

Finalment, una major presència de persones i l'augment de la vitalitat dels carrers també incrementa la percepció de seguretat ciutadana i contribueix a combatre la i . individualització i aïllament social, , promoure l'autonomia de les persones i fomentar les relacions intergeneracionals.

3.2.4 Perquè els entorns de joc de qualitat ajuden a naturalitzar, pacificar i fer més segur l'entorn urbà

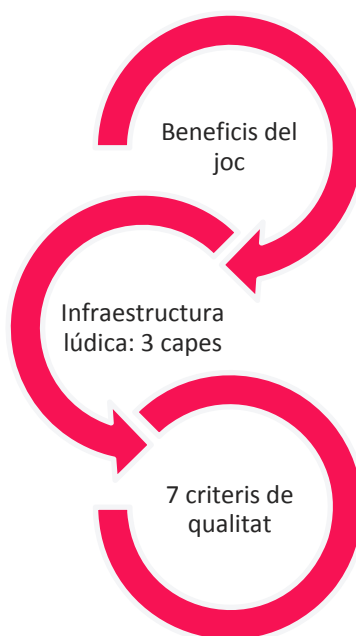
Barcelona encara és una ciutat amb escassetat de verd en l'àmbit urbà, malgrat l'esforç fet en les darreres dècades. Cada habitant només disposa de 6,6 m² d'espai verd (sense tenir en compte Collserola) i, en els districtes de l'Eixample i Gràcia estan molt per sota de la mitjana de ciutat (1,85 m² i 3,15 m², respectivament). Barcelona té el compromís adquirit d'incrementar 1m² de verd per habitant al 2030 per mitigar els efectes del canvi climàtic. Aquest dèficit de verd agreuja un gran problema de la ciutat de Barcelona que són els alts nivells de contaminació ambiental alarmants, tant de l'aire com acústica, que empitjoren la salut, especialment d'infants i persones grans. En aquest sentit, els impactes de la mobilitat de la ciutat, encara amb excessiu pes dels vehicles de motor privats, afecta molt negativament en el desenvolupament saludable dels veïns i veïnes, incrementa la inseguretat i accidentabilitat viària, dificulta l'autonomia i seguretat en la mobilitat dels infants com a vianants autònoms, i alhora, limita l'espai públic disponible per l'ocupació de superfície per al trànsit rodat i l'aparcament de vehicles privats. Això aplica a tota la ciutat i, de manera especial, és preocupant i es vol posar atenció al voltant i dels espais lúdics i als entorns escolars, concretant el que preveu la LDOIA respecte l'obligació de les administracions locals de fomentar "l'accés segur d'infants i adolescents als centres escolars o a altres centres que freqüenten" (art.55.5.c).

. L'escàs contacte amb el verd i la natura té especial rellevància pel que fa al joc dels infants, ja que redueix les possibilitats i beneficis de joc amb elements naturals. En aquest sentit, la meitat de les àrees de joc no estan dins d'espais verds i, per tant, hi ha un gran marge de millora i necessitat d'incrementar el verd i la naturalització, de manera específica i significativa, al voltant d'àrees de joc, espais lúdics, així com en patis i entorns escolars. Per altra banda, avançar cap a una ciutat jugable implica guanyar superfície d'espai públic pel joc i millorar-lo amb mesures diverses d'eliminació, de talls puntuals i de pacificació del trànsit, sobretot, als voltants dels espais lúdics i entorns.

4. Canvi de paradigma: 3 capes i 7 criteris per una ciutat jugable

La visió i els objectius a assolir en el Pla del joc impliquen un canvi de paradigma en el lloc que se li dona al joc a l'aire lliure en el conjunt de l'entorn urbà. És per això que s'ha creat un marc conceptual propi per Barcelona per repensar les oportunitats lúdiques a l'aire lliure. Aquest marc parteix, en primer lloc, del reconeixement dels beneficis col·lectius i creuats del joc, no només pels infants, sinó per a tota la ciutadania i també pel seu potencial generador de vida comunitària i d'oportunitat per millorar l'entorn urbà (veure apartat 3.2 sobre motius); en segon lloc, el marc conceptual construeix una nova categoria d'infraestructura lúdica de la ciutat en tres capes; i, en tercer lloc, estableix criteris de qualitat en termes de joc per tal d'orientar el disseny dels espais i tenir en compte en la planificació per a construir una ciutat més jugable.

4.1 Els beneficis col·lectius del joc

"El joc és la forma més elevada d'investigar"

Albert Einstein

El joc és un fi en si mateix pel plaer que provoca, una necessitat humana vital i un dret reconegut d'infants i adolescents per la seva importància pel desenvolupament. El Comitè dels Drets de l'Infant de Nacions Unides el defineix com *"tot comportament, activitat o procés iniciat, controlat i estructurat pels mateixos infants que pot passar a qualsevol lloc i quan en tinguin l'oportunitat"*. Per tant, el joc comporta l'exercici d'autonomia i d'activitat física, mental o emocional, adoptant infinites formes que s'adapten i canvien en el transcurs

de la infantesa i que es pot allargar i variar en totes les etapes del cicle vital. El fet de jugar es vincula amb la diversió, la incertesa, el desafiament, la creativitat, la flexibilitat, la llibertat i la no productivitat. Tots aquests factors junts constitueixen el principal motiu pels quals jugar és una activitat que provoca gaudi i plaer. Jugar és una activitat voluntària que respon a una motivació intrínseca i esdevé un fi en si mateix, així doncs, tots els beneficis que comporta jugar són efectes colaterals positius que s'han de fomentar, però també és molt important tenir clar que no són la finalitat mentre es juga. No es juga per aprendre o perquè és saludable, es juga per passar-s'ho bé.

Hi ha habilitats socials i emocionals fonamentals per la vida que com millor s'aprenen és jugant, perquè el joc es viu en el cos i en les emocions i jugar significa acció, vivència, implicació i participació que són estratègies cabdals per a l'adquisició d'aprenentatges significatius. Jugar és una activitat molt seriosa, tot i que es dona sobretot en un marc de ficció, en la que les persones es concentren per posar en pràctica totes les seves capacitats i recursos per aconseguir l'objectiu marcat, és a dir, suposa acceptar i superar reptes. Mentre es juga es posa en acció de forma voluntària la capacitat de conquesta i superació personals acceptant, no només l'èxit, sinó també el fracàs, que esdevé la clau pel desenvolupament de la confiança i l'autoestima i la gestió de la frustració

Les persones adultes tenen un rol fonamental per a garantir el dret al joc lliure, estimulant, creatiu i positiu, posant a l'abast dels nens i nenes espais diversos i de qualitat, temps lliure, materials, companys, i deixant-los autonomia per jugar. Però, en general **les persones adultes que tenen cura dels infants i adolescents no sempre tenen un paper positiu per afavorir el joc**, entre altres, per tres raons principals: una, perquè construeixen una agenda quotidiana de l'infant i l'adolescent plena d'activitats i obligacions que els hi deixen molt poc temps lliure autoorganitzat; dos, perquè l'aversion al risc provoca actituds de sobreprotecció, i per tant s'ofereix als nens i nenes molt poca o cap autonomia per assumir reptes i gestionar riscos; i tres, perquè no es diversifica prou els tipus de jocs i es redueix el ventall d'experiències de joc.

4.2 Les 3 capes per repensar i impulsar més i millors oportunitats de joc a l'espai públic

"Hem d'acceptar que els llocs millor adaptats per jugar són els espais reals de la ciutat: escales, patis d'edificis, parcs, places, carrers, monuments..."

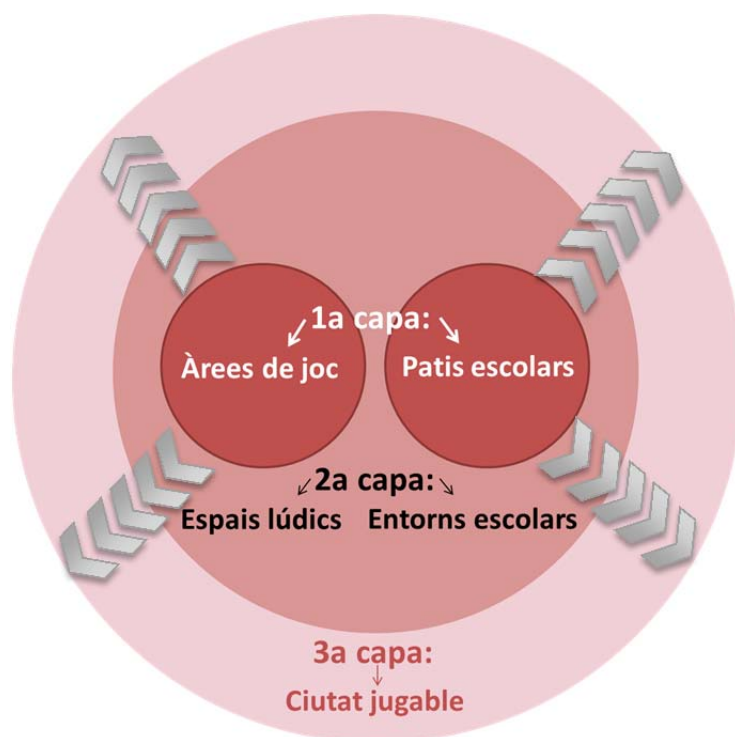
Cal fer possible que tothom els pugui utilitzar, també els infants"

Francesco Tonucci

Conceptualitzar i dissenyar aquest Pla que pretén millorar i diversificar les oportunitats de joc arreu i en el conjunt de l'espai públic de la ciutat comporta una mirada àmplia respecte els llocs no només on està previst jugar, sinó també on es juga, de manera més o menys, espontània, fortuïta i puntual. És per aquest motiu que s'ha treballat a partir del concepte d'infraestructura lúdica amb la finalitat de comptar amb una categoria d'anàlisi per al nou paradigma que inclogui els diferents tipus d'espais urbans a l'aire lliure amb possibilitats de joc, més enllà de la intensitat d'ús lúdic i de la intencionalitat de disseny per al joc. Analitzar la ciutat des d'aquesta perspectiva d'infraestructura lúdica permet identificar clarament 3 capes on millorar i maximitzar la jugabilitat que actuen com a cercles concèntrics i que,

juntes, conformen la infraestructura lúdica urbana.

Imatge 1. Infraestructura lúdica

Font: Institut Infància i Adolescència de Barcelona

1a CAPA: Àrees de joc i patis escolars

Ambdós espais són els llocs per excel·lència del joc dels infants a l'aire lliure, on el joc no conviu amb altres usos i que estan designats i dissenyats específicament per jugar i fer activitat física incorporant algun tipus d'elements dissenyats expressament i que requereixen certificació.

Àrees de joc: Espais designats per a ús exclusiu de joc, delimitats, senyalitzats i certificats i amb elements de joc dissenyats expressament i certificats.

Patis escolars: Espais a l'aire lliure d'escoles bressol, infantil i primària i instituts on es juga en horari lectiu i en el temps del migdia i que poden obrir-se al barri la resta del temps.

2a CAPA: Espais lúdics i entorns escolars

Ambdós són espais per a d'ús exclusiu per a vianants amb possibilitats de joc i usos lúdics en convivència amb altres activitats ciutadanes. Per les seves característiques- dim Poden incloure elements urbans amb possibilitats de joc, així com elements de joc certificats. Són espais fonamentalment de trobada social i vitals per a les relacions intergeneracionals i per a la convivència comunitària i veïnal. Els seus accessos han de garantir seguretat i autonomia dels infants i afavorir la mobilitat a peu o en rodes, així com l'accessibilitat.

Espais lúdics: Parcs, places, jardins i interiors d'illa que ofereixen possibilitats de joc en convivència amb altres usos i que poden incloure àrea de joc o no. Els espais lúdics ofereixen

oportunitats de joc i activitat física més riques i diverses i aptes per a totes les edats que van més enllà de les que ofereixen les àrees de joc, ja que es pot jugar a córrer, anar amb patinet o bicicleta, , jugar a pilota, fer expressió artística o interactuar amb l'entorn natural. A efectes operatius en el Pla, s'ha partit del concepte d'espais verds per anomenar-los espais lúdics i identificar-los com a llocs on es juga i es vol promoure el joc.

Entorns escolars: Espais urbans a les entrades i voltants dels centres educatius d'escoles bressol, infantil, primària i secundària amb accessos pacificats i possibilitats d'espai d'estada i joc fortuït.

Aquests indrets formen part de la segona capa per la seva funció específica i valuosa com a espais de trobada i vida comunitària, ja que la comunitat educativa dels centres s'hi reuneix durant tot un curs escolar -matí, migdia i tarda- en una estona d'espera i joc fortuït. En funció de les condicions urbanístiques de l'espai i de les condicions ambientals i de seguretat viària, aquesta trobada i joc espontani es dona en menor o major mesura i intensitat.

3a CAPA: Ciutat jugable

Aquesta tercera capa inclou la resta d'espais urbans i naturals, així com recorreguts de vianants de la ciutat on es juga i es fa activitat física de manera més o menys espontània o casual per part d'infants, joves, adults i gent gran. Permet maximitzar les oportunitats de joc amb actuacions diverses: des d'ampliar, optimitzar i/o acondicionar espais urbans, fins a introduir elements o mobiliari urbà amb alta jugabilitat passant per urbanisme tàctic i iniciatives puntuals que estimulen el joc. Es poden distingir:

- Carrers exclusius per a vianants de forma permanent o temporal
- Carrers pacificats i voreres amples
- Elements urbans jugables (bancs, marquesines...)
- Parcs esportius urbans (skate parcs)
- Pistes poliesportives obertes
- Elements esportius (cistelles, ping pong, petanca...)
- Platges, parcs forestals i les lleres dels rius

4.3 Criteris de qualitat per avançar cap a una ciutat jugable

Partint de les Observacions del Comitè dels Drets de l'Infant de Nacions Unides sobre el dret al joc (OG nº17, 2013) i de l'anàlisi de documents de referència internacional sobre el disseny per maximitzar la jugabilitat en l'entorn urbà (veure bibliografia), s'han elaborat **7 criteris de qualitat del joc per tenir en compte en el disseny dels espais per jugar a la ciutat**, especialment en les àrees de joc i els espais lúdics. La versió preliminar, recollida en l'Estratègia Barcelona dona molt de joc, s'ha contrastat en els diferents espais de treball per elaborar el Pla i, en especial, entre les direccions de Model Urbà i amb l'Institut Municipal de Parcs i Jardins i l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona. Aquest Pla preveu l'actuació de crear un Manual operatiu per al disseny de projectes on s'aprofundirà en els requeriments i orientacions tècniques a partir d'aquests set criteris.

Criteri 1: Múltiples propostes de jocs creatius i amb reptes pel desenvolupament saludable dels infants

- Que les àrees de joc ofereixin múltiples propostes per afavorir el desenvolupament integral saludable dels infants, que maximitzi l'activitat física diversa i estimuli les ganes de jugar.
- Que ofereixin reptes perquè els infants explorin, decideixin i els gestionin, sent els protagonistes de l'acció, assumint responsabilitats i riscos autònomament i posant a prova les seves habilitats.
- Que permetin un joc creatiu i versàtil, amb estructures que estimulin jugar de diferents maneres, permetin l'auto-construcció i la manipulació d'objectes per a poder construir, destruir, traslladar, apilar, etc. i, per tant, fomentar la imaginació i creativitat.
- Que les propostes combinin diferents tipus de joc de moviment, simbòlic, motriu, d'experimentació i, alhora, que assegurin el màxim de diversitat de les principals activitats lúdiques (veure taula 1), en especial, lliscar, gronxar-se i enfilar-se, ja que són les tres que impliquen un joc més actiu i intens.

Taula 1. Principals activitats lúdiques i possibles elements que les estimulen

Activitats lúdiques	Possibles elements que estimulen l'activitat
1. Lliscar	Tobogans de diferents alçades i amplades, llargs i curts, coberts en forma de tub o descoberts, amb diferents pendents i formes, etc. Plataformes lliscants de pendent també amb diverses alçades i pendents.
2. Gronxar-se	Gronxadors individuals i col·lectius aptes per a diverses edats des de nadons fins als adults, de diferents alçades, per gronxar-se en parella, tipus gandula (apte per infants amb diversitat funcional), o de cistella adequat pel joc col·lectiu, pels adolescents i per infants amb discapacitats motores, etc.
3. Enfilar-se	Rocòdroms, escales verticals, plataformes elevades, esglaons, piràmides de xarxa, escultures jugables que permetin enfilar-se, mikados gegants, troncs naturals, etc. de diferents alçades i nivells de dificultat, per a totes les edats.
4. Fer equilibris	Barres d'equilibris, circuits de troncs, ponts penjants, etc. a diferents alçades i dificultats.
5. Saltar	Llits elàstics, estructures flexibles de xarxes, gomes, plataformes amb molles, etc.
6. Sentir vertigen	Giratòries individuals o col·lectives, tirolines, ponts penjants en alçada, barres de bomber, etc.
7. Balancejar-se	Balancins individuals o col·lectius, tipus molla o de puja i baixa, per terra o penjant, amb cordes i amb diferents intensitats de balanceig.
8. Córrer i rodar	Espais prou grans i diàfans per desplaçar-se corrent o en bici, patinet, patins, monopatí o per jugar a pilota o a la corda, o altres jocs d'habilitat motriu com fer la roda, verticals, etc.
9. Amagar-se	Casetes, arbustos formant un tancat, estructures on posar-se a sota, tubs, elements naturals en cova, túnels, etc.
10. Experimentar	Superfícies o taules de sorra, elements naturals (pedres, pals, fulles), canals d'aigua, jocs amb politges amb cubells i recipients, estructures sonores, espais que permetin explorar tipus circuit, etc.
11. Interpretar rols	Casetes, cuines, estructures amb forma de vehicles, vaixells, trens, cotxes o animals, altres estructures que suggereixin escenaris, com castells, cabanes, etc.
12. Expressar-se	Pissarres, guixos, pals i sorra, espais escènics i grades, paviment de ciment llis i paret amb efecte mirall per ballar, connexió elèctrica i WIFI per música, murs "lliures" per art urbà, etc.
13. Trobar-se i relaxar-se	Espais de trobada amb bancs disposats per conversar en grup, taules de pícnic grans i petites, superfícies de gespa i confortables per seure a terra, zones d'ombra, etc.

Font: Institut Infància i Adolescència de Barcelona

Criteri 2: Espai físic divers, estimulants, versàtil, connectat i amb accessibilitat

- Que tinguin una perspectiva global en el disseny per al joc, entenent que tot l'espai ha d'oferir possibilitats estimulants per jugar amb un disseny integrat en el seu entorn que ofereix usos versàtils.
- Que siguin espais físics bonics, cuidats i acollidors per a l'estada, la trobada i el joc mitjançant les superfícies (textures, materials, colors...) i l'orografia (túnel, talussos) que obren possibilitats i enriqueixen el joc, més enllà de les estructures.
- Que l'espai no estigui necessàriament, ni sempre, confinat i delimitat amb una tanca, sinó valorar en cada cas, i segons proximitat de perills a l'entorn, la idoneïtat o no de posar-ne, el perímetre i el tipus de tancament, reduint-los al màxim. Facilitar la connectivitat amb la resta de l'entorn.

Criteri 3: Espais de joc inclusius per edats, gèneres, orígens i diferents capacitats

- Que siguin espais atractius per jugar-hi per a persones de diverses edats i, en especial, incloure les necessitats de joc i d'activitat lúdica dels i les adolescents (amb elements de joc col·lectiu, d'alçades, espais de joc escènic...), així com incorporar propostes de joc aptes per persones adultes.
- Que afavoreixin el joc compartit entre nens i nenes i, per tant, que siguin diversos i que no donin excessiva centralitat de les propostes d'activitats més físiques per sobre d'altres.
- Que la diversitat i riquesa cultural de la ciutat trobi lloc en les àrees de joc, amb un disseny que eviti l'excessiva especialització, i afavoreixi la relació perquè esdevinguin, espontàniament, espais inclusius d'infants d'orígens diversos.
- Que hi hagi algun element de joc certificat com a inclusiu que permeti que un infant amb alguna discapacitat (motora, sensorial, intel·lectual) o diversitat funcional en gaudeixi juntament amb altres infants.

Criteri 4: Contacte amb la natura, el verd i el joc amb l'aigua i la sorra

- Que incorporin verd i vegetació amb la que els infants puguin interactuar, passar per sota, amagar-se, pujar, sentir les seves fulles i el seu tacte. Aprofitar les fulles i branquetes que cauen per jugar.
- Que incorporin elements naturals com la sorra, l'herba, l'escorça, pedres per les superfícies i per ampliar la jugabilitat, així com l'aigua per refrescar-se i jugar.
- Que puguin enfil·lar-se, fer equilibris, relaxar-se en elements de la natura com roques o troncs, així com comptar amb elements de joc fets amb materials naturals.

Criteri 5: Joc compartit, intergeneracional i col·laboratiu

- Que les estructures fomentin el joc compartit, afavorint el joc simultani de dos o més infants, o el joc en grup de nois i noies (multijocs, balancins per 2 o 4, tobogans amples per lliscar més d'una persona, gronxadors alts per a més grans...).
- Que algunes estructures incorporin la necessitat de la col·laboració (politges, balancins, etc.) com a punt de partida per al joc compartit que maximitza els beneficis psicosocials del joc.
- Que s'incorporin propostes també per ser compartides entre infants i els adults que els cuiden, elements que puguin ser utilitzats pels adults i gent gran, afavorint actituds i activitats lúdiques entre tota la ciutadania i al llarg del cicle de vida.

Criteri 6: Lloc de trobada i convivència comunitària

- Que es concebin les àrees de joc i entorns immediats no pel joc dels infants, sinó com a lloc de trobada comunitària i, per tant, tenint en compte les necessitats dels adults que cuiden
- Que siguin espais confortables i acollidors amb bancs, taules de pícnic, wc, ombra, bona il·luminació, fonts d'aigua, bon manteniment i neteja.
- Que esdevinguin espais de convivència i indrets significatius per a la comunitat i que es promoguin fórmules de coresponsabilitat a l'hora de tenir-ne cura.

Criteri 7: Ecosistemes lúdics i entorn segur i jugable

- Que es dissenyin els espais complint el màxim de criteris en cada un i, alhora, tenint en compte que formen part d'un ecosistema lúdic més ampli i que complementa.
- Que l'ecosistema lúdic de proximitat format per diverses àrees de joc, espais lúdics, entorns i patis escolars amb usos comunitaris en un territori determinat es connecti per recorreguts de vianants o camins segurs i carrers pacífics. Que els accessos i entorns d'àrees de joc, espais lúdics i equipaments educatius facilitin la lliure circulació dels infants a partir de certa edat i el joc autònom.

5. Diagnosi de les oportunitats de joc a l'espai públic de Barcelona

El coneixement generat en aquesta primera diagnosi de les oportunitats de joc a l'espai públic a la ciutat de Barcelona permet, per un costat, orientar les accions del Pla a partir de les dades i, per l'altre, construir indicadors, establir les línies base a 2018 i les fites mesurables a 2030 d'aquells reptes sobre els quals hi ha dades disponibles. Aquesta diagnosi també és útil com a punt de partida per detectar dèficits de coneixement i per a futures investigacions per comprendre l'abast, l'actualització de reptes, els avenços i els impactes del joc a l'espai públic. La creació de bases de dades i del sistema d'indicadors per a realitzar aquesta diagnosi inicial ha estat un esforç important que permetrà, en endavant, com a Ajuntament de Barcelona estar en millors condicions per rendir comptes i monitoritzar les oportunitats de joc a l'espai públic per contribuir a la presa de decisions públiques basada en evidències en l'avenç cap a una ciutat jugable i jugada.

Aquest apartat parteix de la diagnosi preliminar feta per l'IIAB per a l'Estratègia Barcelona dona molt de joc (febrer 2018), sintetitza l'informe diagnòstic específic sobre infraestructura lúdica elaborat per Barcelona Regional i sistematitza i analitza les escasses dades disponibles sobre usos lúdics de l'espai públic a Barcelona treballades per l'IIAB.

La diagnosi s'estructura en dos àmbits: primer, la infraestructura lúdica analitzada a partir de les dimensions de disponibilitat, densitat, proximitat i qualitat; i segon, els usos lúdics a l'espai públic analitzats a partir de dades d'activitat lúdica i física.

Per primera vegada, l'Ajuntament de Barcelona, concretament la Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat Ecologia i Serveis Urbans, durant el 2018 ha recopilat informació detallada sobre les àrees de joc respecte la seva ubicació, superfície, edat, tipus de paviment o de tanca, així com del tipus d'activitat lúdica que proposa cada àrea a partir de l'anàlisi dels seus elements. Això ha permès aprofundir en la dimensió més qualitativa de la diagnosi. Per altra banda, les dades proveïdes per l'Institut Barcelona Esports han permès complementar amb els espais per a la pràctica esportiva amb oportunitats de joc a qualsevol racó de la ciutat. La revisió bibliogràfica d'informes i documents de l'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat, de l'Agència de la Salut Pública de Barcelona, de Barcelona Regional i de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona ha permès incorporar conclusions de diagnosi sobre altres elements de la infraestructura lúdica com els patis dels centres educatius i els seus entorns o els serveis que ofereixen els parcs i places així com sobre els usos de joc i activitat física a l'espai públic. Respecte la última dimensió sobre els usos cal destacar que tot i l'esforç de compilació de dades, realment hi ha molt poca informació i caldrà continuar treballant per a generar un millor coneixement de l'activitat lúdica a l'aire lliure de totes les edats a la ciutat.

Context

Una particularitat de Barcelona és que es tracta de les ciutats més compactes i denses d'Europa (amb 159 habitants per hectàrea) i que rep diàriament un flux molt significatiu de persones treballadores i estudiants de l'entorn metropolità així com un gran nombre de turistes. L'espai públic de Barcelona rep moltes pressions d'usos i dona cabuda a moltes necessitats de les dinàmiques urbanes i de relacions socials i activitats ciutadanes, entre les quals, el joc i l'activitat física.

Un dels perills als quals s'enfronta Barcelona és el desenvolupament d'una compacitat excessiva. La relació entre edificació i espai públic es decanta cap a la primera, la qual cosa es tradueix en un augment de la pressió urbana i té conseqüències de diversa naturalesa per a la ciutat. La ciutat està pràcticament consolidada, el marge per créixer és limitat i molt concret ja que no té sòl urbanitzable, és a dir, pràcticament no resten zones per desenvolupar. I no es pot generar espai públic de gran magnitud o només fer-ho en zones que ja han estat construïdes o sobre infraestructures existents com el Parc de la Sagrera o el Parc de Glòries. El reciclatge urbà, la transformació, la intensificació i la rehabilitació urbana són estratègies usuals a la ciutat i encara ho seran més en el futur, ja que la generació d'espai públic en una ciutat tan densa, compacta i consolidada és un dels principals reptes de Barcelona i una realitat que cal tenir en consideració en un Pla del joc a l'espai públic.

5.1 La infraestructura lúdica

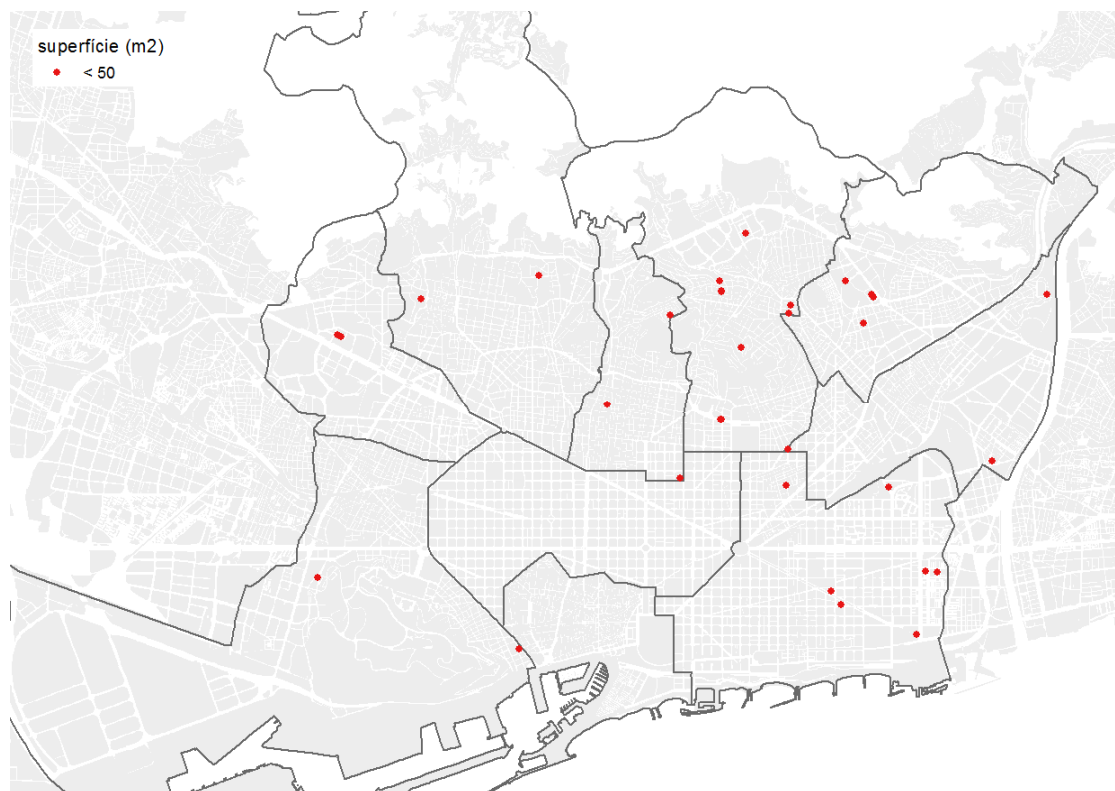
5.1.1 Àrees de joc

Una àrea de joc és un espai senyalitzat on s'indica l'ús i els trams d'edat dels usuaris als quals estan destinats els elements de joc que hi ha instal·lats i que es classifiquen en àrees per a infants de 0 a 5 anys, de 6 a 12 anys, o mixtes -és a dir, amb jocs aptes per a les dues franges d'edat-. També hi ha àrees accessibles i inclusives a l'abast de tots els infants amb independència de les seves capacitats. Així, les àrees de joc infantil estan identificades individualment, per tant, en un mateix indret (parc, jardí o plaça) n'hi pot haver més d'una i amb diferents característiques.

Disponibilitat i mida

- A Barcelona hi ha **868 àrees de joc** que sumen 159.100 m² (mitjana de 183 m² per àrea de joc), però la meitat de les àrees de joc de la ciutat (51%) es poden considerar petites perquè no arriben a 150m² (dades a setembre de 2018).
- **No hi ha hagut cap planificació global de ciutat, ni uns criteris estàndard de mínims** sobre la mida dels espais ni sobre quina ha de ser la provisió d'espais pel joc que han de tenir els infants i adolescents. A Barcelona hi ha àrees de joc que van des de 16 m² al barri del Carmel fins a una 2.281m² a la Guineueta.
- A la ciutat hi ha identificades **32 àrees de joc que no compleixen uns estàndards mínims de superfície ja que són excessivament petites (menys de 50m²) i que suposen el 4% del total**. Aquesta és una mida de superfície que no permet un joc actiu de qualitat i divers, perquè no pot oferir suficient diversitat d'activitats lúdiques. (veure capítol 4).

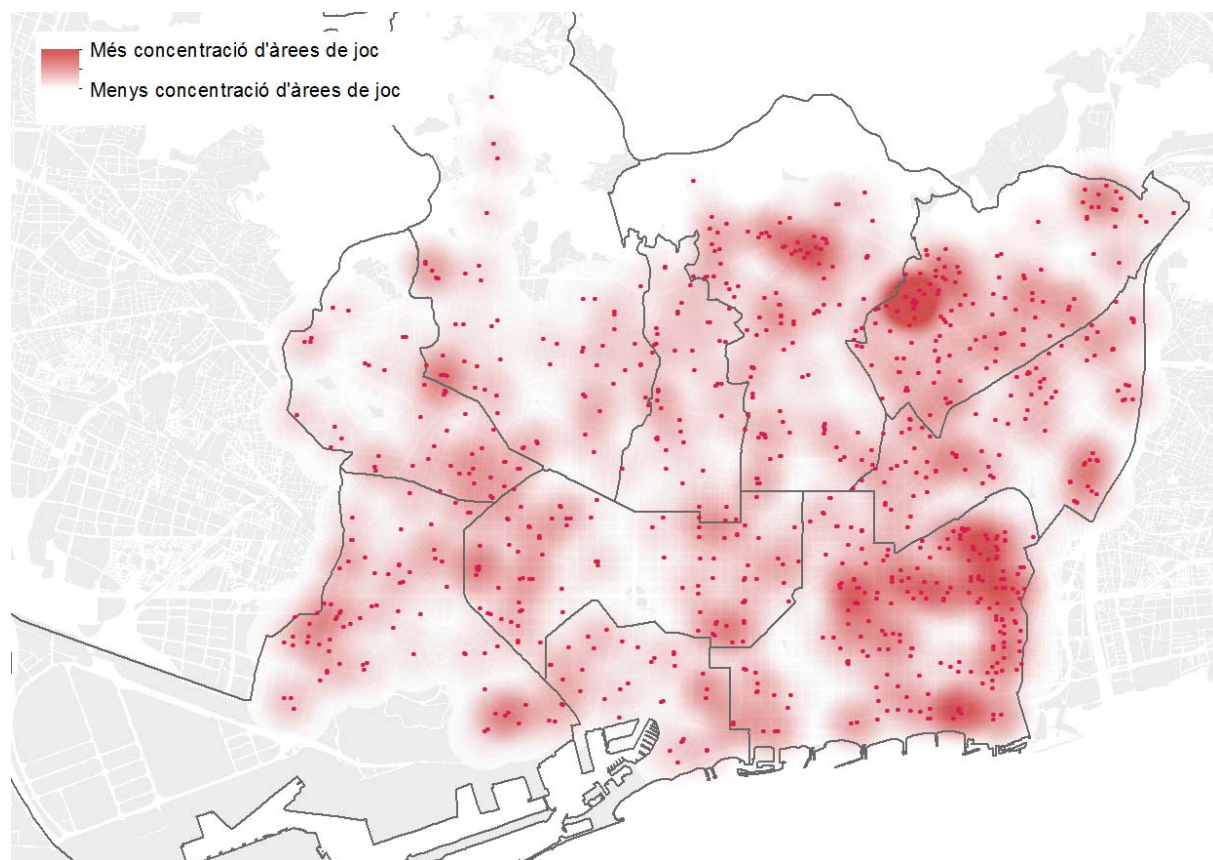
Mapa 1. Àrees de joc de menys de 50m2 de superfície. Any 2018.

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

- **Les àrees de joc no estan distribuïdes de manera equilibrada en els diferents territoris de la ciutat.** En un extrem hi ha el districte de Sant Martí que, tot i tenir el 10% de les hectàrees no residencials de la ciutat, concentra el 23% dels m2 d'àrees de joc. A l'altre extrem, Ciutat Vella i Gràcia tenen el 3,8% i el 4,4% dels m2 d'àrees de joc de la ciutat, amb una presència més proporcional a les hectàrees de terreny no residencial (el 4% a Ciutat Vella i el 2,8% a Gràcia).

Mapa 2. Distribució de les àrees de joc . Any 2018.

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

Taula 2. Àrees de joc a Barcelona, per districtes, número absolut i superfície en m2. Any 2018.

Districte	nº àrees joc	%	sup. (m²)	%	m² / àrea joc
Ciutat Vella	32	3,7%	6.006	3,8%	188
Eixample	90	10,4%	16.840	10,6%	187
Sants-Montjuïc	75	8,6%	14.951	9,4%	199
Les Corts	45	5,2%	8.766	5,5%	195
Sarrià-Sant Gervasi	62	7,1%	10.572	6,6%	171
Gràcia	43	5,0%	6.984	4,4%	162
Horta-Guinardó	109	12,6%	17.264	10,9%	158
Nou Barris	121	13,9%	24.567	15,4%	203
Sant Andreu	93	10,7%	15.220	9,6%	164
Sant Martí	198	22,8%	37.931	23,8%	192
Barcelona	868	100%	159.101	100%	183

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

Densitat

Actualment no existeix cap informe, ni anàlisi territorialitzat sobre els usos reals de les àrees de joc per tal de diagnosticar realment la densitat d'usos i no només les ràtios de m² per infant que es fan servir com a referència, malgrat els límits en la comprensió de la situació de les àrees. Cal tenir present que no tots els infants de la ciutat juguen a la vegada, ni es distribueixen equitativament per les àrees de joc, sinó que hi ha altres factors que influeixen com la proximitat al domicili o al centre educatiu, la qualitat en termes de jugabilitat, l'edat a la que va destinat, el seu manteniment o els perfils socials de les veïns i veïnes que hi van i la vida social que s'hi genera (veure apartat 5.2.3)

- **A Barcelona hi ha 178.728 infants de 0 a 12 anys que representen un 11% dels habitants de la ciutat, dels quals 82.352 tenen entre 0 i 5 anys (46%) i 96.376 entre 6 i 12 anys (54%).** En general hi ha correspondència entre el nombre d'infants d'un districte i el nombre absolut d'àrees de joc que hi ha, però cal tenir en compte altres dades per poder valorar si els districtes amb menys àrees de joc tenen una bona provisió.
- **L'espai destinat expressament al joc pels infants de 6 a 12 anys** (àrees de joc 6-12 anys i mixtes 0-12) **és una mica més gran que el destinat a infants de 0 a 5 anys** (àrees de joc 0-5 anys i mixtes 0-12):.
- **L'espai que Barcelona ofereix als infants per al joc a l'aire lliure és insuficient i amb massa densitat:** només 0,9m² d'àrea de joc per infant. Aquesta xifra és molt inferior a la recomanació de 7 m² d'àrea/infant que és aproximadament la meitat de l'espai que ocupa una plaça d'aparcament de cotxe (Guia 7C de Canadà).
- A més, **la disponibilitat d'espais per al joc és dispar entre districtes:** els infants de Sant Martí disposen de més del doble d'espai per infant en àrees de joc (1,4m²/infant) que els de Ciutat Vella (0,6m²/per infant) o de Gràcia (0,5m²/infant).

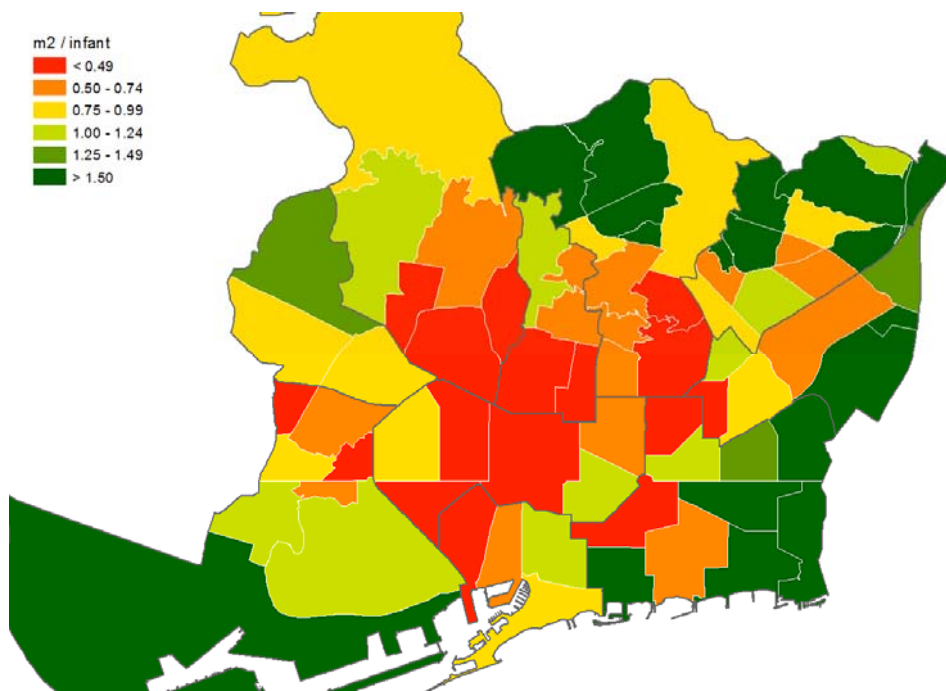
Taula 3. Densitat de les àrees de joc per districtes i segons tipus. Any 2018

Districte	inf. 0 a 12 anys	nº àrees joc	sup. (m ²)	infants / aj	m ² / infants
Ciutat Vella	9.683	32	6.006	303	0,6
Eixample	25.560	90	16.840	284	0,7
Sants-Montjuïc	18.698	75	14.951	249	0,8
Les Corts	8.957	45	8.766	199	1,0
Sarrià-Sant Gervasi	20.221	62	10.572	326	0,5
Gràcia	12.853	43	6.984	299	0,5
Horta-Guinardó	18.125	109	17.264	166	1,0
Nou Barris	19.194	121	24.567	159	1,3
Sant Andreu	17.452	93	15.220	188	0,9
Sant Martí	27.985	198	37.931	141	1,4
Barcelona	178.728	868	159.101	206	0,9

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

- Si ho analitzem per barris, en alguns les ràtios infant/m² d'àrea de joc són especialment baixes: a Sants-Badal, el Putxet i el Farró o la Font d'en Fargues no arriben ni a 0,30m²/infant (un terç de la mitjana de la ciutat). Tot i això, cal tenir en compte que malgrat que les dades indiquen que un barri pot tenir dèficits importants en alguns dels indicadors esmentats, és possible que un infant, tan sols travessant el carrer (la qual cosa pot suposar el canvi de barri) pot accedir a una gran àrea de joc.

Mapa 2. Distribució de la superfície d'àrea de joc per infants segons barris. Any 2018.

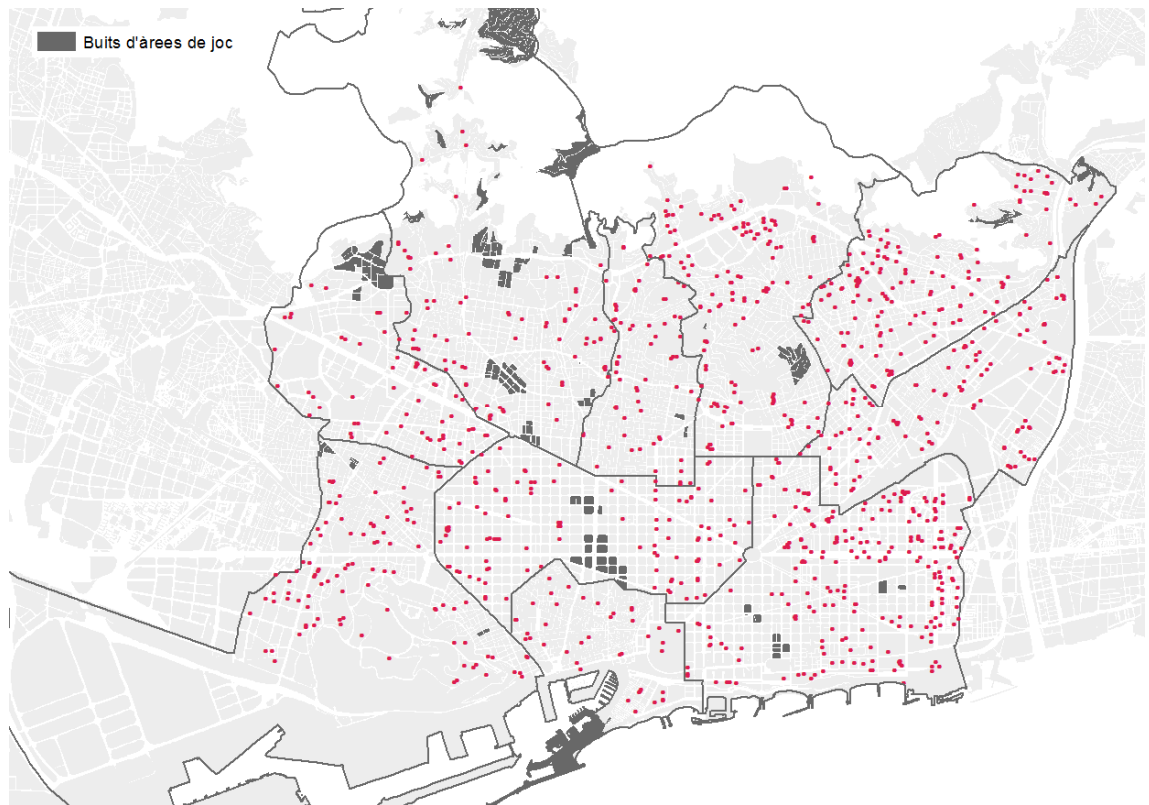

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

Proximitat

- **A Barcelona hi ha una bona provisió de proximitat pel que fa al nombre d'àrees properes tant al domicili dels infants com als centres educatius.** Un 80% dels infants de 0 a 12 anys tenen una àrea de joc a 5 minuts a peu del lloc on viuen (s'entén que un infant és capaç de recórrer 200 metres caminant en 5 minuts) i un 98% a 10 minuts. El 2% restant són infants que tenen àrees de joc a més de 15 minuts.
- **Molts dels buits d'àrees de joc a la ciutat coincideixen amb els barris on la ràtio de m2 d'àrea de joc per infant és molt baixa:** Sants-Badal, la Font d'en Fargues, Sant Gervasi Galvany o el Putxet i el Farró. D'altres tenen poca accessibilitat a àrees de joc, però poca població d'infants com la Dreta de l'Eixample, el Parc i la Llacuna del Poblenou. I d'altres, com el Poble Sec, els forts pendents de Montjuïc provoquen que disminueixi la proximitat. Alguns dels buits de la ciutat en àrees de joc, tenen molt a l'abast espais verds com Collserola, Montjuïc o els Tres Turons, les platges o el riu Besòs, o espai públic en superilles que són, també, espais idonis per jugar.

Mapa 3. Buits d'àrees de joc. Any 2018.

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

Taula 4: Els 10 barris amb més i menys m² d'àrea de joc per infant. Any 2018.

10 barris amb més m ² per infant			10 barris amb menys m ² per infant		
Barri	Districte	m ² / infant	Barri	Districte	m ² / infant
la Marina del Prat Vermell	Sants-Montjuïc	5,57	Sants - Badal	Sants-Montjuïc	0,16
la Vall d'Hebron	Horta-Guinardó	5,51	el Putxet i el Farró	Sarrià-Sant Gervasi	0,27
la Guineueta	Nou Barris	4,36	la Font d'en Fargues	Horta-Guinardó	0,27
Montbau	Horta-Guinardó	3,01	el Camp d'en Grassot i Gràcia Nova	Gràcia	0,34
Torre Baró	Nou Barris	2,83	el Camp de l'Arpa del Clot	Sant Martí	0,36
la Vila Olímpica del Poblenou	Sant Martí	2,60	la Vila de Gràcia	Gràcia	0,37
la Clota	Horta-Guinardó	2,49	el Raval	Ciutat Vella	0,38
Baró de Viver	Sant Andreu	2,39	les Tres Torres	Sarrià-Sant Gervasi	0,38
la Verneda i la Pau	Sant Martí	2,33	Hostafrancs	Sants-Montjuïc	0,39
Sant Genís dels Agudells	Horta-Guinardó	2,31	Sant Gervasi - Galvany	Sarrià-Sant Gervasi	0,39

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

- **Els infants amb reconeixement legal de discapacitat tenen un gran dèficit respecte la proximitat d'àrees que tenen elements de joc inclussiu al seu domicili.** Només un 1,7% dels infants amb discapacitat de 0 a 5 anys i un 2,6% dels de 6 a 12 anys tenen una àrea de joc "adaptada" a 5 minuts o menys de casa seva (IMPD, 2016). Les Corts és el districte amb major grau de cobertura pel que fa a àrees de joc infantils adaptades amb el 8,5% de les persones de 6 a 12 anys amb discapacitat del districte tenen alguna àrea de joc infantil "adaptada" a 5 minuts o menys de casa seva.

- **La majoria de centres educatius d'escola bressol, d'educació infantil i primària i d'educació especial de la ciutat tenen una àrea de joc propera.** Només 2 de cada 10 centres educatius (18%) estan mal proveïts perquè tenen l' àrea de joc és a més de 15 minuts a peu. Ara bé, s'han identificat quatre àrees de joc que són potencialment de molt alta densitat d'usos perquè estan a menys de 5 minuts i donen servei als infants de fins a 14 escoles properes : a la Plaça Gal·la Plàcidia i Plaça de les Dones del 36 a la Vila de Gràcia, Torrent de les Roses a Pedralbes, i el Parc de Joan Reventós a Sarrià.

Qualitat

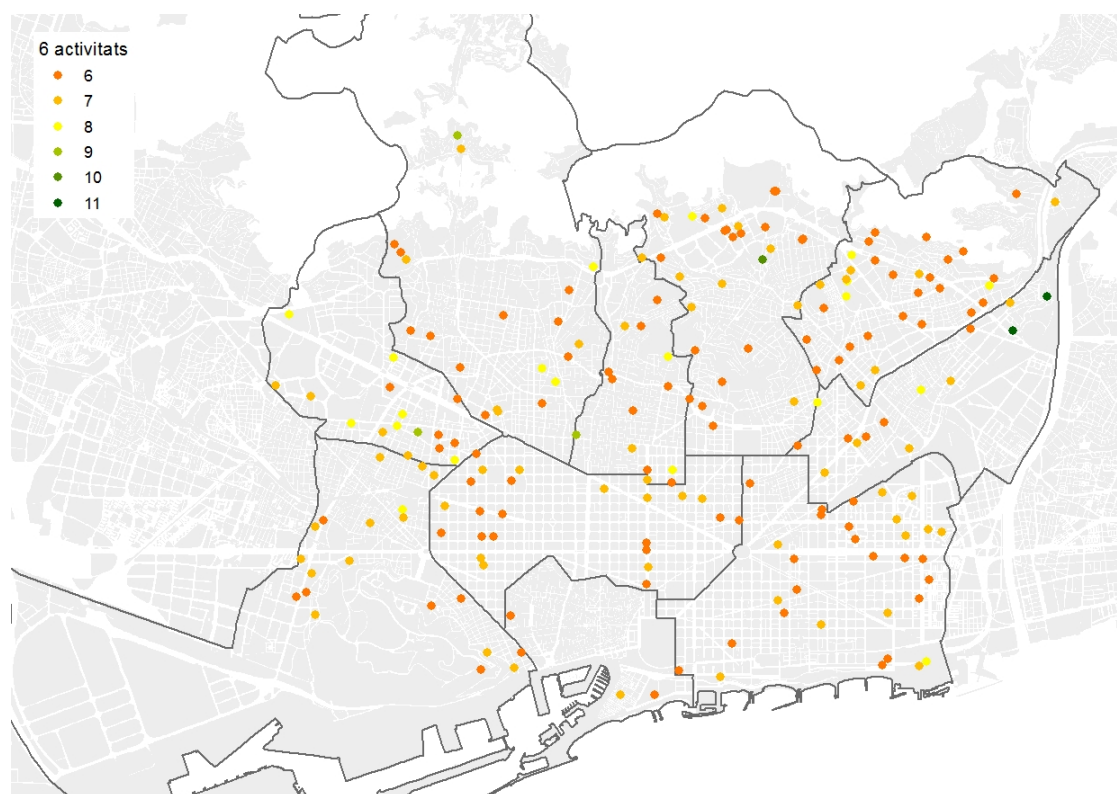
Els pocs informes disponibles sobre àrees de joc de la ciutat identifiquen qüestions relacionades amb la quantitat d'àrees o nombre d'elements de joc. També es compta els informes respecte el manteniment, seguretat i normativa, a partir del sistema rigorós de l'Ajuntament de control amb auditories anuals i certificacions per a complir tant la normativa europea com la municipal. Hi havia una clara mancança en analitzar la qualitat de les àrees de joc en termes de jugabilitat..

Aquesta anàlisi està basada en dades sobre les àrees de joc que ja existents i també amb noves dades generades en les que s'ha fet una classificació dels elements de joc, tan pel tipus d'element (gronxador de cistella, tobogan ample, etc.) com pel tipus de joc que proporcionen (lliscar, balancejar-se, gronxar-se, enfilar-se, etc.). Aquest tipus d'identificació ha permès comptar amb dades suficients per donar resposta a uns indicadors de qualitat a partir del nou marc conceptual i dels 7 criteris esmentats (veure apartat 4.3).

Diversitat d'activitats lúdiques

- **Les àrees de joc són poc diverses i molt estandarditzades degut a la poca varietat de propostes de joc que ofereixen, ja que només el 23% (199) ofereixen un mínim de 6 activitats lúdiques diferents** de les principals que es considera que podria oferir una àrea de joc: enfilar-se, gronxar-se, lliscar, fer equilibris, saltar, sentir vertigen, balancejar-se, córrer i rodar, amagar-se, experimentar, interpretar rols, expressar-se, trobar-se i relaxar-se.

Mapa 4 Àrees de joc amb un mínim de 6 propostes d'activitat lúdica. Any 2018.

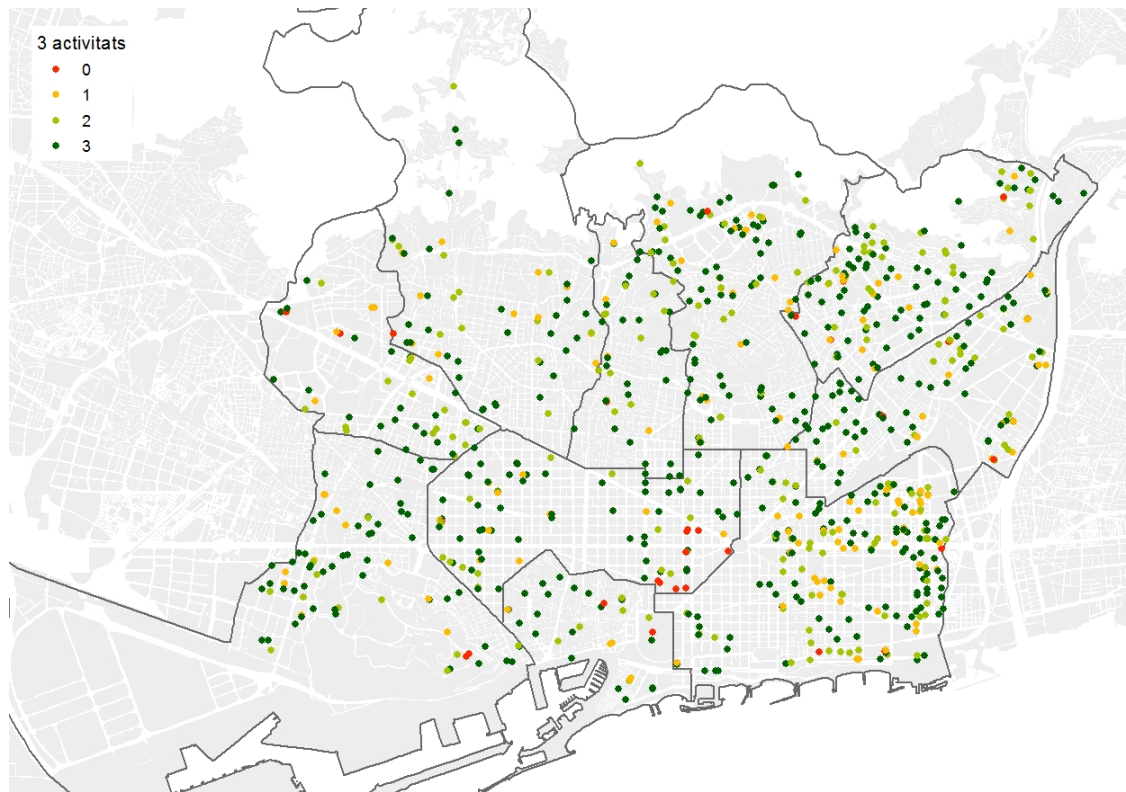

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

- **Un 16% d'àrees de joc no ofereixen ni 3 activitats de joc diferents i s'ha considerat que no compleixen uns estàndards mínims de qualitat en termes de jugabilitat.** Així mateix, només 1 de cada 3 (32%) àrees ofereixen les tres activitats destacades de joc motriu que són lliscar, enfilar-se i gronxar-se. En negatiu, hi ha un 12% de les àrees que no ofereixen cap d'aquestes tres activitats destacades.

Mapa 5. Àrees de joc que ofereixen 3 o menys de 3 activitats lúdiques principals.
Any 2018

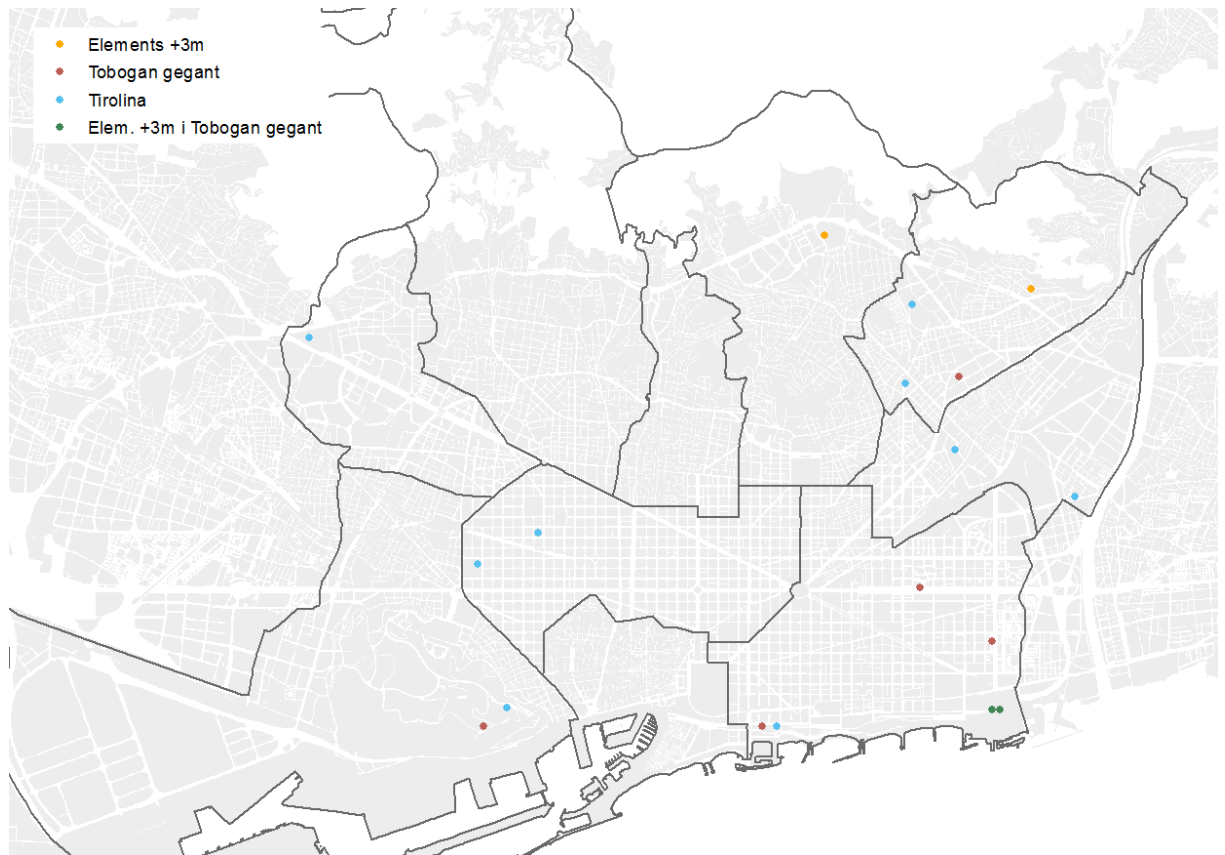
Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

- **No hi ha una proporció adequada del tipus d'elements que hi ha al conjunt d'àrees de joc:** mentre que **un 67% tenen molles** (activitat de balanceig, sovint d'ús individual), només **el 24%** ofereixen un **joc d'equilibri** i només **el 22%** tenen **elements giratoris**.
- Hi ha una **manca d'estímul explícit del joc simbòlic**, ja que només hi ha un 18% d'àrees de joc amb algun element que proposi aquest tipus de joc amb estructures tipus casetes, cuines o mitjans de transport, és a dir, **8 de cada 10 àrees no inclouen proposta de joc simbòlic**.
- **Només el 8% tenen gronxadors de cistella o tobogans amples que permeten el joc col·lectiu** o una major gestió del risc o sensació de vertigen i són més atractius per adolescents.
- No existeix suficient informació per analitzar si les àrees de joc estimulen prou la creativitat dels infants, així com de la versatilitat d'usos dels elements ni sobre les possibilitats reals que ofereixen les àrees de joc de manipular materials (traslladar, apilar, moure...).

Gestió del risc

- **Les àrees de joc no afavoreixen prou la gestió del risc, sobretot pels infants de més de 8 anys.** A tota la ciutat, només hi ha 4 àrees de joc que tenen elements de més de 3m d'alçada (a part de les 6 xarxes tridimensionals a les platges i que no es comptabilitzen entre les àrees de joc). Tan sols hi ha 7 àrees amb tobogans gegants de vessant o plataformes lliscants (més 1 situat a la platja) i 9 tirolines.

Mapa 6. Àrees de joc amb elements de 3 m. d'alçada, tobogans gegants o tirolines (excepte els instal·lats a la platja) Any 2018.

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

Espai físic estimulant

- **Les àrees de joc tenen un espai físic poc estimulant** ja que, en general, **la superfície és plana, sense cap turó o desnivell**. A més, la delimitació de l'àrea és poc permeable i flexible: **3 de cada 4 tenen algun tipus de tanca**. Aquest 73,5% d'àrees de joc tancades contrasta amb el fet que la meitat d'àrees de joc estan dins d'espais verds (49,7%). Quan l'àrea de joc està delimitada per una tanca en zones com parcs, jardins, places o interiors d'illa impedeix la permeabilitat de l'àrea amb l'entorn i redueix la fluïdesa de circulació dels nens i nenes per l'espai, a la vegada que disminueix les possibilitats de diversificació del joc i la integració d'edats.

La instal·lació de les tanques a vegades respon a motius normatius i, d'altres vegades, a altres criteris com l'incivisme (per exemple en el cas dels veïns i veïnes que no fan una tinença responsable dels animals de companyia) o per la sobreprotecció i tranquil·litat dels adults que prefereixen la tanca per un major control dels infants (Etnografia IIAB 2017).

Diversitat d'edats

- Tot i que hi ha àrees de joc mixtes aptes dels 0 als 12 anys, en general, **no són suficientment inclusives per edats i hi ha una manca d'elements de joc atractius per infants a partir dels 10-12 anys**. Per la poca gestió del risc que proposen les àrees de joc fa que aquestes estiguin dirigides als infants fins als 9 anys, com a molt, el que provoca una manca d'interès dels infants més grans en els elements de joc. En les primeres franges d'edat,

sobretot dels infants que tot just comencen a caminar, hi ha assignades també àrees de joc de 0 a 5 anys o mixtes, però no s'ha analitzat en profunditat si els elements que hi ha permeten als infants més petits (1-2 anys) jugar amb autonomia i tenen suficient elements de joc realment adequats per ells. Cal tenir en compte que les capacitats d'un infant d'1 any són molt diferents a les d'un de 4 o 5.

- **Els nois i noies de 13 a 17 anys no tenen cap àrea de joc a l'espai públic pensada per a ells i elles**, per tant, els únics espais dissenyats per ser utilitzats per adolescents són espais pensats en clau esportiva amb espais i elements esportius, com les pistes obertes, el ping pong, les cistelles de bàsquet, els parcs esportius urbans o els skate parcs (Veure apartat 5.1.6)

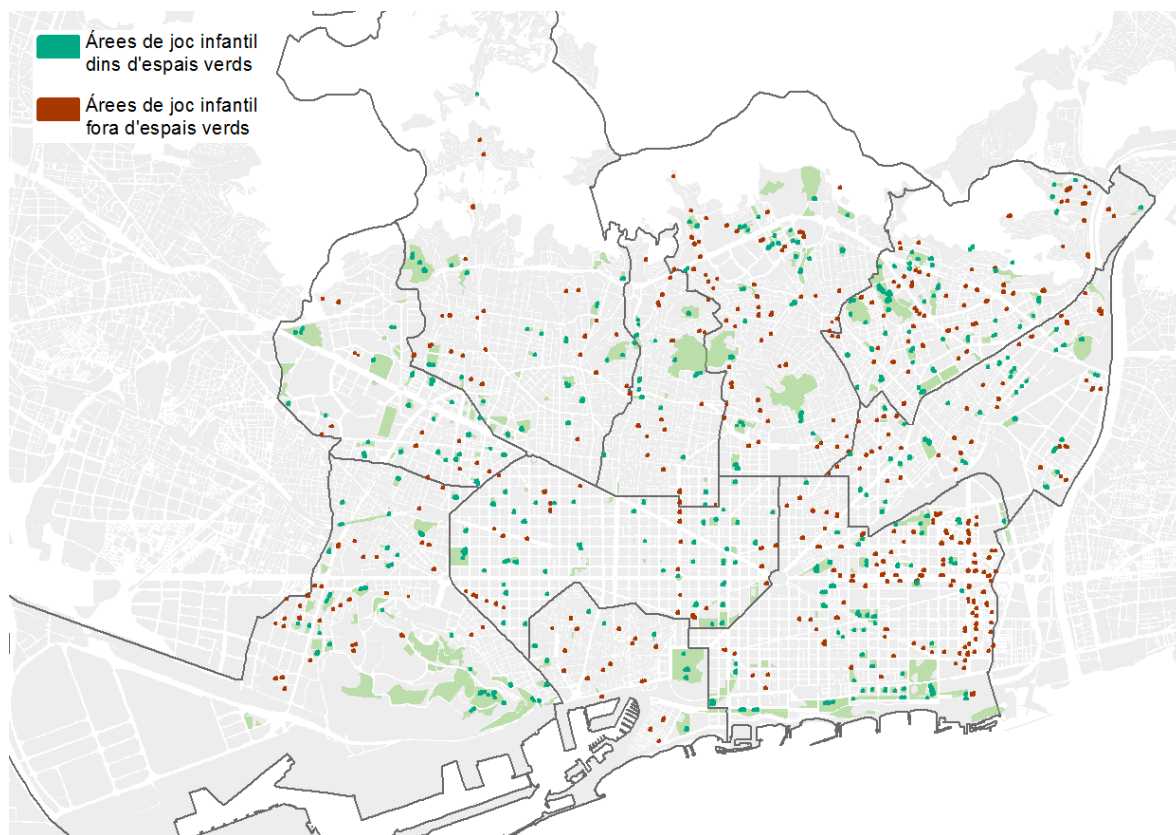
Diversitat funcional

- **Les àrees de joc de Barcelona no són suficient inclusives ni accessibles per a infants amb diversitat funcional ja que únicament 1 de cada 4 àrees de joc són accessibles o amb elements certificats com a inclusius.** El 21% de les àrees de joc són accessibles a nens i nenes amb discapacitats, bàsicament amb cadires de rodes (Anàlisi sobre l'accessibilitat a les àrees de joc infantils realitzada per l'Àrea de Drets Social de l'Ajuntament de Barcelona el desembre de 2016) i únicament hi ha 10 àrees de joc que tots els elements de joc estan certificats com a inclusius i tan sols hi ha 21 àrees de joc amb gronxador de gandula que permeten gronxar-se a infants amb diversitat funcional.

Contacte amb el verd i elements naturals

- **Un 50% d'àrees de joc estan localitzades fora d'un espai verd** (parcs, jardins i places que superen els 2.000 m² així com els interiors d'illa). Tot i així, hi ha un 32% d'àrees de joc situades fora d'un espai verd que tenen contacte amb arbrat, però aquest té principalment una funció d'ombra. Malgrat que la presència d'arbres té un alt valor pel contacte visual amb el verd, és molt improbable que aportin valor en termes de jugabilitat. Per altra banda, cal recordar que hi ha una normativa explícita municipal de prohibició d'enfilat-se als arbres. I, per últim, cal destacar que no hi ha informació sobre si són o no de fulla caduca, cosa que permet generar restes vegetals idònies pel joc dels infants.

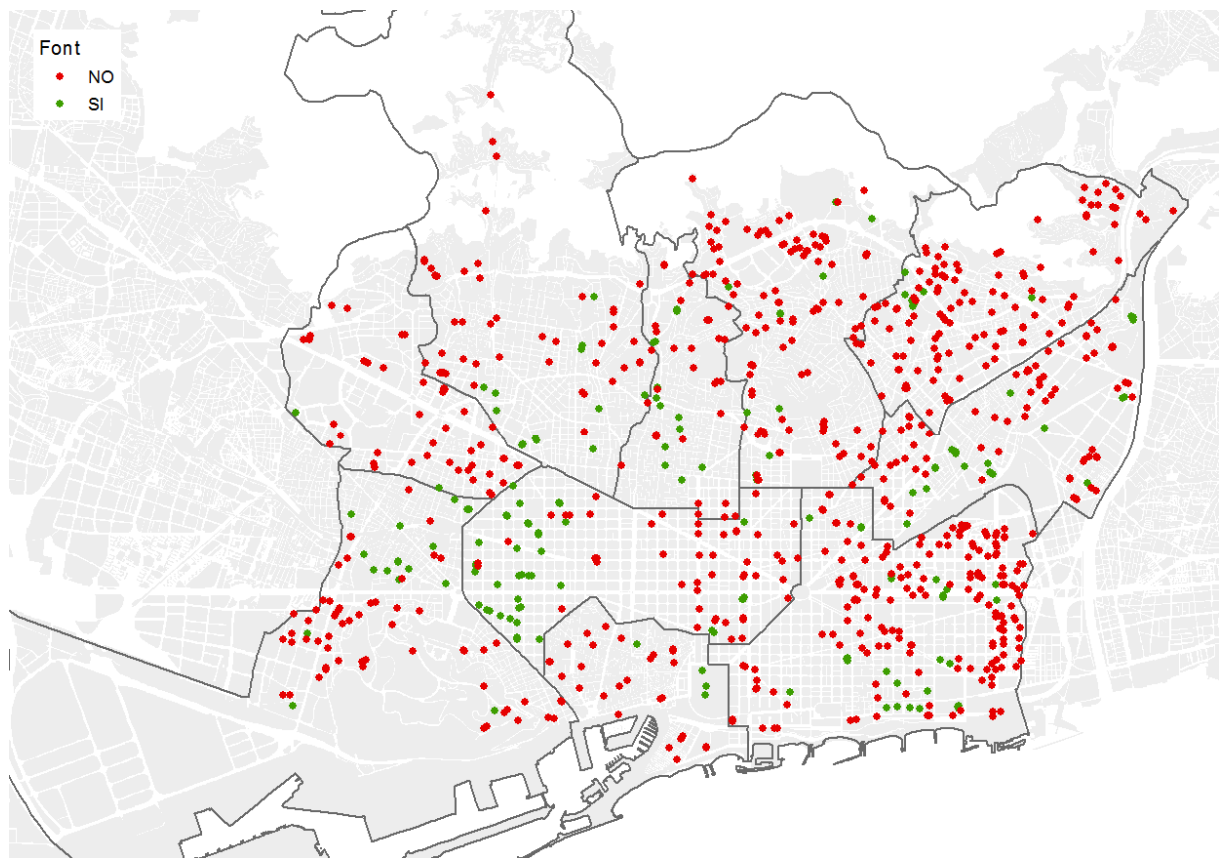
Mapa 7. Localització de les àrees de joc situades dins d'espais verds. Any 2018.

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

- **Existeix un clar dèficit de possibilitats de joc amb aigua, ja que Barcelona té únicament 2 espais pel joc d'esquitxar-se i refrescar-se. Només un 18% de les àrees de joc tenen font d'aigua potable a 50 metres de distància.** Cal destacar que, veient com es distribueixen les fonts properes a àrees de joc, es torna a confirmar que no hi ha un criteri global de ciutat els barris: a la nova Esquerra de l'Eixample i a Sant Antoni, per exemple, gairebé totes les àrees de joc tenen una font d'aigua a 50 metres.

Mapa 8. Àrees de joc amb fonts d'aigua a 50 metres. Any 2018.

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

- **Respecte el joc amb la sorra, el 70% de les àrees de joc tenen superfície de sorra, un 2% de sauló i un 28% són de cautxú.** Cal preservar les possibilitats de joc d'exploració amb sorra, sobretot analitzant dades per territori, ja que hi ha 4 districtes que estan per sota de la mitjana d'àrees de joc amb superfície de sorra, en especial, Ciutat Vella (46%) i en menor mesura, Sant Martí (63 %), Nou Barris (66%) i Gràcia amb un (69%).

Joc compartit, col·laboratiu i intergeneracional

- **Les àrees de joc, tot i que són espais per a jugar diversos infants a la vegada, no fomenten prou el joc compartit i col·laboratiu,** afavorint el joc simultani de dos o més infants, o el joc en grup. Només 1 de cada 10 àrees (11%) té almenys un element per al joc col·lectiu (balancins per a dos o quatre infants, tobogans amples per lliscar més d'una persona alhora, etc.) i, d'aquestes, només la meitat conviden a cooperar amb elements com gronxadors de cistella i giradors col·lectius
- **L'estímul del joc intergeneracional és pràcticament nul** ja que no hi ha elements de joc identificats com a aptes per a persones a partir de 12 anys que permeti a adolescents, joves i adults jugar i interactuar en el joc amb els infants. A més, per normativa, els circuits gimnàstics i lúdics per a gent gran han d'estar separats dels elements de joc per als més petits. Només hi ha un 26% d'àrees mixtes, que són les pensades pels infants en la franja més àmplia entre els 0 i els 12 anys.
- **Els únics espais que es pot considerar que estimulen el joc intergeneracional són les pistes i elements esportius** i només un 16% de les àrees de joc tenen pistes esportives a menys de 40 metres.

Llocs de trobada

- **Com a indrets de trobada que requereix certes condicions d'habitabilitat i ambient de confort, assenyalar que** només un 37% d'àrees de joc té bancs dins de la mateixa àrea (es desconeix si estan en disposició per convidar a la conversa, tot i que, sovint, estan situats en posició de vigilància de l'infant) i un 26% d'àrees de joc no tenen bancs a menys de 10 metres.
- La disponibilitat d'ombra és un altre factor important per generar espais confortables, sobretot a l'estiu. Les dades apunten que un 82% de les àrees de joc estan en contacte amb arbrat i la gran majoria de les que no en disposen és per les condicions de l'espai on s'ubiquen. Tot i així, no s'ha fet un estudi específic d'ombra a les àrees de joc, que sol ser una de les demandes explicitades per les famílies.

5.1.2 Patis escolars

Els patis escolars són espais a l'aire lliure d'escoles bressol, escoles d'infantil i primària i Instituts on es fan activitats curriculars i es juga durant l'estona de pati del matí, el temps del migdia i a la tarda, a vegades, s'hi realitzen activitats extraescolars. A més, l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona impulsa des de fa anys el programa "Patis Escolars Oberts al Barri" per tal d'afavorir l'obertura dels patis i els seus usos comunitaris perquè els veïns i veïnes en puguin fer ús fora de l'horari lectiu, convertint-se en nou espais públic disponible pel joc. El programa ha estat avaluat (IIAB, 2017).

Disponibilitat

- **Dels 197 patis dels centres d'educació públics de titularitat municipal de la ciutat, un 35% (69 patis) formen part del programa "Patis Escolars Oberts al Barri".** Tot i així, hi ha desequilibris entre l'obertura de patis a l'estiu, respecte l'hivern. A l'hivern tot els patis del programa s'obren, mentre que a l'estiu només són 17.
- Això implica que un 65% dels patis escolars de centres públics (128) s'utilitzen, pràcticament en exclusiva, tan sols per l'alumnat del mateix centre durant l'horari lectiu, si bé alguns acullen entitats d'educació en el lleure.
- **La distribució dels patis escolars oberts al llarg de la ciutat és força homogènia** en molts dels districtes, però es detecten algunes zones amb buits importants com al centre de l'Eixample, a les Corts, a Ciutat Vella i a una part destacada de Sarrià-Sant Gervasi. El districte de les Corts només hi ha un pati escolar obert al límit amb l'Hospitalet de Llobregat mentre que a Ciutat Vella n'hi ha 3 i a Sarrià-Sant Gervasi 4. En tot cas, caldria aprofundir en l'anàlisi, cas per cas, de la intensitat d'usos.
- **Manca diversificació en el tipus de centre educatiu que obre el pati a la comunitat: el 88,5 % de centres del programa són d'educació infantil i primària públics de la ciutat.** Només hi ha un 11,5% que són instituts públics de secundària, mentre que no hi ha cap Escola Bressol Municipal, ni cap Centre d'Educació Especial.

Qualitat

Actualment, no hi ha un informe global de ciutat que avalui l'estat de la infraestructura dels patis escolars, però mitjançant la revisió bibliogràfica dels informes sobre diagnòstic de patis

elaborats pel Departament de transversalitat de gènere de l'Ajuntament de Barcelona (2016) i de l'estudi Patis de les escoles: espais d'oportunitats educatives de la Fundació Bofill (2010) podem concloure el següent:

- En general, **els patis de joc són pobres en espais, dissenys i equipaments; sovint poc confortables i estimuladors i molt allunyats de la natura, a més de poc o mal mantinguts**. El seu aprofitament com a espais d'educació i creixement de la sociabilitat, convivència, curiositat i descoberta i creativitat és insignificant si es compara amb el seu potencial. Les pistes esportives ocupen la part central del pati i a la resta d'espais la proposta d'elements de joc variats és molt escassa.
- **A la ciutat s'estima que hi ha un 30% de centres educatius que tenen patis adequats tenint en compte criteris de jugabilitat, gènere i sostenibilitat o que estan en processos de transformació**. En general són centres educatius de nova construcció i centres en els que la comunitat educativa ha engegat un procés de canvi. Tot i així, no hi ha establerts uns criteris clars i compartits per millorar els patis escolars de manera global com a recurs important de la infraestructura lúdica en el marc d'equipaments educatius.

5.1.3 Espais lúdics

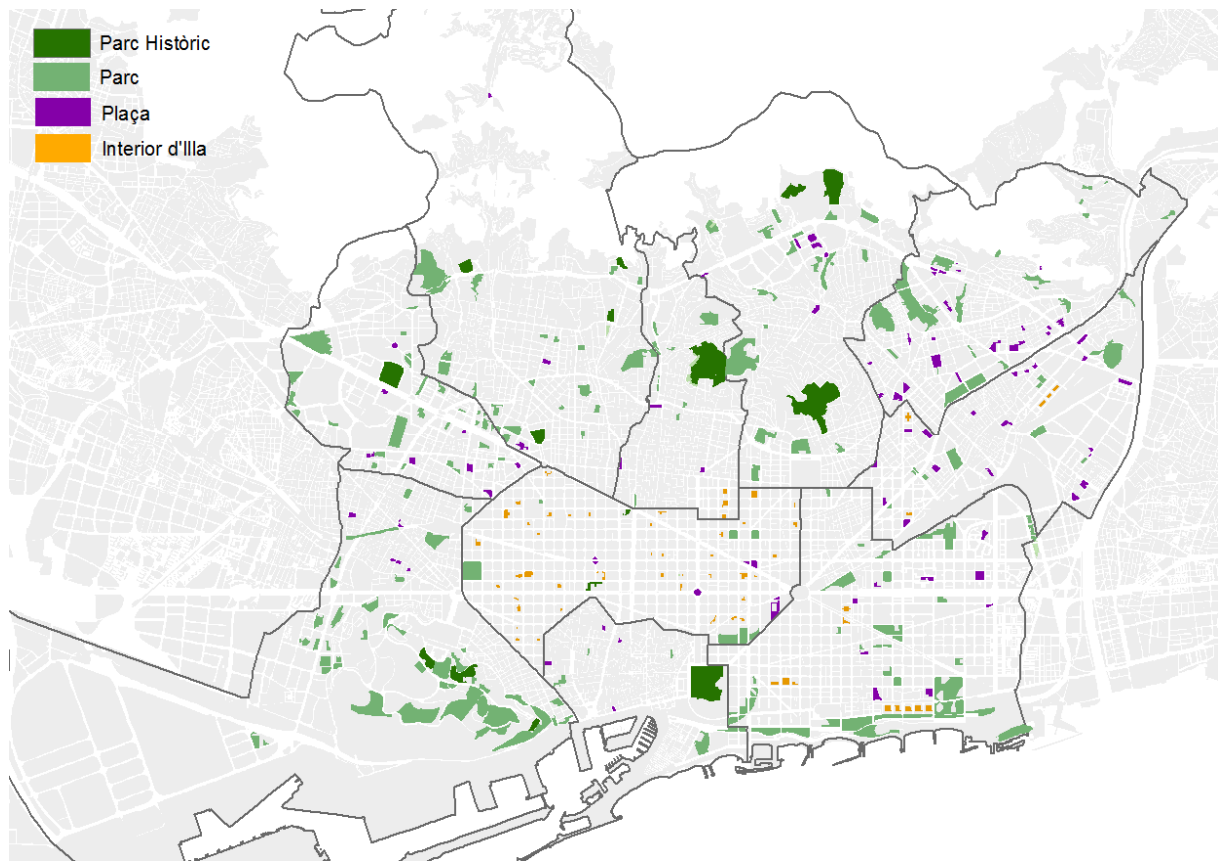
Un espai lúdic és un parc, jardí, plaça o interior d'illa que ofereix possibilitats de joc en convivència amb altres usos i que pot incloure, o no, àrees de joc. Per tal de fer una aproximació i diagnosi sobre els espais lúdics de la ciutat, s'ha agafat de referència l'anàlisi d'espais verds de l'informe "Els serveis socioambientals dels espais verds de Barcelona" (2018), encarregat per la Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat Ecologia i Serveis Urbans de l'Ajuntament de Barcelona i realitzat per Barcelona Regional. Així doncs en aquest apartat quan es faci referència a espai verd serà sinònim d'espai lúdic.

- A la ciutat hi ha **326 espais verds** (considerats tots els parcs, jardins i places de la ciutat que superen els 2.000 m², així com els interiors d'illa) **que representen 496,56 ha**, una superfície molt superior a la de les àrees de joc.

Les oportunitats de joc en els espais verds

- **El 78% dels espais verds tenen àrea de joc**. Els que no en tenen es localitzen sobretot a Montjuïc, on molts cops es tracta de parcs històrics que van ser dissenyats amb una idea menys funcional de la que es té avui en dia: prioritzar l'harmonia i la bellesa amb una estètica de jardí francès i amb zones amb estàtues i monuments. **Encara que els espais verds no tinguin àrea de joc, igualment són espais que ofereixen oportunitats lúdiques i d'activitat física, principalment perquè són espais de grans dimensions, segurs respecte els vehicles de trànsit rodat i enriquits amb la presència de natura**. La pròpia natura o els espais diàfans els converteixen en llocs ideals per jugar a córrer, explorar, fer jocs de grup, amagar-se, fer rodar una pilota o una baldufa.

Mapa 9. Espais verds urbans de Barcelona analitzats. Any 2018

Font: Barcelona Regional

- La vinculació amb la natura és sens dubte un dels principals valors dels espais verds urbans, especialment rellevant i necessari pels infants d'entorn urbà. A les ciutats s'aguditza la pèrdua del contacte amb la natura i dels coneixements i experimentació dels cicles naturals. Els espais verds permeten que els infants experimentin un cert contacte amb aquests valors, des de l'observació de les estacions en la vegetació, fins al coneixement i la curiositat per les espècies animals i vegetals que s'hi poden trobar. Els indicadors per valorar l'anomenat servei socioambiental dels parcs de contacte amb la natura són: la cobertura arbòria, la vegetació autòctona, el sòl permeable, la presència de zones d'aigua, el nivell sonor circumdant, entre d'altres. Però, **en general, la ciutat ofereix baixes prestacions en aquest servei socioambiental de contacte amb la natura i només tenen altes prestacions els parcs dels Tres Turons, la muntanya de Montjuïc o el parc de la Ciutadella.**
- La vegetació d'aquests espais no està pensada perquè els infants interactuïn amb ella de forma explícita. L'equilibri en la preservació dels espais verds i la cura de la vegetació i la necessitat de joc dels infants no és fàcil i cal pensar bé quina és la millor vegetació per a que els infants explorin i interactuïn amb ella. Hi ha processos naturals com la caiguda de fulla a la tardor que genera materials naturals de joc molt interessants i atractius.

L'accessibilitat als espais verds

- Els espais verds són espais força ben dissenyats per afavorir el joc inclusiu per a persones amb diversitat funcional, ja que el 87% tenen mesures d'accessibilitat per a persones amb mobilitat reduïda. El 13% que no tenen els accessos prou accessibles estan

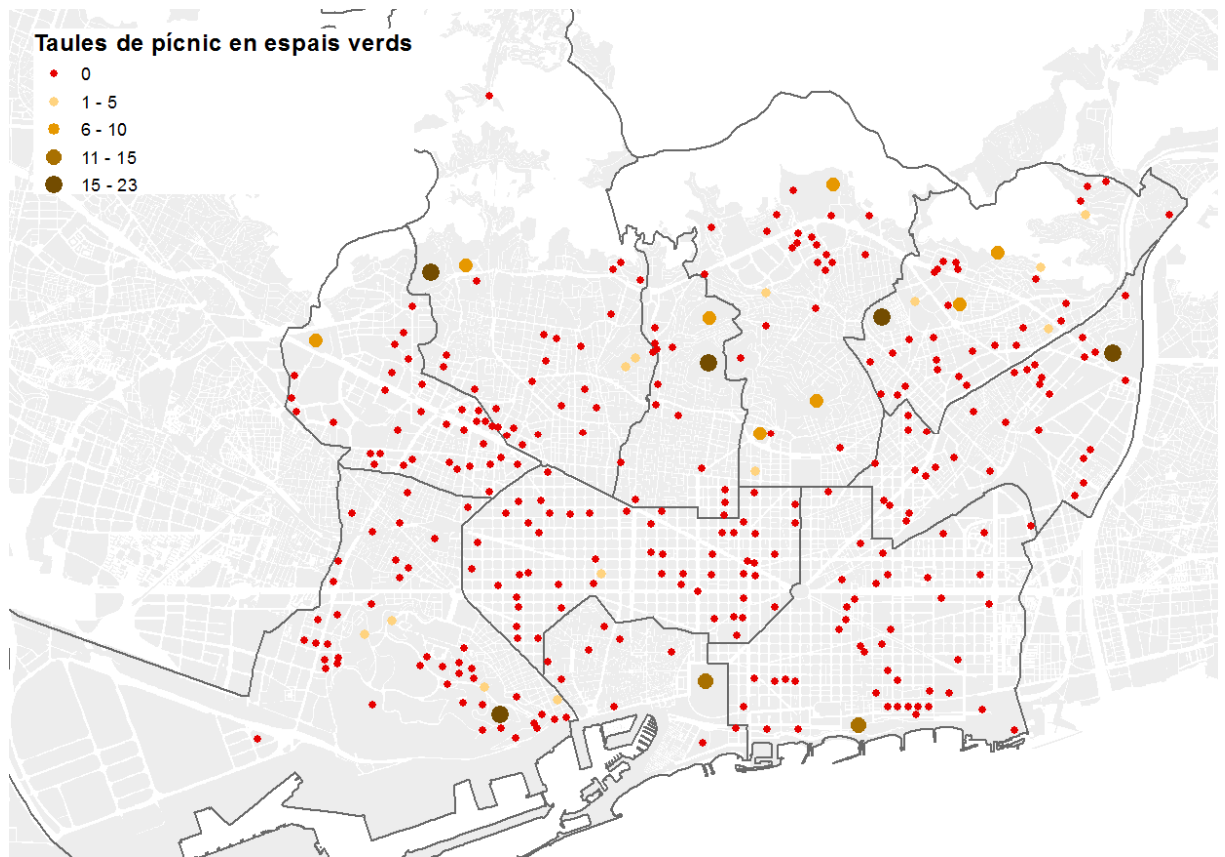

situats molts d'ells a Montjuïc i als Tres Turons.

Els espais verds com a lloc de trobada i vida comunitària

- Tot i el seu potencial com a indret de trobada per les seves grans dimensions i ambient d'ombra i menor soroll, els espais verds **tenen pocs elements que afavoreixin l'estada: només un 9% tenen taules de pícnic** (els més gran com el Turó de la Peira, Joan Brossa, Castell de l'Oreneta, parc Güell, parc de la Trinitat o el parc del Poblenou) i **només un 18% d'espais verds tenen alguna zona de bar amb terrassa** (60), que poden estar en guinguetes o no, que afavoreixen la utilització dels espais verds ja que també permeten fer àpats i, així, allargar les estades.

Mapa 10. Taules de pícnic en espais verds. Any 2018

Font: Barcelona Regional

- Els espais verds **no donen suficient resposta a part de les necessitats de vida quotidiana** tant pel que fa a **lavabo públic, només el 8,5% en tenen** (28) sobretot als parcs més grans com respecte les fonts d'aigua, ja que gairebé 1 de cada 4 espais verds no en tenen (22%).
- Són espais que afavoreixen la presència de biodiversitat urbana i potencien l'exploració amb elements naturals i en general són espais d'ombra, ja que pràcticament la meitat dels espais verds (49%) tenen cobertures arbòries superiors al 40%, mentre que només un 17% tenen cobertures baixes (de menys del 20%). A més, els arbres fan més amables els espais, juntament amb la resta de la vegetació arbustiva i herbàcia.

5.1.4 Entorns escolars

- **Els entorns escolars són sovint espais de joc espontani, però poc preparats a priori i, a vegades, en entorns hostils.** Segons l'estudi previ desenvolupat pel districte de l'Eixample, els entorns escolars han de millorar sobretot en la manca d'espai lliure a la vorera, del mobiliari i de vegetació. Les mancances estan vinculades amb la densitat de trànsit del carrer on se situa l'accés de l'escola, que proporciona inseguretat, i a la manca de civisme, sobretot per la brutícia del carrer, per no passejar gossos sense anar lligats, o pel fet que els vehicles aparquen a llocs prohibits i en horaris no habilitats.
- **Durant el 2018 s'han executat petites transformacions als entorns de quatre centres educatius de l'Eixample** (escola Diputació, Escola Auró, Institut Viladomat i Escola Maria Auxiliadora) i n'hi ha 8 més de previstes durant el 2019 en aquest districte.

5.1.5 Carrers exclusius per a vianants

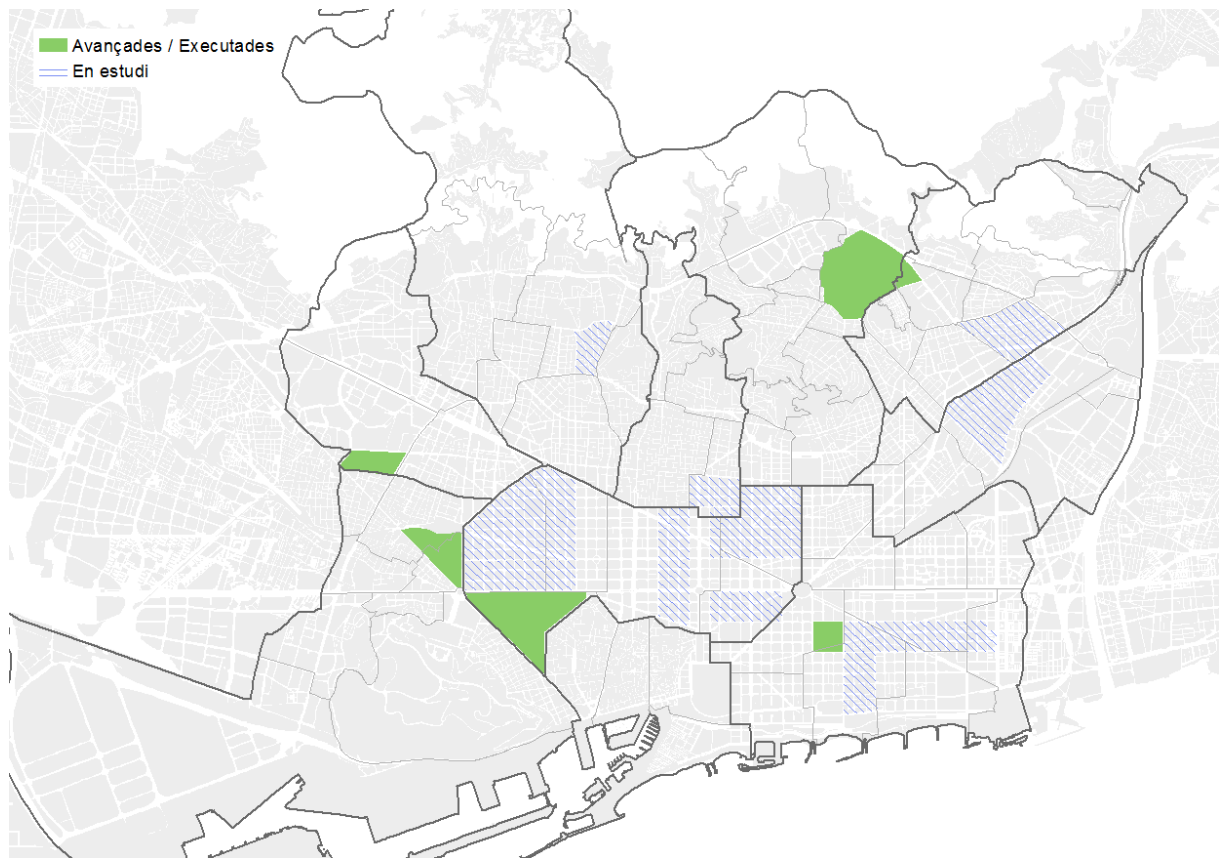
Els carrers per a vianants, de forma permanent o temporal, i els pacificats són espais amb oportunitats de joc, ja que l'ús és exclusivament pel vianant, tot i que han de conviure múltiples usos.

- **Barcelona és una ciutat molt densa amb una mitjana de 159 habitants per hectàrea (2017).** Especialment significativament és la densitat de població en barris com l'Eixample (356 hab/hac), Gràcia (290 hab/hac) o Ciutat Vella (232 hab/hac). Només Horta-Guinardó, Les Corts, Sants Montjuïc i Sarrià-Sant Gervasi estan per sota la mitjana. Caldrà analitzar més detalladament l'anàlisi per barris, ja que els usos de l'espai públic pel joc i l'activitat física es donen, principalment, en entorns de proximitat a l'habitatge en la majoria de dies de la setmana, i, per tant, la dimensió per districte és massa gran.
- Els carrers són, sens dubte, el principal espai públic existent a la ciutat, però l'espai destinat al vehicle encara és majoritari. A la ciutat hi ha 1.129,9 hectàrees de calçades i 152 hectàrees d'aparcament en superfície davant les 983,5 hectàrees de voreres, que inclouen l'espai per a mobiliari urbà, arbrat, terrasses, motos, etc. És a dir el 60% de l'espai públic de la ciutat està dedicat al trànsit rodat i a l'aparcament en superfície.
- La xifra de zones i carrers amb prioritat per a vianants quasi s'ha duplicat respecte fa una dècada: de les 71 hectàrees del 2007 ha passat a 127 hectàrees el 2017.
- **A Barcelona predomina la mobilitat a peu amb un 52% dels desplaçaments interns gràcies, entre d'altres, a les voreres amples,** la pacificació de les zones 30, els carrers de plataforma única, les zones exclusives per a vianants o les superilles. Ciutat Vella i Gràcia van ser els primers districtes que van començar a prioritzar aquest tipus de carrers, degut també a la morfologia del seu teixit urbà, i, en els darrers anys, s'ha avançat mitjançant les superilles.
- **Caldrà analitzar si la meitat de les àrees de joc que no estan dins espais verds es troben en entorns suficientment lliures de contaminació, tràfic i d'altres perills físics** que permetin circular lliurement de forma segura dins del seu veïnat. Que el voltant d'una àrea de joc sigui de pas únic per vianants no només contribueix a crear entorns més segurs al voltant de l'àrea, sinó que també permet multiplicar les oportunitats de joc en aquell espai, ja que es converteixen en espais de joc complementari per a anar amb

patinet, bicicleta, anar amb patins o fer jocs de pilota.

- **El nou model urbà de les superilles permet guanyar entorns segurs per a la infància i l'adolescència i en general per totes les edats ja que tenen com a objectiu principal l'apropiació de l'espai públic per part de la ciutadania**, al mateix temps que pretén millorar la qualitat urbana i reduir l'impacte ambiental del transit motoritzat. A les superilles s'instal·len bancs, elements de joc, taules de pícnic, elements esportius (ping-pong, cistelles de bàsquet, porteries, circuits de joc) i s'augmenta la presència de verd. Actualment les superilles executades són la del Poblenou i la de Sant Antoni, aquesta última ha permès recuperar 26.000 m² d'espai públic per als vianants. A més, es preveu posar en marxa la de Les Corts, la d'Hostafrancs i la d'Horta el 2019.

Mapa 11. Superilles a Barcelona. Any 2018.

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

5.1.6 Espais i elements esportius a l'aire lliure

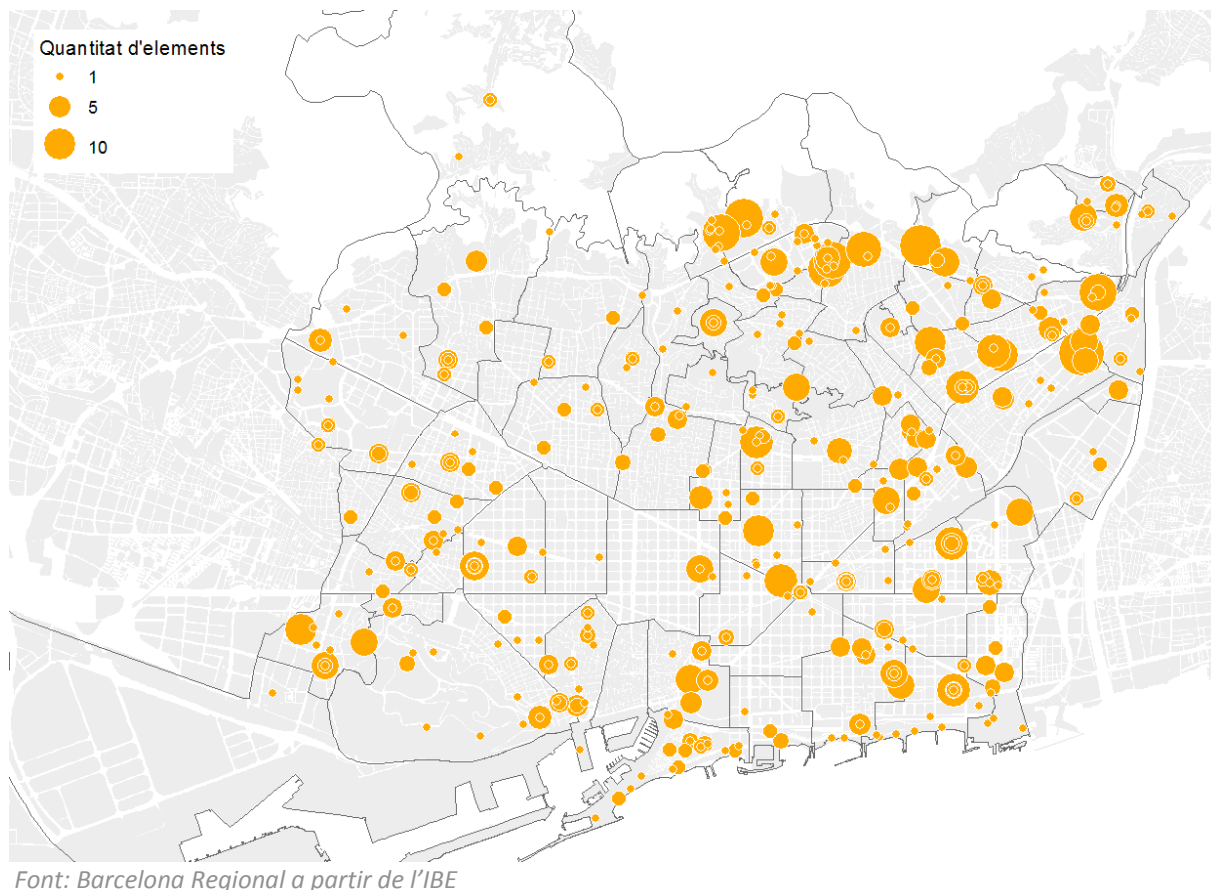
Les pistes esportives i elements esportius són espais o elements d'activitat lúdica i física que permeten i estimulen desenvolupar activitat física no organitzada.

- Segons un mapeig realitzat per l'Institut Barcelona Esports (2018) la ciutat de Barcelona té **313 àrees d'activitat esportiva** que tenen 1.160 espais o elements esportius. Una àrea està composta per més d'un espai o element.
  - Els espais esportius són pistes poliesportives, de bàsquet, de voleibol, rocòdroms, pistes de petanca, etc. Hi ha identificats el nombre d'algun d'aquests espais, 33 pistes poliesportives, 7 pistes de voleibol, 31 pistes de

bàsquet i 674 pistes de petanca, que és del que hi ha més.

- Els elements esportius identificats són: 191 taules de ping-pong, 84 cistelles de bàsquet, que no estan ubicades dins de cap pista i els circuits d'activitats física (33) com la cal·listènia entre altres.

Mapa 12. Elements esportius a tota la ciutat. Any 2018.

- **L'activitat lúdica vinculada a l'ús del monopati, el patinet o els patins, entre altres, van agafant protagonisme** i els adeptes a aquests esports estan augmentant progressivament, sobretot entre els joves. A la ciutat hi ha 12 spots (llocs urbans sense elements o estructures construïdes per l'Ajuntament, on els skaters patinen habitualment), 11 àrees patinables, 7 pistes d'skate i de patinatge i 4 Parcs Esportius Urbans, que són grans espais esportius dedicats a les modalitats de la roda petita (skate (monopati), scooter (patinet), i patins en línia, i que també poden fer servir les bicicletes free style. Però no hi ha suficients espais, sobretot si tenim en compte que és l'únic recurs específic per adolescents i joves de la ciutat.
- **Els Parcs Esportius Urbans, que són els espais més grans i variats**, tenen entre 1.000 i 3.000 m2 cadascun i ocupen una superfície total de 8.975m2. **Actualment n'hi ha 4.**
  - El dels Jardins Àurea Cuadrado (al Districte de Les Corts)
  - El de Nou Barris (al Districte de Nou Barris)
  - El de Baró de Viver (al Districte de Sant Andreu)
  - El de la Mar Bella (al Districte de Sant Martí)
- **Les pistes esportives obertes**, els diferents elements esportius distribuïts per la ciutat i

els Parcs Esportius Urbans **ofereixen un recurs pels infants a partir de 12 anys** i tenen potencial per afavorir les relacions socials i intergeneracionals, ja que sovint les activitats esportives es fan en grup o, com a mínim, en parella i poden ésser utilitzades per diferents grups d'edat.

- Les pistes esportives i els elements esportius que estan situats a prop d'una àrea de joc desenvolupen una funció de complementarietat amb l'àrea, ja que potencien el seu ús i ajuden a diversificar les activitats lúdiques, però només el 16% de les àrees de joc (130) tenen algun element esportiu a 40 metres. Predominen les taules de ping-pong i les cistelles de basquet. Les altres 738 àrees de joc (85%) no tenen cap element esportiu proper.
- **L'activitat lúdica i física per a joves, adults i persones grans també compta amb infraestructura lúdica repartida per la ciutat.** Barcelona té dos tipus de Circuits gimnàstics lúdics a l'aire lliure (instal·lacions específiques d'aparells per fer exercici físic que estan distribuïdes per diversos punts de la ciutat d'accés lliure i gratuït) 14 per millorar la condició física i 36 específics per a gent gran (Troba't B) i 11 circuits esportius, que són espais públics urbans situats a parcs, avingudes, i altres zones a l'aire lliure, per on caminar, o fins i tot córrer.

5.1.7 Entorn natural

- **Altres espais amb clares oportunitats de joc són els parcs forestals, les platges urbanes i les lleres dels rius.** Les activitats que s'hi poden realitzar són variades, sovint vinculades al lleure saludable que implica activitat física més o menys organitzada, i també són zones propícies pel joc espontani entre els infants. **Són utilitzats principalment en caps de setmana o vacances escolars** i en certs períodes de l'any. Per tant, si bé són espais que cal considerar no resolen la necessitat diària de joc.
- **Les platges urbanes de Barcelona ocupen 26,7 hectàrees** i són espais on, a més de banyar-se, els infants poden practicar diferents jocs, com fer volar estels o diverses activitats esportives (jugar a pales, futbol, vòlei, platet volador,...). **Però fora de la temporada d'estiu, és escàs el seu aprofitament com un espai pel joc i l'activitat lúdica i física d'infants, adolescents i la població en general.** Durant els mesos d'estiu l'afluència de visitants és d'uns 4,7 milions, mentre que la resta de l'any, les estimacions indiquen que només són un 1,3 milions de persones usuàries. En total és una xifra aproximada de 6 milions a l'any.
- A la ciutat hi ha altres espais pel joc, l'activitat física, lleure i l'oci saludable com Collserola, la muntanya de Montjuïc amb les zones forestals a o les àmplies voreres prop del Castell de Montjuïc, les esplanades de l'estadi Lluís Companys i el palau Sant Jordi o, fins i tot, el rocòdrom de la Foixarda. Finalment, els Tres Turons, són un espai que conserva valors naturals en què, per una banda hi ha parcs urbans delimitats (Park Güell, Parc de la Creueta, Parc del Carmel), i per altres, hi ha altres zones és espais més informals on s'hi pot portar a terme sobretot el joc espontani dels infants.

5.2 Usos lúdics de l'espai públic

No hi ha cap estudi previ sobre els usos lúdics a la ciutat de Barcelona, no hi ha dades disponibles específiques, però la revisió bibliogràfica de diferents informes publicats ha servit per a fer una aproximació així com també per conèixer quin és el nivell de satisfacció respecte els espais de joc per part dels infants.

5.2.1 Què ens diuen els infants?

Tot i que els principals destinataris de les àrees de joc són els infants de 0 a 12 anys, **no hi ha un mecanisme sistemàtic a la ciutat per conèixer les seves opinions i nivell de satisfacció com a usuaris**. A partir de les informacions i propostes de millora recollides en els diferents processos participatius documentats des de l'any 2001, en què se'ls ha preguntat sobre espai públic i la informació proporcionada per l'Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància de 2017 de l'Ajuntament de Barcelona elaborada per l'IIAB tenim una aproximació a la satisfacció respecte els espais, els temps que hi dediquen i els seus gustos i preferències de joc.

La satisfacció respecte els espais per jugar

- El nivell de satisfacció dels infants de 10 a 12 anys de la ciutat amb els espais per jugar és baix: **la meitat dels infants no estan prou satisfets amb els espais per jugar i divertir-se al seu barri (47%)**(EBSIB-IIAB, 2017).
- **Històricament no s'ha tingut prou en compte les demandes dels infants i adolescents a l'hora de dissenyar les àrees de joc o altres espais de la ciutat. Quan se'ls pregunta, es fa de forma puntual i anecdòtica amb poc retorn per part del consistori i poc impacte en el resultat final del disseny.** En l'informe de l'Audiència Pública dels nois i noies de Barcelona del 2001, es feien demandes per incorporar propostes de joc a les àrees que, avui dia, han tornat a demanar els nois i noies de 10 a 12 anys en el procés de cocreació per transformar dos parcs de la ciutat (un a Sant Andreu i l'altre a Nou Barris). **En general demanen augmentar la varietat d'activitats perquè tothom trobi resposta als seus interessos de joc i activitat lúdica.**
- Tot i que en el disseny urbà es reserven espais exclusius pel joc dels infants, com són les àrees de joc, no es limiten a jugar exclusivament dins d'aquestes zones, que sovint estan delimitades per tanca, sinó que ho fan aprofitant al màxim l'espai peatonal disponible, tot el parc o els voltants de l'àrea en places i altres espais lúdics.

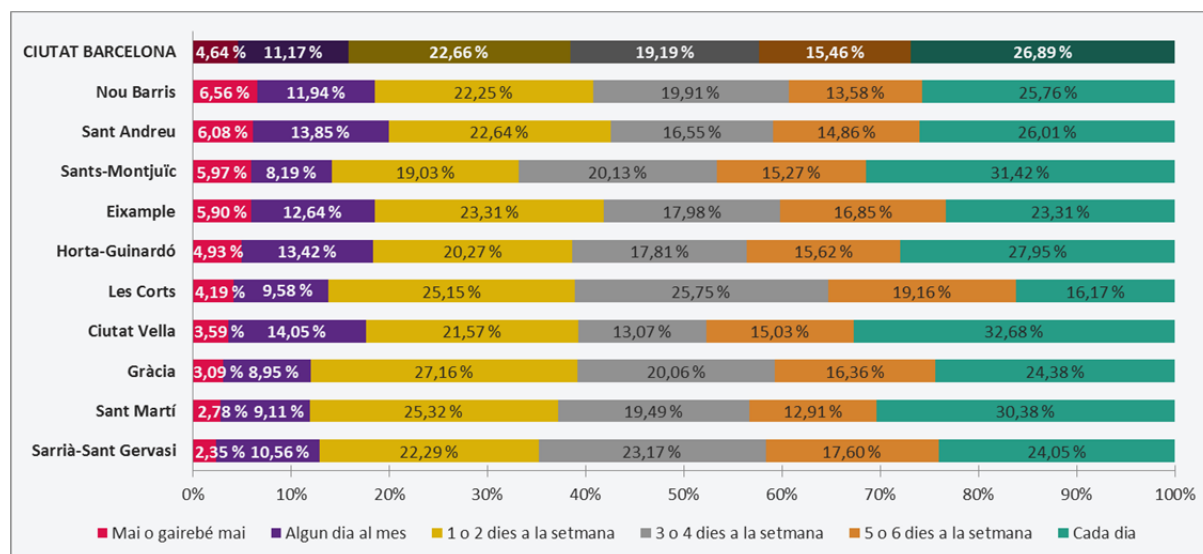

[illegible]

El temps per jugar a l'espai públic

- 52

TAULA 5: Percentatge d'infants de 10 a 12 anys que responen "Amb quina freqüència dediques temps a «jugar o passar temps a l'aire lliure» fora de l'escola?" per districtes

FONT: Enquesta de Benestar subjectiu de la infància (IIAB, 2017)

- **La meitat dels infants manifesten no estar prou satisfets amb l'autonomia que tenen a casa, a l'escola o al carrer (47%)** (EBSIB-IIAB, 2017). Actualment hi ha una tendència de sobreproteccionisme per part dels adults respecte els infants, que sovint es tradueix amb la manca d'autonomia per emprendre riscos mentre juguen o per poder anar sols al carrer o a jugar. Les famílies són un agent clau en la presència o no dels infants jugant a l'espai públic en el seu temps lliure no programat, sobretot els infants fins els 10-12 anys. En elles recau la responsabilitat de cura dels infants i són les famílies les que decideixen quin és el temps de joc que l'infant fa al parc o al carrer, també amb quina autonomia i en quin grau de llibertat ho fa i, sovint, són qui decideix en els espais on ho fa.

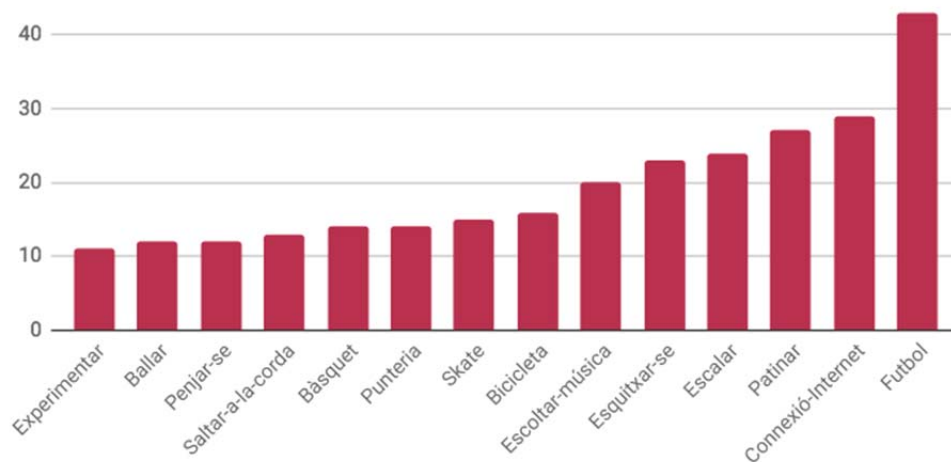
Les preferències d'activitats lúdiques i físiques dels infants

Tot i l'extensa bibliografia (sobretot des de la psicologia i la pedagogia) sobre quin tipus de joc fan els infants durant el seu desenvolupament, no es disposa de gaire coneixement situat a la realitat actual, concreta i diversa del joc dels infants als parcs de Barcelona. Com a punt de partida, es compta amb els resultats del procés de cocreació amb infants de dos parcs en què hi han participat 173 infants de 10 a 12 anys de Sant Andreu i Nou Barris, s'ha pogut documentar les preferències de joc expressades pels infants sobre les seves pròpies i les referenciades d'infants més petits i més grans. (IIAB, 2018).

- **El tipus de joc al parc que més agrada als infants de 10 a 12 anys són els jocs de moviment com el futbol, patinar, escalar, anar en bicicleta o skate i també fer punteria o penjar-se.** I, entre les activitats més tranquil·les, diuen que prefereixen connectar-se a internet o escoltar música.

Gràfic 3. Activitats que agrada fer als infants de 10 a 12 anys al parc. Any 2018.

- Si s'analitzen aquestes dades segregades per sexe, les nenes han dit que prefereixen patinar, escalar, saltar a corda o escoltar música. I, el que més agrada als nens és jugar a futbol, connectar-se a internet, jugar a esquitxar-se i patinar. Ambdós coincideixen a dir que patinar està entre les seves activitats preferides, però, en el cas de les nens, no és fins a la quarta posició que apareix una activitat tranquil·la –escoltar música- i, en canvi, en els nenes, l'activitat tranquil·la –connectar-se a internet- apareix en segona posició. Caldrà aprofundir en com utilitzen i juguen analitzant similituds i diferències segons sexe tant en els patis escolars com en l'espai públic.
- Pel que fa a la pràctica esportiva i l'activitat física, cal tenir en compte que els usos i preferències estan també condicionades per factors socials com el gènere, el lloc d'origen, el nivell socioeconòmic, l'edat i la diversitat funcional.
- Pel que fa al gènere, els nois segueixen presentant un índex de pràctica superior al de les noies (un 8,3% més). Malgrat la tendència positiva d'increment (3 punts) respecte 2013, segueix donant-se un lleuger abandonament de la pràctica femenina en l'adolescència. Les noies de 13 a 19 anys diuen que tenen el doble d'inactivitat física que els nois, essent del 16,7% i 8,4% respectivament (FRESC-ASPB, 2016)
- Pel que fa als orígens, l'índex de pràctica esportiva dels escolars nascuts a Catalunya és un 19% superior al dels nascuts fora d'Espanya. (EHEPEE- IBE, 2018)
- Respecte el nivell socioeconòmic, l'alumnat de barris desfavorits presenta major inactivitat física, en ambdós sexes. Tot i que amb un major grau les noies: mentre que en entorns afavorits estan actius el 81% nois i 69% les noies, en els barris desfavorits ho estan 69% nois i el 63% noies. (FRESC-ASPB 2016)
- Pel que fa a les edats, la inactivitat física augmenta amb l'edat, arribant al 12% en nois i al 23% en noies de 2n de Batxillerat i CFGM (EHEPEE-IBE 2018)

5.2.2 Els usos en els patis escolars

Els usos lúdics als patis escolars en l'horari lectiu

- En els usos dels patis escolars hi ha dos condicionants principals a l'hora de definir el joc dels infants (a què juguen, on juguen i amb qui juguen) com l'edat i el gènere, i encara que en menor grau, també el lloc d'origen (FJB, 2010).
- En general **no hi ha inclusió per edats ja que solen jugar separats** segons els anys que tinguin. Malgrat coincidir més d'un curs, poques vegades els infants es barregen de manera espontània.
- **La separació de sexes al pati és evident i superior a les diferències socials, d'origens i culturals: dues terceres parts dels infants es troben al pati en grups monogenèrics.** Els tipus d'activitat dels nois és més mogut que el de les noies, que doblen als nois en activitats quietes. Les activitats per excel·lència dels nois són els jocs reglats (sobretot el futbol), en canvi, les de les noies són molt més variades i diversificades, així com les dels grups mixtos.
- El protagonisme del futbol genera que les activitats de les noies es fan invisibles, i queden excloses als marges. Els nois utilitzen, per aquest ordre, la pista poliesportiva, tot el pati, i un racó. Mentre que les nenes utilitzen, en primer lloc, un racó, tot el pati i, finalment, la pista esportiva. Quan la pilota perd importància o desapareix, el joc al pati canvia, les activitats es diversifiquen, igual que el tipus de relacions i agrupacions que s'estableixen, que esdevenen molt més riques.
- La manca de visibilitat de les noies es fa encara més extrema en noies d'origen estranger, que queden alhora segregades de la resta de companyes; mentre que els nois d'origen estranger s'incorporen fàcilment a les activitats dels nois a través del futbol.

Els usos lúdics en els patis escolars oberts al barri

- A partir de l'informe d'avaluació del programa Patis escolars (IIAB, 2017), **sabem que les dues franges d'edat que més utilitzen els patis escolars oberts al barri són la de 11 a 15 anys (30% dels usuaris) i la de 21 a 61 anys (35% dels usuaris).** En aquesta darrera cal comptabilitzar-hi els grups de joves de major edat que, a darrera hora del dia, utilitzen el pati per jugar a futbol i el col·lectiu de pares i mares que acompanyen la població més menuda (el 14% que té una edat compresa entre els 7 i 10 anys). El tipus d'activitats que es realitzen va correlacionada pel tipus d'edats.
- **Més de la meitat dels usuaris en fan un ús continuat, hi accedeixen setmanalment (69%).**
- **Hi ha dos models de pati obert existents segons els usos: d'una banda, el model juvenil,** caracteritzat per la presència de joves i adolescents que **realitzen principalment activitats esportives**, normalment són homes d'entre 25 i 30 anys que s'atansen a l'espai per practicar algun d'aquests dos esports durant una hora. Aquest col·lectiu ocupa el pati a partir de les 8 de la tarda –o els diumenges pel matí– i organitza una lliga. **De l'altra, el model familiar,** amb una forta presència d'infants, pares i mares, AMPA i AFA.
- **En global, el 44% hi va amb la família i el 49% amb amics.** El tipus de públic dels patis oberts depèn del nivell socioeconòmic del territori. Els patis oberts situats en territoris

amb menor implicació familiar i amb situacions socioeconòmiques més desfavorides tenen un públic més adolescent i jove centrat, sobretot, en la pràctica del futbol. En canvi, en barris com Gràcia, Sants o Eixample, a part dels perfils joves s'hi concentren els perfils més familiars i les dinamitzacions de caràcter més artístic i familiar.

- **El patis oberts encara són un territori altament masculinitzat.** Allà on hi ha presència de noies (adolescents), la gran majoria resten assegudes mentre els nois del seu grup d'iguals juguen a futbol o bàsquet. El tipus de dinamitzacions esportives, especialment el futbol, limiten substancialment la participació de les noies i dels més petits. Promovent dinàmiques de masculinització del joc i de l'espai.
- **Hi ha alguns patis oberts amb baixa participació i difícils de dinamitzar, sobretot en els districtes situats als extrems pel que fa al perfil socioeconòmic,** tan en els districtes de població més acomodada –Sarrià-Sant Gervasi o Les Corts– com en les zones amb població més vulnerable –Nou Barris, zones de Ciutat Vella, franja del Besòs -. **L'afluència de persones en les dinamitzacions és desigual en els diferents patis.** El 59% dels usuaris confirmen no haver participat mai en una activitat de dinamització. Les realitats de cada pati difereixen substancialment i allà on funcionen unes dinamitzacions no ho fan d'altres.
- Pel que fa a les preferències en relació a les activitats dirigides al Pati Obert, les activitats esportives (75%), les gimcanes (29%) i la música (26%) són les més desitjades pels usuaris enquestats. En darrer lloc, hi trobem activitats més familiars com el contacontes (7%), les titelles (9%) o les sessions de maquillatge (9%).

5.2.3 Els hàbits de les famílies al voltant de les àrees de joc

A partir de l'informe Observació etnogràfica d'àrees de joc de Barcelona . Una aproximació als usos i valoracions de les famílies (IIAB, 20178), es destaquen els hàbits de les famílies al voltant de les àrees de joc que són diversos en funció de les edats i de les preferències de les mares i/o pares.

- **Les famílies tenen dos tipus d'àrees de joc: les quotidianes,** que poden utilitzar diàriament durant els dies laborables, sobretot de calendari escolar, i les puntuals, a les que hi van en especial **els caps de setmana.** També **tenen entre 3 i 4 àrees de joc de referència que combinen per diversos motius,** sobretot buscant més diversitat, tan per la proposta de joc que ofereixen com pel tipus de persones o companys de joc que hi troben o per la ubicació.
- El joc entre setmana acostuma a ser de tarda (de matí aquells nens que no van a l'escola bressol o llar d'infants) i de durada màxima d'una hora. També pot produir-se el joc breu improvisat de camí a casa. Per alguns pares el joc entre setmana és fix, per d'altres (entrevistats el cap de setmana, especialment nens més grans) és esporàdic ja que l'infant acostuma a fer extraescolars i no es té temps ni es considera que sigui necessari (en especial a l'hivern). El joc el cap de setmana té més llarga durada (diverses hores) i es busquen diferents elements de joc. També hi ha diferències importants entre l'estiu (més temps, més hores de sol, més calor) i l'hivern, havent-hi més hores de joc a l'aire lliure al primer.
- **Les famílies valoren les àrees de joc segons la proximitat** en els circuits de vida quotidiana dels infants i les persones que en tenen cura, respecte la llar, el centre educatiu, els equipament de proximitat, el centre esportiu, etc. **L'ambient, la densitat, el tipus d'elements i la confortabilitat** són els altres aspectes que es tenen en compte.

- **L'ús d'àrees de joc tendeix a disminuir a partir dels 7-8 anys.** Un dels criteris que valoren les famílies és el tipus d'elements que hi ha, la innovació i/o diferència, el seu manteniment i les edats a les que va destinat. Es valora molt que hi hagi diversitat d'elements i l'existència d'espais versàtils on poder desenvolupar jocs diversos i l'ús d'elements amb rodes (bicicletes, patins,...)
- **Un dels motius per triar o descartar una àrea de joc per part de les famílies fa referència a "l'ambient". La falta d'afinitat cultural i social amb les altres famílies usuàries** pot fer que aquella àrea es valori de manera negativa i no es faci servir, buscant fins i tot àrees de joc més llunyanes. . Són aspectes, doncs, que des d'una perspectiva social, segur que afecten a altres relacions veïnals al barri, més enllà de les de l'àrea de joc.
- Segons informen les famílies, l'adult acompanyant també es beneficia del joc al parc, en especial quan suposa un punt de trobada amb altres adults o famílies, o com a espai per relaxar-se mentre l'infant juga sol. Per alguns pares i mares és una activitat que viuen com a avorrida, però que fan pel benefici de l'infant. Una enquesta que avalua el temps pel joc de les famílies indica que 6 de cada 10 pares i mares no juguen ni dues hores a la setmana amb els seus fills i filles, sigui a l'aire lliure o en qualsevol altre espai.¹
- Tot i que el 90% de la població jove i adulta (a partir de 15 anys) declara disposar un espai verd pròxim **el 33% no hi ha anat cap dia en una setmana normal durant el darrer any.** (ECVHP-IERMB 2011),

5.2.4 Hàbits d'activitat física de persones joves i adultes

- Un 30% de la població major de 17 anys no practica esport ni en instal·lacions esportives ni en la resta d'espai públic de la ciutat (carrer, parc, platja, etc.) Tot i que hi ha hagut un increment de 16 punts respecte el 2013, que es situava al 56% versus el 2017 que és del 72%. (EHEB-IBE, 2017)
- **Les persones majors de 65 anys, les dones, les persones amb un nivell socioeconòmic baix i les persones amb nacionalitat no europea són els sectors de la població barcelonina amb major dèficit en la pràctica d'activitat física i esportiva.**
- La població més activa es distribueix en determinats districtes: a Sarrià-Sant Gervasi i Gràcia tornen a ser dels més actius esportivament parlant amb 3 de cada 4 veïns i veïnes actius, mentre que la d'Horta- Guinardó ocupa l'altre extrem.
- El 67% de les activitats esportives han estat organitzades a iniciativa pròpia o d'altres persones properes com familiars o amics, es tracta d'activitats que en general es practiquen a l'aire lliure i amb equipament i material que corre a càrrec de les persones que el realitzen.
- Respecte els espais per a la pràctica físico-esportiva fora de les instal·lacions esportives, s'identifiquen 7 espais de la ciutat: al carrer, al parc, a la platja, a la pròpia casa, a Collserola, a un port/el mar i al pati escolar (aquest darrer amb un lleuger descens respecte 2013).. El carrer és l'espai més utilitzat pel 46% de la població físicament activa, seguit del parc i la platja. Els que més fan servir el carrer per fer esport són les persones majors de 45 anys, i especialment de 75 anys, amb estudis obligatoris no finalitzats i les que tenen un nivell socioeconòmic baix. Els parcs són l'espai que més adeptes sumen

¹ A.Banderas. 2017 Estudio #JuegaConEllos. Enquesta a 500 pares i mares

respecte a fa quatre anys (2013) amb un 24,9% (+7,8 punts) que hi fan esport de manera habitual. En aquests espais trobem un perfil molt semblant al que utilitza habitualment el carrer. La diferència potser la trobem en una major presència de persones estrangeres de fora de la Unió Europea i més homes, mentre que al carrer predominen les persones amb nacionalitat espanyola i les dones.

5.2.5 Gènere i activitat física i lúdica a l'espai públic

- **Hi ha un ús diferenciat, entre homes i dones, dels equipaments, serveis i espais de la ciutat.).** Les diferències més destacades es troben en l'ús d'equipaments i serveis vinculats a la cura d'infants i als esports. Mentre que els centres d'ensenyament obligatori, les llars d'infants i els parcs infantils són més utilitzats per les dones, els equipaments esportius i els equipaments d'oci i lleure són més utilitzats pels homes. Això encaixa amb els rols tradicionals de gènere que s'assignen a les dones i, a la vegada, deixa més temps per a l'oci als homes. **(Pla de justícia de gènere de l'Ajuntament (2016).**
- Les dones pateixen més pobresa de temps, la manca de temps és el principal motiu per a no fer activitat físico-esportiva, tan en homes com amb dones, però **les dones tenen una dedicació de temps menor que elles a la cura personal, a la participació comunitària, a esports i activitats a l'aire lliure, a la vida social, a activitats de lleure i a les seves aficions.** degut al repartiment desigual de les tasques de cura i de vida quotidiana. Respecte **les persones que acompanyen als infants a les àrees de joc hi ha un 25% més de dones.**(ECVHPC-IDESCAT/IERMB 2011)

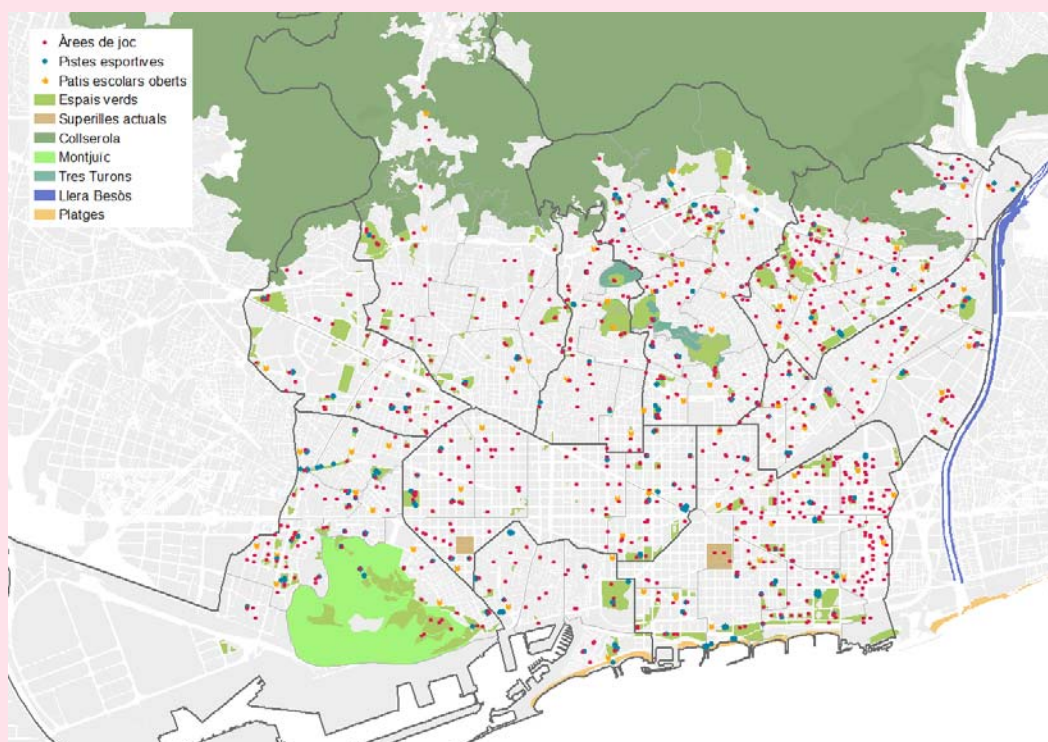
Els hàbits d'activitat física dels infants i adolescents

- **El sedentarisme és un problema creixent entre els infants i joves, i especialment en les noies: el 17% de les noies (13-19 anys) estan en situació d'inactivitat física, més del doble que els nois (8%).** (FRESC-ASPB 2016).
- Hi ha un lleuger increment de la pràctica físico-esportiva entre la població en edat escolar (6-16 anys) al conjunt de la ciutat, ja que s'ha passat del 63% al 71% entre 2013 i 2018 (EHEPEEB-IBE, 2018).
- Les activitats lúdiques i físico-esportiva més practicades són el futbol i futbol sala (28%), anar en bicicleta (26%), caminar (24%) i córrer (22%) i patinar en les seves diverses modalitats (20%). (EHEPEEB-IBE 2018).

5.3 En resum

- 1- Per primera vegada Barcelona compta amb una diagnosi sobre la infraestructura lúdica de la ciutat i una primera aproximació al usos lúdics en l'espai públic. Encara hi ha mancances d'anàlisi qualitatiu específic de tots els patis de centres educatius públics o dels espais lúdics. Però sobretot, la necessitat d'un major coneixement de l'activitat lúdica i física a l'aire lliure a l'entorn urbà, que permeti, per una banda, saber on se situen les majors pressions d'activitat en l'espai públic i per una altra, quins són els interessos, necessitats i dinàmiques de joc i activitat física en el marc dels ecosistemes lúdics de la ciutat.
- 2- L'anàlisi presentat més enllà de suposar un major coneixement sobre les oportunitats de joc a l'espai públic de Barcelona, també ha assentat les bases per a la gestió d'informació respecte les àrees de joc i la seva jugabilitat. S'ha creat un sistema d'indicadors i generat una base de dades per monitoritzar la situació i anar-la completant amb la informació respecte la resta de la infraestructura lúdica.

Mapa 13. Localització de la Infraestructura lúdica. Any 2018

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

- 3- Les àrees de joc de la ciutat tenen una bona cobertura de proximitat als infants respecte el lloc on viuen o el seu centre educatiu, i el seu problema no rau en la quantitat, sinó més aviat en la qualitat. Es tracta d'espais molt estandarditzats i amb mancances pel que fa a la jugabilitat, diversitat i accessibilitat. En general estan dissenyades prioritzant la seguretat, el manteniment i la tranquil·litat dels adults. Les àrees encara no tenen prou en compte els interessos de joc divers, creatiu i inclusiu pensant en totes les edats ni capacitats funcionals dels infants,

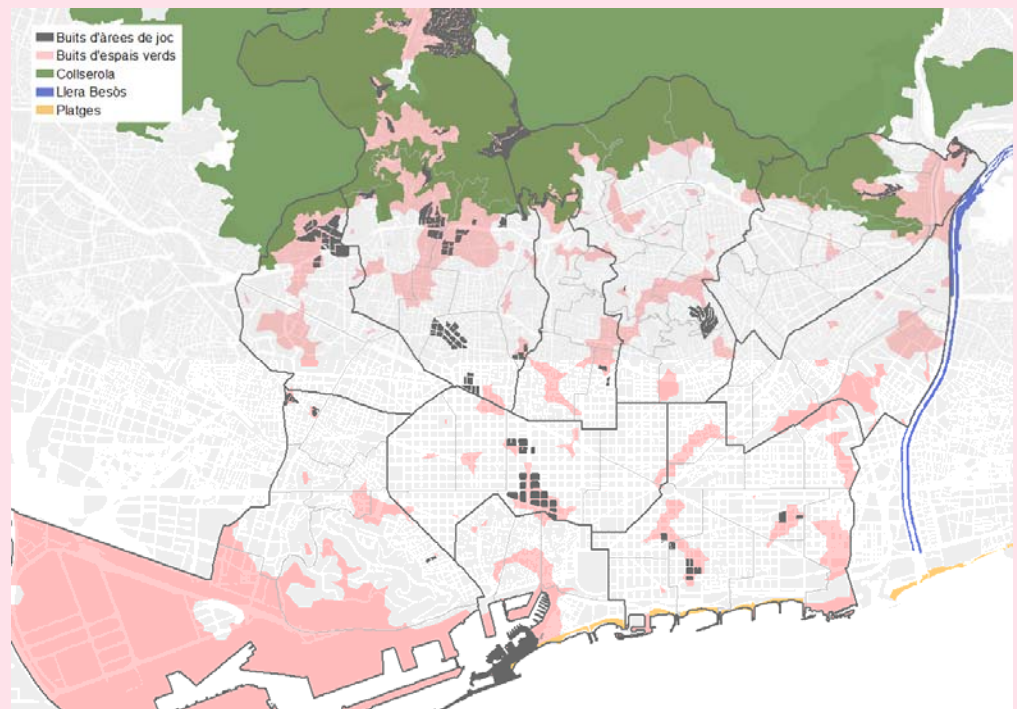

ni les necessitats dels adults que en tenen cura per ser entorns amb millor habitabilitat.

- 4- El conjunt d'infraestructura lúdica en l'entorn urbà no és prou diversa per oferir propostes atractives i inclusives per a la diversitat d'edats, ja que ofereixen un ventall limitat de possibilitats de joc amb reptes i gestió del risc pensades sobretot per adolescents i joves. Els adolescents i joves només compten amb els espais i elements esportius que la ciutat els ofereix però cap espai que els permeti desenvolupar altres activitats lúdiques que també els interessin, com el ball o, senzillament, llocs de trobada i conversa a l'espai públic. El joc intergeneracional és pràcticament inexistent, els únics espais i elements esportius són els que més permeten aquesta interacció d'edats i sobretot esdevenen cabdals per a oferir activitat lúdica i física no organitzada i lliure a l'espai públic a joves, adults i persones grans.
- 5- En general a tot l'entorn urbà, i especialment a les àrees de joc i als patis escolars, hi ha molt poc contacte amb la natura i possibilitats de joc amb elements naturals. Tot i la importància de jugar en contacte amb el verd i amb elements naturals la meitat de les àrees de joc no estan dins d'espais verds, fet que limita aquest joc en entorn naturalitzat i amb elements amb molt potencial lúdic com l'aigua.
- 6- Els patis escolars són una oportunitat per oferir un joc lliure enriquit tant per l'alumnat en horari lectiu com per a usos comunitaris si s'obren al barri en la resta del temps. En tot cas, hi ha mancances pel que fa al disseny que afavoreixi el joc diversificat, la coeducació i ambients més naturalitzats i verds.
- 7- Els espais verds tenen una alta potencialitat com a espais lúdics, integrin o no àrea de joc, degut a les seves dimensions i versatilitat. Però encara cal millorar la seva habitabilitat amb elements urbans que cobreixin necessitats importants de vida quotidiana i que incitin a l'estada, la trobada. Permeten acollir nombroses propostes d'activitat lúdica per a totes les edats, potenciant el joc intergeneracional, ja que són molt més grans que la mitjana d'àrea de joc i combinen espais diàfans, amb elements naturals, amb mobiliari urbà i amb elements de joc i activitat física.
- 8- La ciutat compta amb molts altres espais per jugar de l'entorn urbà més enllà de les àrees de joc (les pistes esportives, els carrers exclusius per vianants, les superilles, els carrers pacificats...) o de l'entorn natural (Collserola, la llera del riu Besòs i les platges...) que permeten que el joc no estigui restringit a espais exclusius, sinó integrat a la ciutat. Formen part de la provisió d'espais pel joc i dels ecosistemes lúdics de la ciutat. Tenen el potencial de ser espais comunitaris inclusius on es legitimen els usos lúdics a l'espai públic en convivència amb altres activitats.
- 9- Els districtes de Sant Martí, Nou Barris i Horta-Guinardó i Sants-Montjuïc són els que ofereixen una infraestructura lúdica més completa. Per altra banda, les zones de la ciutat més deficitàries en infraestructura lúdica (es troben en teixit residencial i on coincideixen els buits d'àrees de joc amb els buits d'espais verds, i a la vegada estan lluny dels espais naturals) - són: els barris de la Dreta de l'Eixample, Sants-Badal, Sant Gervasi-Galvany, el Putxet i el Farró, la Font d'en Fargues, el Parc i la Llacuna del Poblenou, el Poblenou, Provençals del Poblenou.

Mapa 14. Dèficits d'infraestructura lúdica. Any 2018

Font: Barcelona Regional a partir de l'Ajuntament de Barcelona

- 10-** Els infants no juguen suficientment de forma lliure a l'aire lliure ja que un 29% de nenes i un 23% de nens no juguen cap dia al parc o al carrer, també la meitat ens diuen que troben a faltar autonomia, a casa, al carrer i a l'escola i que tenen un baix nivell de satisfacció amb els espais per jugar de la ciutat.
- 11-** Hi ha una bretxa de gènere en els usos i el joc dels patis escolars, tan en horari lectiu com en el temps de pati obert al barri, així com en l'activitat física. La inactivitat física entre les noies i joves (17%) és el doble que la inactivitat física dels nois i joves (8%). El joc de pilota en l'espai central de la pista del pati, genera una invisibilització d'altres activitats lúdiques sovint més practicades per les nenes.
- 12-** Els grups de població amb menor activitat física i sedentarisme són les dones, les persones de barris més desfavorits, les persones majors de 65 anys i les nascudes fora de la Unió Europea.
- 13-** Els usos dels espais lúdics i àrees de joc entre les famílies permeten pensar en una lògica d'ecosistema lúdic de proximitat. Freqüenten 3 o 4 zones de referència en funció dels recorreguts diaris com a vianants i busquen entorns segurs i confortables que es complementin entre si perquè ofereixen propostes d'activitat lúdica diferents. Necessiten entorns segurs i confortables en els espais de joc, no només en termes urbanístics i infraestructurals, sinó també en termes socials, amb relacions de convivència positives. Els caps de setmana o vacances escolars busquen espais per jugar més llunyans al lloc de residència o als centres educatius.

6. Horitzó i fites 2030: Barcelona una ciutat jugable

6.1 L'horitzó 2030

A continuació es presenten 6 visions per una ciutat jugable. Una visió de la ciutat a l'any 2030 construïda i consensuada amb diferents agents de la ciutat que han participat en la fase prèvia d'elaboració del Pla, responsables tècnics municipals, entitats, experts, òrgans consultius de la ciutat i grups municipals. Una perspectiva necessària que dibuixa l'horitzó d'una ciutat millor pels infants i millor per tothom i des del que es desgranen els objectius i les fites a assolir.

1- Una ciutat on els infants gaudeixen el seu dret al joc i al temps lliure i tothom recupera el gust de jugar a l'espai públic

- Barcelona, un model de ciutat que **convida als infants i joves a ser protagonistes de la vida quotidiana a la ciutat i a sortir, trobar-se i jugar al carrer**, parcs i places, perquè situa la infància i el seu benestar entre les prioritats clau de la ciutat.
- Una ciutadania que **incorpora l'hàbit i el plaer de jugar a totes les edats**, començant pels més petits, i on les persones adultes i grans gaudeixen del **joc intergeneracional** i d'entorns d'estada adequats també a les seves necessitats.
- Una ciutat que **reconeix la importància social i els beneficis col·lectius del joc com a política urbana rellevant** que encaixa amb estratègies de ciutat saludable, educadora, inclusiva, accessible i sostenible.

2- Una ciutat que promou la salut, el desenvolupament integral i el benestar a través del joc i l'activitat física a l'aire lliure

- Una Barcelona que cuida el joc i el temps lliure dels infants i adolescents com a **dret humà tan important per al seu desenvolupament saludable com l'alimentació, l'habitatge, la salut o l'educació**, tal com recorda el Comitè dels Drets de l'Infant de Nacions Unides.
- Una ciutat que convida a una vida saludable i que dona importància i **promou l'activitat lúdica i física en la vida quotidiana pels seus beneficis tant en la salut física** i el combat del sedentarisme, l'obesitat infantil i l'addició a les pantalles, **com en la salut mental** i el benestar emocional, la gestió del risc, la resiliència i l'autonomia personal.
- Una ciutat amb oportunitats i **entorns urbans lúdics i educativament rics amb múltiples propostes de jocs creatius i amb reptes** que incorporen les principals activitats i necessitats lúdiques de nens, nenes i adolescents per estimular aprenentatges (motrius, emocionals, cognitius, socials) que són vitals per un bon desenvolupament integral.

3- Una ciutat que ofereix i integra arreu més i millors oportunitats de joc

- Barcelona, una ciutat amb **espais i oportunitats de joc de qualitat, ben dissenyades, diverses, coeducatives, segures i estimulants que compta amb l'opinió i propostes dels infants i que no es limiten a les àrees de joc**, sinó que integra infraestructura, elements urbans i tàctiques que estimulen el joc arreu de l'entorn urbà, de manera prioritària al voltant de parcs i places i als entorns escolars.
- Una Barcelona que incorpora la **planificació de la infraestructura lúdica en el marc d'ecosistemes lúdics com una dimensió més en la planejament urbà** per tal d'assegurar l'accés a espais de joc de qualitat, de proximitat i amb equilibri territorial en clau d'equitat, tot aprofitant el potencial i la diversitat de cada barri i, alhora, amb criteris compartits pel conjunt de la ciutat.
- Una ciutat on els centres educatius són equipaments de barri amb límits més permeables i amb **majors usos lúdics comunitaris de patis escolars naturalitzats, amb els entorns immediats dels centres com a places i espais d'estada i joc, i camins escolars efectivament més lúdics i segurs**, afavoridors d'una mobilitat autònoma i sostenible.

4- Una ciutat amb entorns naturalitzats, segurs i pacificats que permeten el joc al carrer

- Una Barcelona amb major infraestructura verda en un espai públic més naturalitzat per tal d'afavorir l'activitat física a l'aire lliure, des del respecte, el **joc en contacte amb la natura, el verd i amb elements naturals diversos, en especial, la sorra i l'aigua**, en una ciutat sostenible que afronta el repte global del canvi climàtic.
- Barcelona, una ciutat amb àmplies **zones pacificades al trànsit que generen major seguretat** per als nens, nenes i adolescents i recuperen espai públic per a usos de la ciutadania amb prioritat per a vianants i espais al carrer per a la trobada i el joc en entorns amb menor contaminació ambiental i acústica.

5- Una ciutat que estimula el joc inclusiu tenint en compte la diversitat d'edats, gèneres, orígens i capacitats funcionals

- Barcelona, una ciutat que estimula els usos lúdics de l'espai públic amb **dissenys i dispositius adreçats a l'activitat lúdica dels veïns i veïnes dels 0 als 99 anys** i que promou la convivència intergeneracional, tant si e les persones adultes juguen o fan activitat física, com si acompanyen als infants o comparteixen espais amb altres usos (com la tinença responsable de gossos).
- Una ciutat on totes les persones, **sigui quin sigui el seu sexe i siguin quin sigui el seus orígens socials i culturals se senten convidades a jugar** en espais inclusius i respectuosos amb la diversitat social, que incorporen la perspectiva de gènere i són coeducatius.
- Barcelona, una ciutat que promou **espais inclusius de joc que concreten el dret a l'accessibilitat universal** al voltant dels espais i elements lúdics, tenint en compte les necessitats de les persones amb discapacitats o amb diversitat funcional, siguin infants o adults que juguen o els acompanyen.

6- Una ciutat que enriqueix la vida comunitària i la convivència de persones i usos al voltant del joc

- Una ciutat que estimula el **joc compartit, cooperatiu i intergeneracional** amb propostes que incorporen la necessitat de col·laboració per **maximitzar els beneficis psicosocials del joc** i que inciten a compartir l'activitat lúdica entre infants, joves i adults.
- Barcelona, una ciutat on es conceben els **espais lúdics com un recurs comunitari i lloc de trobada** per a activitats diverses més enllà del joc i que, per tant, tenen en compte les necessitats de la vida quotidiana amb un disseny, elements urbans i intervencions comunitàries adequades per a l'estada i per a **reduir l'aïllament social**.
- Una ciutat que aprofita i té en compte les **iniciatives ciutadanes en els usos diversos i positius de l'espai públic**, així com la importància de conèixer i considerar els **interessos específics dels nens, nenes, adolescents i joves** i el seu paper important en el codisseny i corresponsabilitat en la gestió i usos adequats de l'espai públic.
- Una Barcelona que fa possible **més temps lliure per a la infància, una major conciliació dels usos dels temps i una major corresponsabilitat social de les tasques de cura dels infants**, facilitant que veïns i veïnes es trobin, puguin teixir relacions comunitàries i s'enriqueixi la convivència als barris al voltant dels espais de joc.

6.2 Les fites mesurables a 2030

A partir de la diagnosi i de la visió de l'horitzó a 2030 s'han definit 10 grans fites de ciutat comunicables i mesurables, a les quals es vol arribar al 2030.

L'objectiu d'aquestes fites és fer més comunicable l'Estratègia i fer parles el compromís de canvi a la ciutat. En la seva definició s'han tingut en compte la disponibilitat de dades de punt de partida, per tal de poder establir un punt d'arribada al 2030.

El seguiment de l'assoliment d'aquestes fites serà un de les eines imprescindibles per a l'avaluació del Pla del joc a l'espai públic.

1a fita: Doblar les àrees de joc amb diversitat d'activitats lúdiques

Garantir el joc divers i creatiu a les àrees de joc DOBLANT aquelles que proposen diversitat de joc, és a dir, que ofereixen, almenys, sis de les principals activitats lúdiques: lliscar, enfilar-se, gronxar-se, balancejar-se, fer equilibris, saltar, sentir vertigen, córrer/rodar, amagar-se, experimentar, interpretar rols, expressar-se, trobar-se/relaxar-se.

- Punt de partida l'any 2018:
  - El 23% d'àrees de joc ofereixen diversitat d'activitats lúdiques
- Punt d'arribada, com a molt tard, l'any 2030:
  - El 50% d'àrees de joc ofereixen diversitat d'activitats lúdiques

2a fita: Assegurar estàndards mínims de superfície i jugabilitat a les àrees de joc

Assegurar uns estàndards mínims de superfície i de jugabilitat en les àrees de joc REDUINT les que són excessivament petites (les de menys de 50m2) i RENOVANT les que tenen insuficients propostes d'activitats lúdiques diferents (les que no ofereixen ni tres activitats).

- Punt de partida l'any 2018:
  - El 4% de les àrees de joc tenen menys de 50m2
  - El 16% de les àrees de joc ofereixen insuficients activitats lúdiques
- Punt d'arribada, com a molt tard, l'any 2030:
  - 0 % de les àrees de joc tenen menys de 50m2
  - 0% de les àrees de joc ofereixen insuficients activitats lúdiques

3a fita: Incrementar les possibilitats de joc amb aigua i sorra a espais lúdics i àrees de joc

Revertir el dèficit de joc amb elements naturals d'aigua i sorra als espais lúdics i àrees de joc INCREMENTANT els espais pel joc d'esquitxar-se i per refrescar-se, així com possibilitats de joc amb sorra a les àrees de joc (siguin sorrals delimitats o superfície de sorra que no ha de cobrir necessàriament tota l'àrea per facilitar l'accessibilitat física).

- Punt de partida l'any 2018:
  - 2 espais pel joc d'esquitxar-se i refrescar-se
  - El 70% de les àrees de joc ofereixen possibilitats de joc amb sorra
- Punt d'arribada, com a molt tard, l'any 2030:
  - 10 espais de joc d'esquitxar-se i refrescar-se (als districtes més allunyats de les platges)
  - El 80% de les àrees de joc ofereixen possibilitats de joc amb sorra

4a fita: Doblar els jocs amb reptes i gestió del risc en espais lúdics per adolescents i joves

Doblar les possibilitats de joc amb reptes i gestió del risc pensades especialment per a adolescents i joves amb parcs esportius urbans per a monopatí, patins i patinets (tipus skate parc grans), amb tirolines, amb tobogans gegants (de vesant o plataformes lliscants) i amb elements de joc amb repte d'alçada (de més de 3 metres tipus xarxes tridimensionals).

- Punt de partida l'any 2018:
  - 4 parcs esportius urbans
  - 9 tirolines
  - 8 tobogans gegants
  - 10 elements de joc amb repte d'alçada
- Punt d'arribada, com a molt tard, l'any 2030:
  - 10 parcs esportius urbans
  - 20 tirolines
  - 15 tobogans gegants
  - 20 elements de joc amb repte d'alçada

5a fita: Augmentar les oportunitats de joc compartit al conjunt de l'entorn urbà

Promoure el joc compartit i col·laboratiu i l'activitat física en grup a l'aire lliure ARRIBANT A LA MEITAT dels elements de joc certificats són aptes per jugar en grup i per a diferents edats (com gronxadors de cistella, tobogans amples, elements giratoris, etc.) i INCREMENTANT elements esportius a l'espai públic (tipus taules de ping-pong i cistelles de bàsquet fora de pistes esportives).

- Punt de partida l'any 2018:
  - L'11 % dels elements de joc afavoreixen el joc compartit
  - 191 taules de ping-pong
  - 84 cistelles de bàsquet
- Punt d'arribada, com a molt tard, l'any 2030:
  - El 50% dels elements de joc afavoreixen el joc compartit
  - 250 taules de ping-pong
  - 150 cistelles de bàsquet

6a fita: Incrementar el joc inclusiu i l'accessibilitat

INCREMENTAR les oportunitats de joc de les persones amb diversitat funcional afavorint el joc inclusiu i l'entorn accessible a les àrees de joc mitjançant millores de disseny d'accessibilitat universal i augmentant els elements de joc certificats com a inclusius.

- Punt de partida l'any 2018:
  - El 25% de les àrees de joc són accessibles o amb elements certificats com a inclusius
- Punt d'arribada, com a molt tard, l'any 2030:
  - El 100% de les àrees de joc noves i renovades són accessibles i amb elements certificats com a inclusius.

7a fita: Millorar l'habitabilitat als espais lúdics amb wc, taules, fonts i ombreig

Millorar l'habitabilitat dels espais verds com a llocs de trobada social i espais lúdics INCREMENTANT la disponibilitat de lavabos (guinguetes-bar i altres), de taules de pícnic, i també de fonts per beure aigua tant en espais verds com a prop de les àrees de joc (menys de 50 metres) i ombreig.

- Punt de partida l'any 2018:
  - El 18% de les àrees de joc tenen fonts d'aigua properes
  - El 78% dels espais verds tenen font d'aigua per beure
  - El 8,5% dels espais verds tenen lavabos
  - El 9% dels parcs i jardins tenen taules de pícnic
- Punt d'arribada l'any 2030:
  - El 40% de les àrees de joc tenen fonts d'aigua properes
  - El 90% dels espais verds tenen font d'aigua per beure
  - El 20% dels espais verds tenen lavabos d'accés públic
  - El 75% dels parcs i jardins tenen taules de pícnic o similar.

8a fita: Doblar els patis adequats amb joc diversificat, coeducatiu i en ambient naturalitzat

Millorar els patis escolars per tal que afavoreixin la diversificació del joc i la coeducació en entorns més naturalitzats i sostenibles DOBLANT els centres educatius públics de primària i secundària que compten amb patis adequats (amb criteris de jugabilitat, gènere i sostenibilitat) i usos comunitaris (més enllà de l'horari escolar), així com els que estan involucrats en processos de transformació dels seus patis.

- Punt de partida l'any 2018:
  - Un 30% dels centres educatius públics s'estima que tenen patis adequats o estan en processos de transformació i amb usos comunitaris.
- Punt d'arribada, com a molt tard, l'any 2030:
  - Un 60% dels centres educatius públics tenen patis adequats i amb usos comunitaris (un mínim de 120 patis).

9a fita: 100 entorns escolars com a llocs de trobada amb microintervencions

Millorar els entorns de tots els centres educatius de primària i secundària poc adequats ambientalment i per a la socialització, INCREMENTANT progressivament les microintervencions urbanes a les entrades escolars per adequar-les com a places i llocs d'estada que afavoreixen el joc fortuït.

- Punt de partida l'any 2018:
  - 4 entorns escolars millorats
- Punt d'arribada, com a molt tard, l'any 2030:
  - 100 entorns escolars millorats

10a fita: Augmentar l'activitat lúdica i física entre infants i adolescents reduint la bretxa de gènere

Revertir el sedentarisme i el dèficit de joc actiu a l'aire lliure en la infància i joventut de la ciutat REDUINT significativament les taxes d'inactivitat física (activitat insuficient o sedentarisme) entre adolescents i joves (de 13 a 19 anys), en especial, les noies, així com el percentatge de nens i nenes (de 3 a 14 anys) que no dediquen ni un dia a la setmana a jugar al parc o al carrer. (Fonts: FRESC 16 i ESB 16/17- ASPB)

- Punt de partida l'any 2018:
  - El 29% de les nenes no juga cap dia al parc o al carrer
  - El 23% dels nens no juga cap dia al parc o al carrer
  - El 17% de les noies i joves amb inactivitat física
  - El 8% dels nois i joves amb inactivitat física
- Punt d'arribada l'any 2030:
  - El 18% de les nenes no juga cap dia al parc o al carrer
  - El 15% dels nens no juga cap dia al parc o al carrer
  - El 10% de les noies i joves amb inactivitat física
  - El 5% dels nois i joves amb inactivitat física

7. Continguts operatius del Pla

Els continguts operatius del Pla del joc s'estructuren de la següent manera:

7.1 Eixos estratègics

El Pla es divideix en els següents tres eixos estratègics per avançar cap a l'horitzó de ciutat jugable el 2030:

Eix 1.

Més i millors espais pel joc a l'entorn urbà:

la infraestructura lúdica en una ciutat jugable

- Aquest eix recull aquelles actuacions adreçades a facilitar més i millors oportunitats pel joc i l'activitat física a l'espai públic dotant-se d'una **infraestructura lúdica dissenyada i planificada amb els nous criteris**. Es tracta d'accions per a la creació, diversificació i millora de diferents tipus d'espais de joc en tres capes: començant per les àrees de joc i els patis escolars; la segona de parcs i places com a espais lúdics globals i també els entorns escolars; i la tercera, altres espais urbans a l'aire lliure on es juga o fa activitat física de manera més o menys fortuïta.

Eix 2.

L'estímul de l'activitat lúdica i física al carrer i a l'aire lliure:

els usos lúdics en una ciutat jugada

- Aquest eix abasta un conjunt d'actuacions adreçades a estimular **els usos i el temps dedicat a l'activitat lúdica a l'espai públic** de la ciutat. Més enllà de disposar d'una bona oferta d'infraestructura lúdica, cal promoure els usos lúdics per tal que la ciutadania recuperi el gust per jugar i fer activitat física a l'aire lliure i aprofiti les oportunitats que ofereix l'entorn urbà de la ciutat.

Eix 3.

L'impuls d'un canvi de paradigma:

el joc guanya lloc a la ciutat

- Aquest eix abasta actuacions dirigides a impulsar un canvi de paradigma de la ciutadania i de l'administració per tal que es reconegui i es prengui consciència del valor i de la **importància social del joc i els seus beneficis individuals i col·lectius**, en especial, del joc lliure i compartit a l'aire lliure, **començant per la infància i l'adolescència**.

7.2 Objectius generals del Pla del joc

Els tres eixos estratègics recullen els 14 objectius generals següents:

Eix 1. Més i millors espais pel joc a l'entorn urbà: *la infraestructura lúdica en una ciutat jugable*

1. Dissenyar àrees de joc de qualitat, així com espais lúdics i elements urbans jugables que ofereixin millors oportunitats de joc divers, segur, estimulants i incloïen tenint en compte l'adolescència, la diversitat d'orígens, l'accessibilitat universal i la perspectiva de gènere.
2. Millorar les oportunitats de joc i socialització tant a dins com a fora les escoles, transformant els entorns escolars com a places i els patis escolars com a recurs comunitari.
3. Planificar i incrementar la infraestructura lúdica amb criteris de proximitat, densitat i equitat en ecosistemes lúdics que aprofitin el potencial i les característiques de cada barri tot buscant un equilibri territorial de ciutat.
4. Incrementar les oportunitats i l'espai disponible per jugar al carrer incitant al joc fortuït i espontani arreu de la ciutat en entorns més segurs.
5. Crear ambients d'estada confortable a l'aire lliure que fomentin el vincle social i la vida comunitària al voltant del joc incorporant en el disseny urbà les diferents necessitats de la vida quotidiana d'infants, joves, així com de les persones adultes que els cuiden.

Eix 2. L'estímul de l'activitat lúdica i física al carrer i a l'aire lliure: *els usos lúdics en una ciutat jugada*

6. Incentivar que nenes i nens i adolescents surtin a jugar al carrer, als parcs i a les places amb el màxim d'autonomia possible.
7. Promoure el joc intergeneracional i l'hàbit de jugar i fer activitat física a l'aire lliure a totes les edats especialment als espais verds.
8. Facilitar les iniciatives d'entitats socials o ciutadanes vinculades a l'activitat lúdica i física que estimulin usos diversos i positius de l'espai públic.
9. Facilitar que els espais lúdics i entorns escolars siguin lloc de trobada i bona gestió de la convivència amb usos diversos més enllà del joc.

Eix 3. L'impuls d'un canvi de paradigma: *el joc guanya lloc a la ciutat*

10. Incrementar la presa de consciència i el reconeixement de la importància social del joc i els seus beneficis individuals i col·lectius de tota la ciutadania.
11. Augmentar el temps per al joc lliure dels nens, nenes i adolescents en el marc d'una reorganització social dels usos del temps de lleure de la ciutadania, conciliació familiar i democratització de les tasques de cures.
12. Promoure el codisseny i la coresponsabilitat de la ciutadania, sobretot infants i adolescents, per tal tenir en compte les seves necessitats i que augmenti el sentiment de pertinença i l'actitud de cura de l'entorn urbà.
13. Generar coneixement i avaluar les oportunitats i els usos lúdics de l'espai públic per comprendre'n, avanços, retrocessos i impactes en la ciutadania, especialment, en infants i adolescents, així com en la qualitat de la vida comunitària i l'entorn urbà.

14. Reforçar els serveis i recursos municipals per a desplegar i coordinar adequadament els objectius generals del Pla del joc i la seva governança com a política urbana.

7.3 Actuacions del Pla del joc a l'espai públic

Tant l'horitzó, com les fites i les actuacions previstes en aquest Pla plantegen un canvi de paradigma a llarg termini que es situa a l'any 2030. Tanmateix, està previst que, a mig termini, l'any 2024, es realitzi una avaluació intermitja i s'actualitzin i es reprogramin actuacions de cara a la segona fase del Pla del 2025 fins al 2030.

A continuació es detallen les 63 actuacions del Pla per poder assolir els 14 objectius distribuïts en els 3 eixos. Cada fitxa d'actuació recull una breu descripció i detalla els principals actors implicats i entre parèntesis els actors que s'impliquen en clau de col·laboració. En un últim apartat hi ha el calendari previst. Les actuacions destacades en color gris, són actuacions considerades projectes tractor per la seva rellevància i en el següent apartat, el 7.4, estan descrites en detall amb unes fitxes més extenses.

EIX 1. Més i millors espais pel joc a l'entorn urbà: *la infraestructura lúdica en una ciutat jugable*

Objectiu 1- Dissenyar àrees de joc de qualitat, així com espais lúdics i elements urbans jugables que ofereixin millors oportunitats de joc divers, segur, estimulant i inclusiu tenint en compte l'adolescència, la diversitat d'orígens, l'accessibilitat universal i la perspectiva de gènere.

Actuació nº 1

Incorporació dels criteris per al disseny d'àrees de joc orientats a la millora de la qualitat del joc en tots els projectes de renovació i de noves creacions.

Es tracta concretament d'assegurar que, progressivament, totes les àrees ofereixen múltiples propostes de joc creatiu i amb reptes pel desenvolupament saludable dels infants (criteri 1); que el propi espai físic és divers, estimulant, connectat i accessible (criteri 2), que espais de joc inclusius per edats, gènere, orígens i diferents capacitats (criteri 3); que ofereixen joc amb elements naturals com aigua i sorra (criteri 4); i que es prioritzen elements de joc que fomenten el joc compartit, intergeneracional i col·lectiu (criteri 5). Aquests i la resta de criteris relacionats amb l'entorn es concretaran amb estàndards mínims de suficiència de qualitat en el joc en el Manual operatiu de disseny previst per a elaborar durant el 2019.

Principals actors implicats

DISTRICTES, MODEL URBÀ I PARCS I JARDINS (IMPD)

Calendari

2019-2030

Actuació nº 2	
Reordenar i repensar territorialment les àrees de joc proactivament a partir dels estàndars mínims de qualitat.	
<p>Les àrees de joc necessiten renovar-se cada cert temps, degut al seu ús i per tal de garantir un bon manteniment i estat dels elements de joc. Aquesta acció cíclica en el calendari de manteniment ofereix la possibilitat de adaptar l'àrea de joc als nous criteris de qualitat en termes de jugabilitat. Però aquesta actuació proposa que més enllà de la oportunitat que suposen les renovacions que cal fer anualment o la creació de noves àrees, de forma proactiva, s'avanci en un anàlisi a cada districte per eliminar o substituir les àrees, sobretot aquelles més prioritàries perquè tinguin majors deficiències no només en termes de manteniment.</p>	
Principals actors implicats	MODEL URBÀ, PARCS I JARDINS
Calendari	2019--2030

Actuació nº 3	
Promoció prioritària del model d'espai lúdic i decreixement de les àrees de joc d'escassa qualitat i estandarditzades.	
<p>En els parcs, places, jardins i interiors d'illa que ofereixen on el joc conviu amb altres usos i on es possible afavorir usos més versàtils, es vol repensar el global de l'espai com a espai lúdic ampliant el ventall d'oportunitats de joc en el conjunt enlloc de reduir-les a les àrees designades i delimitades per a ús exclusiu de joc. , Alguns d'aquests espais lúdics es buscarà que siguin especialment singulars i emblemàtics per crear llocs icònics on anar a jugar a la ciutat i visibilitzar la importància social dels entorns de joc. Les orientacions tècniques per als espais lúdics es recolliran també en el Manual operatiu de disseny.</p>	
Principals actors implicats	MODEL URBÀ, PARCS I JARDINS
Calendari	2019--2030

Actuació nº 4	
Renovació i decreixement de les àrees estandarditzades i d'escassa qualitat pel joc.	
<p>Es planteja estudiar, cas per cas, les possibilitats de renovació i/o d'eliminació i alternatives a les àrees excessivament petites (menys de 50 m.), que ofereixen menys de tres activitats diferents, que estan excessivament estandarditzades i que estan innecessàriament delimitades amb tanques.</p>	
Principals actors implicats	MODEL URBÀ, PARCS I JARDINS
Calendari	2019-2030

Actuació nº 5	
Creació d'espais lúdics dissenyats pensant en els i les adolescents i joves	
Creació tenint expressament en compte les necessitats i interessos de joc i trobada dels i les adolescents i joves com a espais amb usos legítimats (elements que permetin expressió artística com grades, miralls, murs, així com parcours...), tal com recull el Pla d'adolescència i joventut 2017-2021, i partir de l'anàlisi d'usos del node d'adolescents al futur Canòpia de les Glòries.	
Principals actors implicats	DISTRICTES, MODEL URBÀ i PARCS i JARDINS (JOVENTUT i IBE)
Calendari	2020-2030

Actuació nº 6	
Incorporació d'elements de joc per a persones adultes i grans aptes per al joc a totes les edats i també intergeneracional	
Incorporació d'elements de joc per a persones adultes i grans aptes per al joc a totes les edats i també intergeneracional en els espais lúdics i de manera que, progressivament, tots els barris tinguin propostes de joc actiu amb elements certificats tant esportius (circuitos de salut, calis tènia...) com de joc amb gronxadors, tobogans i tirolines aptes dels 0 en endavant.	
Principals actors implicats	PARCS i JARDINS, DISTRICTES i IBE
Calendari	2020-2030

Actuació nº 7	
Increment de les oportunitats de joc amb aigua com a recurs imprescindible en la infraestructura lúdica de la ciutat	
Increment de les oportunitats de joc amb aigua com a recurs imprescindible en la infraestructura lúdica de la ciutat mitjançant tres línies d'actuació: una, instal·lació de fonts d'aigua potable de fàcil ús per infants als espais lúdics i entorns d'àrees de joc amb el doble ús d'hidratació i joc; dos, adequació d'espais pel joc d'esquitxar-se i refrescar-se durant la temporada d'estiu; tres, incorporació d'un kit de jocs d'aigua per l'estiu en el Juguem a les places. Sempre ús responsable d'aigua sanitària.	
<i>Projecte tractor. Veure fitxa nº7</i>	
Principals actors implicats	PARCS i JARDINS (BCASA, ASPB, DISTRICTES i IBE)
Calendari	2019-2030

Actuació nº 8	
Pilotatge i consolidació del model de terrenys d'aventures amb èmfasi en el joc lliure i creatiu	
<p>Es tracta d'introduir, pilotar i assegurar a la ciutat un model molt consolidat a països europeus com a espai adreçat a partir dels 8-10 anys i per a adolescents concebut com a servei de tardes, caps de setmana i vacances supervisat per personal especialitzat que ofereix oportunitats de joc experimental, creatiu i lliure assumint riscos en un entorn segur mitjançant activitat auto-dirigida basada en la manipulació i construcció amb materials de rebuig i naturals (teles, rodes, cartró, terra, fustes, aigua...). Estudiar possibles ubicacions (Ilera Besòs, Montjuïc...) i formes de gestió.</p>	
Principals actors implicats	MODEL URBÀ
Calendari	2021-2030

Actuació nº 9	
Incorporació d'elements urbans jugables en el catàleg de mobiliari urbà	
<p>Incorporació d'elements urbans jugables en el catàleg de mobiliari urbà a partir del prototipatge realitzat i aplicat al barri de La Verneda en el marc de Pla de Barris. Es pretén escalar progressivament diversos tipus de microintervencions en el conjunt de l'entorn urbà, a partir d'una desena d'elements jugables prototipats amb l'objectiu per tal que incitin a jugar tenint en compte criteris d'accessibilitat i de perspectiva de gènere.</p>	
Principals actors implicats	MODEL URBÀ, FOMENT (PARCS I JARDINS, PAISSATGE URBÀ, IMPD)
Calendari	2019-2030

Actuació nº 10	
Ampliació dels recursos lúdics amb àrees de joc mòbil	
<p>Ampliació dels recursos lúdics amb àrees de joc mòbil per a actuacions d'urbanisme tàctic que permeten convertir certs espai públic en desús o on es vol afavorir altres usos lúdics, o incorporar la capa de jugabilitat en espais exclusius per a vianants com les superilles. Es tracta d'una àrea de joc que es desplega d'un contenidor i que es pot codissenyar i cogestionar amb la comunitat i es preveu avaluar-ne els usos.</p>	
Principals actors implicats	PARCS I JARDINS (MODEL URBÀ)
Calendari	2020-2030

Objectiu 2- Millorar les oportunitats de joc i socialització tant a dins com a fora les escoles, transformant els entorns escolars com a places i els patis escolars com a recurs comunitari.

Actuació nº 11	
Transformacions dels patis escolars amb diversificació de les propostes de joc, coeducació i naturalització, i els seus usos comunitaris	
<p>Tal com ja s'ha treballat en els nous centres educatius de nova creació amb patis més adequats, es tracta de sistematitzar i transformar progressivament tots els patis de centres públics de titularitat municipal tant de primària com de secundària, a partir de l'actualització de l'inventari de patis, sistematitzant criteris i oferint espais d'intercanvi i recursos (guia, acompanyament, fons econòmic...) .</p> <p><i>Veure fitxa del projecte tractor nº5</i></p>	
Principals actors implicats	<p>CONSORCI D'EDUCACIÓ DE BARCELONA (DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ de la Generalitat de Catalunya, CIUTAT EDUCADORA, IMEB, CENTRES EDUCATIUS, AMPA I AFA, CONSELL ESCOLAR DE DISTRICTES I DE CIUTAT, ESCOLES + SOSTENIBLES de l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat, PARCS I JARDINS, TRANSVERSALITAT DE GÈNERE, IMPD, Entitats socials i empreses especialitzades i amb experiència en el tema)</p>
Calendari	2019-2030

Actuació nº 12	
Microintervencions urbanes als entorns escolars perquè esdevinguin places i espais de trobada i vida comunitària amb joc fortuït.	
<p>A partir de les experiències dels districtes de l'Eixample amb la mesura Omplim de Vida els Entorns escolars i de Ciutat Vella en el marc de Pla de Barris es vol afavorir la interacció social d'infants i persones adultes a les entrades dels centres educatius, tant de les comunitats escolars com del barri, impulsant progressivament en el conjunt de la ciutat micro-intervencions urbanes com són guanyar superfície de vorera i/o xamfrà, mobiliari urbà confortable per a la interacció i possibilitats de joc espontani.</p> <p><i>Veure fitxa del projecte tractor nº6</i></p>	
Principals actors implicats	<p>DISTRICTES (MODEL URBÀ, MOBILITAT, CIUTAT EDUCADORA, CONSORCI D'EDUCACIÓ DE BARCELONA, CENTRES EDUCATIUS, AMPA I AFA, CONSELL ESCOLAR DE DISTRICTES I DE CIUTAT, GUÀRDIA URBANA)</p>
Calendari	2019-2030

Actuació nº 13	
Reforç del programa patis escolars oberts al barri	
<p>Reforç del programa patis escolars oberts al barri en diverses direccions: incorporació progressiva de patis de les escoles bressol municipals, increment dels patis d'instituts públics de secundària allà on sigui oportú, incorporar accions inclusives per infants amb discapacitat, pilotatge d'experiències de diversificació del joc amb dinamització especialitzada, posant en valor la diversitat cultural i préstec de material i articulació amb entitats i grups del barri, tenint en compte l'avaluació realitzada i dissenyant-ne una avaluació per aprofundir-hi i actualitzar el programa perquè es vertebri en el marc d'ecosistemes lúdics i incorpori fórmules diverses que integrin, en especial, els patis transformats, comptant amb els recursos necessaris.</p>	
Principals actors implicats	IMEB (DISTRICTES, CONSORCI D'EDUCACIÓ, IMPD i IBE)
Calendari	2020-2030

Objectiu 3- Planificar i incrementar la infraestructura lúdica amb criteris de proximitat, densitat i equitat en ecosistemes lúdics que aprofitin el potencial i les característiques de cada barri tot cercant un equilibri territorial de ciutat.

Actuació nº 14	
Planificar la infraestructura lúdica de la ciutat a mig i llarg termini en el marc d'ecosistemes lúdics, tot assegurant el seu adequat manteniment i neteja	
<p>Planificar la infraestructura lúdica de la ciutat a mig i llarg termini en el marc d'ecosistemes lúdics, tot assegurant el seu adequat manteniment i neteja, de manera territorialitzada a partir de diversos criteris com són les oportunitats urbanístiques (renovació àrees, millora de parcs, creació nous espais...), els dèficits actuals identificats en la diagnosi i mapa d'infraestructura lúdica, així com les necessitats socials en els diferents territoris de la ciutat amb perspectiva d'equitat, proximitat i densitat i accessibilitat partir de la cartografia d'oportunitats i necessitats. Es tracta d'avançar en la operativització dels conceptes d'infraestructura lúdica i d'ecosistemes lúdics i la seva incorporació com una dimensió important més en el planejament urbà de la ciutat i orientar als districtes en la presa de decisions sobre oportunitats i necessitats d'espais lúdics al seu territori.</p>	
Principals actors implicats	MODEL URBÀ i PARCS I JARDINS (IBE, IMPD, DISTRICTES, BR i IIAB)
Calendari	2020-2025

Actuació nº 15

Co-creació de nous parcs esportius urbans per a la pràctica d'esports de roda petita tipus skate, scouter, patins, etc.

Co-creació de nous parcs esportius urbans per a la pràctica d'esports de roda petita tipus skate, scouter, patins, etc. perquè tots els districtes comptin amb aquestes infraestructures lúdiques a l'aire lliure i d'accés gratuït. Es tracta no només d'obrir-ne de nous, sinó també d'explorar fórmules de cocreació i cogestió d'aquests espais per part dels i les joves.

Veure fitxa del projecte tractor nº8

Principals actors implicats	IBE (DISTRICTES, JOVENTUT, CJB i ENTITATS ESPORTIVES ESPECIALITZADES)
Calendari	2019-2030

Actuació nº 16

Increment i diversificació dels elements esportius per al joc motriu i l'activitat física dels 0 als 99 anys

Increment i diversificació dels elements esportius per al joc motriu i l'activitat física dels 0 als 99 anys dispersos en l'entorn urbà (ping-pong, cistelles, pedals, petanca, etc.). En especial generalitzar la disponibilitat d'elements d'activitat física en els espais lúdics prioritzant aquells territoris i indrets menys dotats, a partir de la mapificació i el Pla d'equipaments esportius municipals de 2019. Així mateix, incorporar elements aptes per infants amb alçades apropiades.

Principals actors implicats	DISTRICTES i IBE (PARCS I JARDINS)
Calendari	2019-2030

Actuació nº 17

Creació d'un gran i innovador espai lúdic dels 0 als 99 anys en l'entorn natural del Front litoral

Creació d'un gran i innovador espai lúdic dels 0 als 99 anys en l'entorn natural del Front litoral aprofitant la seva transformació per tal que esdevingui un nou espai de referència que la ciutat guanya per afavorir el joc i l'activitat física de tota la ciutadania pensat per ampliar i diversificar la infraestructura lúdica pilotant noves possibilitats de joc sense àrees de joc estandarditzades.

Principals actors implicats	MODEL URBÀ (IBE)
Calendari	2020-2030

Actuació nº 18	
Promoció dels entorns naturals de les platges, Collserola, la llera del Riu Besòs, Montjuïc i el parc dels 3 Turons com a espais de joc.	
Donat el dèficit de joc amb contacte amb la natura, es tracta de promoure els diversos entorns naturals singulars amb els que compta la ciutat per afavorir-ne els seus usos lúdics, entre d'altres, amb el pilotatge a la ciutat del model de les jugateques ambientals de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i accions per usos lúdics a les platges fora de la temporada d'estiu.	
Principals actors implicats	ECOLOGIA URBANA (IBE)
Calendari	2020-2030

Objectiu 4- Incrementar les oportunitats i l'espai disponible per jugar al carrer incitant al joc fortuït i espontani arreu de la ciutat en entorns més segurs.

Actuació nº 19	
Diumenges de joc i lleure al carrer: talls de trànsit d'un carrer principal a cada districte cada diumenge al matí	
Tal com ja han anat fent els darrers anys alguns carrers (Gran de Gràcia, Consell de Cent, etc.) i com a mesura complementària a les peatonalitzacions permanents a les superilles o altres espais de la ciutat, es tracta de tancar el trànsit temporalment d'un carrer principal de cada districte durant els matins de diumenge per guanyar, de manera periòdica, nou espai públic per al joc i l'activitat física a l'aire lliure des de la promoció d'hàbits saludables que milloren el benestar i la qualitat del lleure compartit dels veïns i veïnes, començant per la infància.	
<i>Veure fitxa del projecte tractor nº 2</i>	
Principals actors implicats	MODEL URBÀ, MOBILITAT i DISTRICTES, (IBE, FOMENT)
Calendari	2019-2030

Actuació nº 20	
Estudiar la creació d'una xarxa de camins de vianants de ciutat que incorpori el gaudi del passeig, del temps lliure i del joc al carrer dins la promoció d'una mobilitat quotidiana a peu.	
Estudiar la creació d'una xarxa de camins de vianants de ciutat que incorporant el joc al carrer i el gaudi del passeig i del temps lliure dins la promoció d'una mobilitat quotidiana a peu. Es tracta d'analitzar i dissenyar, tenint en compte l'experiència i abast dels camins escolars existents, aquelles petites transformacions urbanes per prioritzar i facilitar la mobilitat a peu, el passeig, el lleure i el joc en les xarxes de quotidianitat de la diversitat de veïns i veïnes, entre d'altres, en el marc d'ecosistemes lúdics i integrar-ho en el model urbà de la ciutat.	
Principals actors implicats	MODEL URBÀ i MOBILITAT (DISTRICTES)
Calendari	2020-2030

Actuació nº 21	
Crear entorns amb més seguretat ambiental, de trànsit i amb accessibilitat universal al voltant tant de les àrees de joc i espais lúdics com dels centres educatius	
<p>Crear entorns amb més seguretat ambiental, de trànsit i amb accessibilitat universal al voltant tant de les àrees de joc i espais lúdics com dels centres educatius mitjançant diverses mesures combinades de talls de trànsit amb franges horàries vinculades a entrades i sortides escolars, pacificació del trànsit, ampliació de la superfície de vorera per als vianants i altres actuacions que creïn un perímetre de seguretat mediambiental als espais lúdics i entorns escolars per facilitar-ne l'accés amb seguretat contaminat i que incentivi la mobilitat autònoma dels nens, nenes i adolescents en entorn urbà menys contaminat.</p>	
Principals actors implicats	DISTRICTES I MOBILITAT (ECOLOGIA URBANA, IMEB, IMPD, GUARDIA URBANA)
Calendari	2020-2030

Actuació nº 22	
Repensar el programa camins escolars	
<p>Repensar el programa camins escolars per connectar-lo i emmarcar-lo en estratègies més àmplies de ciutat tant de mobilitat sostenible com de promoció del joc al carrer, tenint en compte el seu objectiu de promoure una mobilitat autònoma i a peu d' infants i adolescents fins als seus centres educatius i l'avaluació realitzada del programa.</p>	
Principals actors implicats	IMEB
Calendari	2019-2021

Objectiu 5: Crear ambients d'estada confortable a l'aire lliure que fomentin el vincle social i la vida comunitària al voltant del joc incorporant en el disseny urbà les diferents necessitats de la vida quotidiana d'infants i joves, així com de les persones adultes que els cuiden.

Actuació nº 23	
Obertura de guinguetes-bar en espais lúdics per oferir lavabos, préstec d'un kit bàsic de jocs	
<p>Es tracta d'incrementar el número de guinguetes-bar en els parcs i jardins amb un triple objectiu en servei a prestar: un, assegurar que hi ha accés lliure i gratuït a lavabos, necessitat que cal cuidar sobretot allà on hi ha més presència d'infants i persones grans; dos, oferir un servei de préstec de material per jugar amb un kit bàsic de jocs (pilota escuma, corda, cubell i pala, guixos, bàdminton, jocs taula...); i tres, cobrir necessitats de gaudi del temps de cures de les persones adultes i facilitar el joc autònom dels infants, per tant, millorar el benestar de tothom i ampliar el temps i la qualitat del joc.</p> <p><i>Veure fitxa del projecte tractor nº 9</i></p>	
Principals actors implicats	PARCS I JARDINS, (DISTRICTES i IBE)
Calendari	2019-2030

Actuació nº 24

Explorar la promoció de col·laboracions de comerços ubicats en places, en especial, cafeteries o bars amb terrassa

Explorar la promoció de col·laboracions de comerços ubicats en places, en especial, cafeteries o bars amb terrassa, per concretar la seva col·laboració per a l'accés lliure als lavabos i per al préstec del kit bàsic de jocs.

Principals actors implicats	DISTRICTES
------------------------------------	------------

Calendari	2020-2025
------------------	-----------

Actuació nº 25

Increment del mobiliari urbà que té en compte les necessitats quotidianes i crear ambients d'estada arreu de la ciutat en especial, als espais lúdics i entorns d'àrees de joc, principalment, bancs, fonts i ombreig.

Es tracta d'intensificar la instal·lació d'elements per seure en disposició de conversar, taules de pícnic, fonts d'aigua potable i zones d'ombreig (tal com preveu el Pla del Clima) per facilitar que esdevinguin llocs de trobada social i de millorar-ne l'experiència com a indrets d'estada en una ciutat més habitable. Tenir en consideració com prevenir els riscos de possibles mals usos en horari nocturn i/o garantir la percepció de seguretat des de la perspectiva de gènere. Adequar-ho al Manual de l'urbanisme de la vida quotidiana.

Principals actors implicats	PARCS I JARDINS, (MODEL URBÀ, DISTRICTES I TRANSVERSALITAT DE GÈNERE)
------------------------------------	--

Calendari	2019-2030
------------------	-----------

Actuació nº 26

Introducció de més verd en els espais lúdics i entorns d'àrees de joc

Introducció de més verd en els espais lúdics i entorns d'àrees de joc per generar ambients naturalitzats i confortables per a l'estada. Aquesta actuació, alhora, permet reduir el dèficit de joc en contacte amb el verd i amb elements naturals i, globalment, contribueix en la seva mesura a revertir el dèficit de verd i els impactes del canvi climàtic i avançar cap a una ciutat més resilient (tal com recullen el Pla del verd i el Pla del clima).

Principals actors implicats	PARCS I JARDINS (DISTRICTES)
------------------------------------	---------------------------------

Calendari	2019-2030
------------------	-----------

EIX 2. L'estímul de l'activitat lúdica i física al carrer i a l'aire lliure: els usos lúdics en una ciutat jugada

Objectiu 6 - Incentivar que nenes, nens i adolescents surtin a jugar al carrer, als parcs i a les places amb el màxim d'autonomia possible.

Actuació nº 27	
Juguem a les places programa de ciutat amb propostes lúdiques itinerants per afavorir l'hàbit de trobar-se a jugar a les places	
<p>Tal com es promou a places d'alguns barris, es tracta d'escalar aquesta experiència valuosa amb accions durant tot l'any que, de manera periòdica i itinerant per diferents places, ofereixen propostes d'activitats amb diversos quioscos de jocs (tradicionals, circ, de taula, d'arreu del món, etc.), jocs de carrer de gran format, ambients i intervencions efímeres per al joc creatiu lliure, de descoberta i experimentació, kit de jocs d'aigua per la temporada d'estiu, campionats de pilota d'escuma, etc.</p> <p><i>Veure fitxa del projecte tractor nº 3</i></p>	
Principals actors implicats	DISTRICTES (CIUTAT EDUCADORA i IBE)
Calendari	2020-2025

Actuació nº 28	
Incorporació més propostes lúdiques a l'espai públic en casals i campus d'estiu, i en centres oberts, ludoteques i casals infantils	
<p>Incorporació més propostes lúdiques a l'espai públic en casals i campus d'estiu, i en centres oberts, ludoteques i casals infantils. durant les vacances d'estiu i el curs escolar, així com en els equipaments juvenils, els punts JIP (Jove informa't i participa), el programa de lleure educatiu Baobab,. Es tracta també d'incloure progressivament activitats amb dimensió intergeneracional i intercultural i amb perspectiva de gènere.</p>	
Principals actors implicats	DISTRICTES, IBE, IMSS, IMEB, INFÀNCIA i JOVENTUT
Calendari	2020-2025

Actuació nº 29	
Servei de Suport al Joc per a infants amb diversitat funcional	
<p>Tal com s'ha iniciat durant l'estiu amb el servei de suport al bany a les platges, amb l'objectiu d'impulsar el joc inclusiu a l'espai públic per a tots els infants sense discriminació, es proposa la creació del Servei de Suport al Joc mitjançant la provisió d'una persona assistent que faciliti el joc autònom i relacional amb d'altres infants sense discapacitat.</p> <p><i>Veure fitxa del projecte tractor nº 10</i></p>	
Principals actors implicats	IMPD (IBE, Xarxa de vida independent de l'Acord ciutadà)
Calendari	2020-2030

Objectiu 7- Promoure el joc intergeneracional i l'hàbit de jugar i fer activitat física a l'aire lliure a totes les edats.

Actuació nº 30

Joc per tothom al cor de la ciutat amb l'obertura d'una gran ludoteca a l'aire lliure de 0 a 99 anys en un lloc neuràlgic

Es tracta d'explorar la posada en marxa d'un espai de jocs en un indret a cel obert al centre neuràlgic de la ciutat seguint el model *R d'Jeux* de París (1.000 m2 a la cèntrica Place de la Republique) amb propostes intergeneracionals i interculturals que conviden al joc generant un lloc lúdic de referència a la ciutat que incita a dedicar un temps al joc i a reapropiar-se del cor de la ciutat com a espai també d'estada i trobada. Consisteix en un servei que compta amb un quiosc/guingueta com a ludoteca estable, però efímera (perquè es desplega i es replega i està oberta en diferents horaris i dies oberts segons temporada) que ofereix préstec de material i jocs de taula, espai amb taules, cadires, ombrel·les i racons per jugar, i professionals ludotecaris/àries que orienten i creen ambients de joc per a totes les edats facilitant el joc compartit, ja sigui en família, intergeneracional i intercultural.

Principals actors implicats	FOMENT
Calendari	2020-2030

Actuació nº 31

Equipaments de proximitat promouen i programen activitats lúdiques a l'aire lliure (biblioteques, centres cívics, casals de barri i fàbriques de creació)

Es tracta d'explorar com les biblioteques, fàbriques de creació, centres cívics i casals de barri poden incorporar en la seva programació major oferta d'activitats lúdiques a l'espai públic proper, així com promoure l'hàbit i actitud lúdica entre les persones usuàries (tenint en compte la mesura de govern Cap a una política pública de cultura i educació de desembre 2018). També es valorarà la possible extensió d'una versió a la fresca durant els mesos d'estiu del Dau tradicional a partir de la fàbrica de creació Fabra i Coats.

Principals actors implicats	ICUB, ACCIÓ COMUNITÀRIA (DISTRICTES I CONSORCI DE BIBLIOTEQUES)
Calendari	2020-2022

Actuació nº 32

Reforç i diversificació de l'oferta d'activitat lúdica i física a l'aire lliure adreçada al llarg del cicle vital

Reforç i diversificació de l'oferta d'activitat lúdica i física a l'aire lliure adreçada al llarg del cicle vital incorporant també propostes intergeneracionals vinculada als programes de Salut als barris i "Activa't als Parcs", incorporant també propostes intergeneracionals i de joc motriu en més espais verds de la ciutat.

Principals actors implicats	IBE, AGÈNCIA DE SALUT PÚBLICA DE BCN
Calendari	2020-2030

Objectiu 8- Facilitar les iniciatives d'entitats socials o ciutadanes vinculades a l'activitat lúdica i física que estimulin usos diversos i positius de l'espai públic.

Actuació nº 33

Esplais i caus sortim al carrer: “zones prioritàries pel joc” en certes places i carrers dissabtes.

Es tracta facilitar els usos lúdics de places i carrers propers als esplais i caus com a *zones prioritàries pel joc* en certes franges horàries amb la coresponsabilitat de l'associacionisme educatiu, previs acords del model i pactes d'usos, mitjançant facilitats per al talls puntual de carrers secundaris i per als usos de certes places properes als locals de les entitats de lleure educatiu dels barris. Estudiar la possible ampliació de la iniciativa dels talls puntuals de carrers secundaris per al joc a altres entitats i grups dels barris.

Veure la fitxa del projecte tractor nº 4

Principals actors implicats	JOVENTUT i CJB (DISTRICTES, MOBILITAT i FAVB)
Calendari	2019-2030

Actuació nº 34

Promoció de la pràctica d'esports minoritaris i d'orígens diversos a l'aire lliure en les pistes esportives obertes i patis escolars oberts

Promoció de la pràctica d'esports minoritaris i d'orígens diversos a l'aire lliure en les pistes esportives obertes i patis escolars oberts per enriquir el repertori d'activitat física i lúdica des de la diversitat cultural donant a conèixer i estimulants la seva pràctica entre tota la població.

Principals actors implicats	IBE, CONSELL MUNICIPAL DE L'ESPORT, DRETS DE CIUTADANIA
Calendari	2020-2030

Actuació nº 35

Explorar proactivament els suports públics per als projectes d'iniciativa social o comunitària de compartir i/o intercanviar jocs i joguines

Explorar proactivament els suports públics per als projectes d'iniciativa social o comunitària de compartir i/o intercanviar jocs i joguines com Social Toy als parcs o places, experiències de *toy-sharing*, o mercats d'intercanvi de joguines per tal que es consolidin i tinguin un abast social i territorial més ampli. Es tracta de sistematitzar bones pràctiques i explorar en cada cas acords i suports amb entitats i grups que promouen joguines no sexistes i els hàbits de compartir i intercanviar material de joc.

Principals actors implicats	DISTRICTES, INFÀNCIA
Calendari	2020-2030

Objectiu 9- Facilitar que els espais lúdics i entorns escolars siguin llocs de trobada i bona gestió de la convivència amb usos diversos més enllà del joc.

Actuació nº 36	
Reforç del servei de gestió de conflictes a l'espai públic	
Reforç del servei de gestió de conflictes a l'espai públic on hi ha conflictes d'usos i una alta presència de joc per tal d'activar, amb la intensitat i fórmula més adequada, actuacions de mediació comunitària i d'articulació de taules de places per afavorir pactes d'usos en cada cas per millorar la convivència d'usos en aquells espais públics que ho requereixen.	
Principals actors implicats	IMSS, DISTRICTES
Calendari	2020-2030

Actuació nº 37	
Exploració d'accions per a millorar la convivència d'usos entre gossos i jocs a l'espai públic	
Exploració d'accions per a millorar la convivència d'usos entre gossos i jocs a l'espai públic pel fa que al respecte dels espais lúdics per part de les persones responsables de gossos i també pel foment del joc entre les mascotes, els seus responsables i la resta del veïnat.	
Principals actors implicats	OFICINA PROTECCIÓ DELS ANIMALS, CONSELL MUNICIPAL CONVIVÈNCIA, DEFENSA I PROTECCIÓ DELS ANIMALS
Calendari	2019-2030

Actuació nº 38	
Prevenició del sexisme i de l'assetjament sexual als espais públics	
Prevenició del sexisme i de l'assetjament sexual als espais públics amb mesures vinculades tant a l'Estratègia de Prevenició del Sexisme de la Ciutat com a la Mesura de Govern de Millora del sistema per l'abordatge integral de les violències masclistes a Barcelona, entre d'altres, definir i desplegar línies d'intervenció i protocols de resolució de conflictes per la prevenició de les violències masclistes en espais esportius, de lleure i activitats extraescolars, i altres espais comunitaris a l'espai públic.	
Principals actors implicats	DEPARTAMENT D'INFORMACIÓ I ATENCIÓ A LES DONES
Calendari	2019-2030

Eix 3. L'impuls d'un canvi de paradigma: *el joc guanya lloc a la ciutat*

Objectiu 10-Incrementar la presa de consciència i el reconeixement de la importància social del joc i els seus beneficis individuals i col·lectius de tota la ciutadania.

Actuació nº 39	
Campanya de comunicació i sensibilització sobre la importància social del joc	
Campanya de comunicació i sensibilització sobre la importància social del joc i els seus beneficis col·lectius començant per la infància i l'adolescència amb accions de comunicació <i>online i offline</i> , incloent xerrades adreçades a les famílies a través de les associacions de famílies d'alumnes.	
Principals actors implicats	DIRECCIÓ COMUNICACIÓ, DRETS SOCIALS, ECOLOGIA URBANA
Calendari	2020-2022

Actuació nº 40	
Reforç de la celebració anual del dia internacional del joc	
Reforç de la celebració anual del dia internacional del joc amb activitats al carrer i impuls per part d'entitats socials i serveis municipals arreu de la ciutat cada 28 de maig.	
Principals actors implicats	DIRECCIÓ COMUNICACIÓ, DISTRICTES
Calendari	2020-2025

Actuació nº 41	
Retirar els cartells de la ciutat que prohibeixen el joc a pilota i estimular tot tipus de joc al carrer en convivència amb altres usos.	
Tal com ja s'ha iniciat en alguns districtes, substituir els cartells de prohibit jugar a pilota que contribueixen a generar un imaginari col·lectiu de prohibit jugar a l'espai públic, per senyalística que anima als infants a jugar a diversitat de jocs amb una actitud de respecte que fomentin la bona convivència amb els altres usos de l'espai. <i>Veure fitxa del projecte tractor nº 1</i>	
Principals actors implicats	DISTRICTES, PARCS I JARDINS
Calendari	2019-2021

Actuació nº 42	
Millora de la senyalística a la ciutat per comunicar les oportunitats de joc en diverses direccions	
<p>Millora de la senyalística a la ciutat per comunicar les oportunitats de joc en diverses direccions: una, instal·lar senyalística concreta per a les places i carrers que en certes franges horàries són zones prioritàries pel joc; dos, revisar que la senyalística de les àrees de joc tingui en compte l'accessibilitat universal i no sigui estereotipada des de la perspectiva de gènere; tres, recordar la importància social del joc i suggerir joc lliure, compartit, mullar-se, embrutar-se...; quatre, indicar que certs elements, àrees o espais lúdics són aptes per al joc dels 0 als 99 anys; cinc, incorporar en la senyalística de la ciutat on hi ha espais lúdics i què ofereixen, sis incorporar senyalització vertical als camins escolars.</p>	
Principals actors implicats	ECOLOGIA URBANA i PARCS I JARDINS (IMPD)
Calendari	2020-2030

Actuació nº 43	
Creació d'una pàgina web i d'una APP per mòbils sobre les oportunitats de joc que ofereix la ciutat	
<p>Creació d'una pàgina web i d'una APP per mòbils sobre les oportunitats de joc que ofereix la ciutat amb tres objectius: un, geolocalitzar i identificar les característiques d'àrees de joc, espais lúdics i la resta d'infraestructura lúdica mapificada a la ciutat; dos, difondre i conèixer les propostes d'activitats lúdiques programades arreu de la ciutat; i tres, facilitar les valoracions dels espais i propostes per part de la ciutadania i la comunicació d'incidències (enllaç a app de bústia ciutadana).</p>	
Principals actors implicats	PARCS I JARDINS (IBE)
Calendari	2019-2022

Actuació nº 44	
Desenvolupament d'un projecte comunitari intercultural sobre el joc com a fet cultural (<i>El joc és cultura</i>) que posi en valor la importància del joc des de la diversitat cultural de la ciutat	
<p>Desenvolupament d'un projecte comunitari intercultural sobre el joc com a fet cultural (<i>El joc és cultura</i>) que posi en valor la importància del joc des de la diversitat cultural de la ciutat a partir del coneixement de les diverses pràctiques lúdiques de minories com les persones d'ètnia gitana i de grups d'origen immigrant, la seva participació en la cocreació d'una exposició.</p>	
Principals actors implicats	DRETS DE CIUTADANIA
Calendari	2020-2023

Actuació nº 45	
Oferta formativa per educadors/es en joc lliure, creatiu i coeducatiu i la convivència als patis	
Disseny i incorporació d'un curs formatiu dins l'oferta de formació dels centres de recursos pedagògics sobre el rol educador per acompanyar i afavorir el joc lliure, creatiu i coeducatiu en el temps de pati, així com la gestió dels conflictes.	
Principals actors implicats	CONSORCI D'EDUCACIÓ DE BARCELONA, IMEB
Calendari	2021-2025

Objectiu 11- Augmentar el temps per al joc lliure dels nens, nenes i adolescents en el marc d'una reorganització social dels usos del temps de lleure de la ciutadania, conciliació familiar i democratització de les tasques de cures.

Actuació nº 46	
Promoció d'hàbits de joc actiu a l'aire lliure prescrivint-ne i recomanant-ne 1 hora diària	
Promoció d'hàbits de joc actiu a l'aire lliure prescrivint-ne i recomanant-ne 1 hora diària per part de metges, metgesses i infermeria pediàtrica pel seu valor en la salut física i mental i per part de professorat i educadors/es pel seu valor educatiu. Es tracta de concretar fórmules d'implicació dels serveis bàsics de salut i educació com a agents clau per a la prescripció del joc a les famílies, inspirats en la recomanació de l'Organització Mundial de la Salut d'una hora d'activitat física al dia.	
Principals actors implicats	ASPB (CONSORCI SANITARI BARCELONA, ENTITATS I COL·LEGIS PROFESSIONALS I IBE)
Calendari	2020-2030

Actuació nº 47	
Avançar en l'organització social del temps que generi major disponibilitat i gaudi de temps lliure dedicat al joc i activitat física a l'aire lliure, així com mesures de conciliació laboral, personal i familiar i la coresponsabilitat entre homes i dones en el repartiment equitatiu de les tasques de cura	
Avançar en l'organització social del temps que generi major disponibilitat i gaudi de temps lliure dedicat al joc i activitat física a l'aire lliure, així com mesures de conciliació laboral, personal i familiar i la coresponsabilitat entre homes i dones en el repartiment equitatiu de les tasques de cura i criança vinculades a acompanyar i a compartir temps de joc amb fills i filles. Aquestes tres línies s'emmarquen en el desplegament i concreció operativa del Pacte del temps de Barcelona, així com de democratització de les cures.	
Principals actors implicats	BARCELONA ACTIVA
Calendari	2020-2030

Objectiu 12- Promoure el codisseny i la coresponsabilitat de la ciutadania, sobretot infants i adolescents, perquè els espais lúdics siguin més apropiats per al joc, n'augmentin els sentiments de pertinença i actituds de tenir-ne cura.

Actuació nº 48	
Sistematització d'orientacions metodològiques per a tenir en compte els interessos i necessitats d'infants , adolescents i joves en els projectes de transformació d'espai públic	
Sistematització d'orientacions metodològiques per a tenir en compte els interessos i necessitats d'infants , adolescents i joves en els projectes de transformació d'espai públic, entre d'altres, duent a terme processos de cocreació explorant fórmules idònies en cada cas de codisseny i coresponsabilitat de l'espai públic transformat, entre d'altres, comptant amb les metodologies ja pilotades per conèixer i tenir en compte les perspectives específiques de nois i noies.	
Principals actors implicats	PARTICIPACIÓ ECOLOGIA URBANA (DEMOCRACIA ACTIVA, DISTRICTES i IIAB)
Calendari	2019-2021

Actuació nº 49	
Explorar el desenvolupament d'un projecte per promoure la coresponsabilitat en el bon ús, convivència i manteniments dels espais lúdics propers a les escoles	
Explorar el desenvolupament d'un projecte per promoure la coresponsabilitat en el bon ús, convivència i manteniments dels espais lúdics propers a les escoles i més utilitzats, des d'una lògica d'apadrinament d'un parc per cada escola i també com a espai educatiu a l'aire lliure on desenvolupar progressivament més activitats escolars aprofitant l'entorn urbà i social dels centres, en el marc d'actuacions d'innovació educativa. Es tracta d'una actuació proposada per infants en diversos processos participatius.	
Principals actors implicats	SOSTENIBILITAT, DISTRICTES
Calendari	2020-2025

Objectiu 13-Generar coneixement i avaluar les oportunitats i els usos lúdics de l'espai públic per comprendre'n avenços, retrocessos i impactes en la ciutadania, en especial, en infants i adolescents, així com en la qualitat de la vida comunitària i l'entorn urbà.

Actuació nº 50	
Innovació i recerca sobre les oportunitats de joc a l'espai públic a Barcelona	
Innovació i recerca sobre les oportunitats de joc a l'espai públic a Barcelona a partir de diversos treballs d'investigació aplicada per generar coneixement aplicat a la ciutat, per un costat, sobre la diversitat d'usos lúdics en l'espai públic i el seu abast social i territorial; i per l'altre costat, sobre el model d'ecosistemes lúdics en el marc de les superilles (urbanes i socials). Es tracta de combinar diferents metodologies, entre d'altres, observació i tècniques etnogràfiques, investigació-acció participativa amb marxes exploratòries i creació d'un sistema de gestió de la informació per a l'anàlisi de dades en base a un sistema d'indicadors, així com generar evidència sobre la influència del disseny d'espais lúdics en els hàbits i pràctiques de joc a Barcelona amb anàlisi comparativa amb altres ciutats.	
Principals actors implicats	MODEL URBÀ, PARCS I JARDINS, IMPD, IIAB, BR
Calendari	2019-2030

Actuació nº 51**Creació de la cartografia de les oportunitats i necessitats de joc a l'espai públic de la ciutat com a eina per a la planificació i per a la difusió ciutadana via web/app**

Es tracta, en primer lloc, de crear el mapa d'infraestructura lúdica (identificant les àrees de joc amb renovació prevista entre 2019 i 2025 i geolocalitzant els elements esportius a l'aire lliure identificats en el mapa pel Pla d'equipaments esportius) i la seva actualització periòdica. I en segon lloc, incorporar en la cartografia les dimensions d'equipaments educatius, infantils, juvenils, culturals de proximitat i esportius, així com hospitals amb servei de pediatria, i la projecció de xarxa de camins de vianants de la ciutat.

Principals actors implicats	MODEL URBÀ, PARCS I JARDINS, (IBE, DRETS SOCIALS, DISTRICTES I BR)
------------------------------------	--

Calendari	2019-2030
------------------	-----------

Actuació nº 52**Incorporació a les enquestes periòdiques municipals de preguntes rellevants per disposar de dades informades sobre freqüència i satisfacció respecte el temps de joc i els espais per jugar a la ciutat.**

Entre d'altres a les enquestes Baròmetre municipal, FRESC, Hàbits esportius població adulta i població edat escolar, Benestar Subjectiu de la infància.

Principals actors implicats	OFICINA MUNICIPAL DE DADES, ASPB, IBE i IIAB
------------------------------------	--

Calendari	2019-2030
------------------	-----------

Actuació nº 53**Estimació de l'impacte en la salut del Pla del joc a l'espai públic**

Estimació de l'impacte en la salut del Pla del joc a l'espai públic, per generar evidència respecte els impactes positius esperats en la reducció del sedentarisme, l'obesitat, l'ús problemàtic de pantalles, els malestars de salut mental o l'impacte de gènere.

Principals actors implicats	ASPB
------------------------------------	------

Calendari	2019-2030
------------------	-----------

Actuació nº 54

Recollida i sistematització de les accions vinculades a joc i activitat lúdica a l'aire lliure dintre de l'informe de mesures recopilades en el Pla per al foment i promoció dels usos ciutadans de l'espai públic

Aquest informe d'usos recull les mesures d'intervenció municipal que es desenvolupen per tal de prevenir els comportaments sancionats per l'ordenança de la convivència, entre d'altres relacionades amb el joc i l'activitat lúdica a l'aire lliure.

Principals actors implicats	DRETS CIUTADANIA, OFICINA DE LA CONVIVÈNCIA
------------------------------------	---

Calendari	2019-2022
------------------	-----------

Objectiu 14 - Reforçar els serveis i recursos municipals per a desplegar i coordinar adequadament els objectius generals del Pla del joc i la seva governança com a política urbana.

Actuació nº 55

Crear l'estructura de gestió municipal adequada i amb els recursos municipals suficients per organitzar i vetllar pel bon desplegament del Pla del joc

Crear l'estructura de gestió municipal adequada i amb els recursos municipals suficients per organitzar i vetllar pel bon desplegament del Pla del joc amb referents, equips i circuits clars, tant pel que fa als recursos humans com econòmics tant en les direccions, serveis i instituts, com en tots els districtes.

Principals actors implicats	ECOLOGIA URBANA, DRETS SOCIALS, DRETS DE CIUTADANIA
------------------------------------	---

Calendari	2019-2030
------------------	-----------

Actuació nº 56

Elaboració d'un manual operatiu d'execució tècnica dels criteris per al disseny d'àrees de joc i espais lúdics

Elaboració d'un manual operatiu d'execució tècnica dels criteris per al disseny d'àrees de joc i espais lúdics de nova creació o de renovació que tingui en compte requeriments de manteniment, seguretat, accessibilitat i disseny, així com uns estàndard mínims de suficiència en la qualitat del joc per orientar com el projecte tècnic incorpora els criteris en cada cas.

Principals actors implicats	MODEL URBÀ, PARCS I JARDINS, IMPD, IIAB
------------------------------------	---

Calendari	2019-2020
------------------	-----------

Actuació nº 57	
Revisió de l'actual Plec de prescripcions tècniques de les àrees de jocs infantils	
Revisió de l'actual Plec de prescripcions tècniques de les àrees de jocs infantils per tal d'adequar-los al canvi de paradigma sobre el joc a la ciutat i els nous models d'espais lúdics i ciutat jugable a impulsar, sempre tenint en compte la normativa europea de referència (UNE-EN 1176).	
Principals actors implicats	PARCS I JARDINS
Calendari	2019

Actuació nº 58	
Modificació de l'ordenança pel civisme al foment de la convivència a l'espai públic	
Modificació de l'ordenança pel civisme al foment de la convivència a l'espai públic per tal que les molèsties que pugui ocasionar el joc es mitiguin mitjançant accions com els pactes d'usos, regulacions d'horaris o alternatives a la pilota dura, sense sancionar ni incorporar prohibicions de joc de pilota al carrer, tenint en compte consideracions, entre d'altres, de l'IBE i de l'IMSS.	
Principals actors implicats	DRETS DE CIUTADANIA
Calendari	2020-2021

Actuació nº 59	
Elaboració d'un nou procediment en el procés de disseny de les àrees de joc noves i renovades	
Elaboració d'un nou procediment en el procés de disseny de les àrees de joc noves i renovades que afecta a tots els promotors de la ciutat incorporant la redacció d'un informe previ per part del departament de manteniment infraestructures d'àrees de joc i de parcs i jardins i de model urbà per tal d'assegurar un mínim anàlisi de necessitats en el marc de l'ecosistema lúdic del qual l'àrea formarà part. En concret, es valorarà la infraestructura lúdica de l'entorn; la infraestructura d'equipaments i serveis pròxims; les potencials persones usuàries de l'espai (principalment infància, adolescència i joventut); i els usos diversos quotidians de l'espai i possibles conflictes d'usos. Aquest informe breu permetrà recomanar en base a l'oportunitat, viabilitat i dèficits a cobrir en el projecte.	
Principals actors implicats	PARCS I JARDINS, MODEL URBÀ
Calendari	2019-2020

Actuació nº 60**Incorporació de l'IMPD en el procés de valoració dels projectes d'àrees de joc noves o renovades per millorar-ne en tots l'accessibilitat universal i afavorir el joc inclusiu**

Es tracta d'habilitar un nou Responsable d'Espai Públic (REP) per a garantir la incorporació de criteris d'accessibilitat física, cognitiva i informativa i disseny universal, que tingui en compte, tant el Pla d'accessibilitat a l'espai públic com les Recomanacions per a unes àrees de joc accessibles i inclusives elaborades pel Grup d'Accessibilitat de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva el 2018.

Principals actors implicats

IMPD

Calendari

2019

Actuació nº 61**Inclusió del joc en el Manual de l'urbanisme de la vida quotidiana. Un urbanisme amb perspectiva de gènere**

Inclusió del joc en el Manual de l'urbanisme de la vida quotidiana. Un urbanisme amb perspectiva de gènere com a necessitat quotidiana en l'etapa del cicle vital de la infància i l'adolescència, així com la tasca de cures dels nens i nenes mentre juguen, i l'activitat física i lúdica de tota la ciutadania com a part important per tenir en compte en el disseny urbà de la ciutat, incloent la infraestructura lúdica.

Principals actors implicats

MODEL URBÀ, TRANSVERSALITAT DE GÈNERE

Calendari

2019

Actuació nº 62**Formacions i espais d'intercanvi entre professionals municipals de les diverses direccions i serveis, instituts i districtes**

Formacions i espais d'intercanvi entre professionals municipals de les diverses direccions i serveis, instituts i districtes per a donar a conèixer la nova visió del joc, criteris, manuals i procediments com a condició fonamental per a desplegar adequadament el Pla del joc a l'espai públic amb horitzó 2030.

Principals actors implicats

ECOLOGIA URBANA, DRETS SOCIALS

Calendari

2019-2025

Actuació nº 63**Creació d'una Comissió transversal de desplegament i seguiment del Pla del joc**

Creació d'una Comissió transversal de desplegament i seguiment del Pla del joc com a espai de governança tècnica i territorial que inclourà serveis, direccions, instituts i districtes referents i vinculats al conjunt d'actuacions del Pla.

Principals actors implicats

ECOLOGIA URBANA, DRETS SOCIALS, DRETS DE CIUTADANIA

Calendari

2019-2030

7.4 Projectes tractors

Entre el conjunt d'actuacions, deuen s'han considerat projectes tractor pel seu especial interès i visibilitat pública a l'hora d'evidenciar el canvi que suposa el Pla, per la seva viabilitat d'iniciar l'execució en el curt termini de dos anys i pel seu potencial en arrossegar transformacions que facin avançar cap a l'horitzó 2030 de ciutat jugable. Els projectes tractors tindran un seguiment intensiu durant la seva posada en marxa i execució amb la creació d'espais de treball específic. A continuació es presenten les fitxes amb informació detallada de cadascun dels projectes

FITXA DEL PROJECTE TRACTOR Nº1	
Retirar els cartells de la ciutat que prohibeixen el joc a pilota i estimular tot tipus de joc al carrer en convivència amb altres usos.(Actuació Nº 41)	
Eix estratègic del Pla del joc.	Eix 3: l'impuls d'un canvi de paradigma: el joc té un lloc a la ciutat
Objectiu del Pla del joc	Objectiu 10-Incrementar la presa de consciència i el reconeixement de la importància social del joc i els seus beneficis individuals i col·lectius de tota la ciutadania.
Justificació i context	<p>Actualment, Barcelona ofereix un sistema de comunicació i senyalització en relació al joc a l'aire lliure que té un format i intenció que conviden poc i fins i tot limiten en certs aspectes, com els cartells de prohibit jugar a pilota. Tot i que les sancions relatives al joc en el marc de l'ordenança de la convivència i el civisme s'han reduït en els darrers anys a la mínima expressió, el cert és que s'ha creat un imaginari negatiu respecte el joc al carrer amb una gestió des de la prohibició de l'activitat enlloc de la mitigació de les possibles molèsties.</p> <p>En aquest aspecte es busca retirar tots els cartells de la ciutat que prohibeixen jugar a pilota i substituir-los per un format de senyalització coherent que convidi els infants a mantenir una actitud lúdica respectuosa per a l'entorn i les altres persones que fan ús de l'espai públic, paral·lelament a la promoció activa de l'ús de la pilota d'escuma, ja que afavoreix millor convivència tant amb altres jocs com amb altres usos ciutadans del mateix espai.</p>
Objectiu del projecte tractor	Retirar els cartells de 'prohibit jugar a pilota' per tal de canviar la percepció negativa al voltant del joc a l'espai públic, afavorint l'ús de la pilota d'escuma per incentivar la convivència de jocs diversos i d'usos ciutadans.

Descripció	<p>A la ciutat de Barcelona hi ha senyals que prohibeixen la pilota a certs espais com places i carrers. Aquestes opcions, per tal d'evitar conflictes propis d'un espai públic compartit, atempten d'alguna manera, contra el dret al joc dels infants i limiten la possibilitat d'aquests de mantenir una actitud lúdica que hauria de formar part de la seva naturalesa més quotidiana.</p> <p>Alguns districtes com el d'Horta-Guinardó, a partir de l'Estratègia Barcelona dona molt de joc, durant el 2018 han iniciat el canvi de cartells per una alternativa més amigable i menys prohibitiva, una senyalística que encoratgi, sense dir 'no' o 'prohibit', a mantenir un joc respectuós amb les persones i l'entorn.</p> <p>Respecte la resta de senyalització de la ciutat vinculada al joc es troben les indicacions pròpies de cada àrea de joc amb les seves característiques que van acompanyades amb normes bàsiques d'ús. En canvi, però, són ben pocs els casos en els que s'opta per oferir una senyalització amigable, dirigida a totes les edats i diversitats, que convidi a una actitud lúdica constant i respectuosa, amb informacions adreçades tant a infants com a adults. Aquests recorden que el joc és un dret reconegut (art.31 CDI) , comuniquen els valors i beneficis del joc i conviden a respectar el joc dels infants i la seva llibertat.</p> <p>Aquests missatges i cartells, sobretot dirigits a adults acompanyants (però no exclusivament).</p>				
Accions concretes	<ul style="list-style-type: none"> • Geolocalització de tots els cartells de la ciutat que prohibeixen jugar a pilota a l'espai públic identificant tots aquells que han de ser retirats. • Creació d'un model de senyal que convidi a jugar respectant per tal de substituir els cartells de prohibit jugar a pilota per un que convidi a jugar amb respecte. • Retirada dels cartells de prohibit jugar a pilota. • Instal·lació dels nous cartells. 				
Persones destinatàries	Infants x	Adolescents x	Joves x	Adults x	Gent gran x
Principals agents implicats	Lidera (referent)	DISTRICTES PARCS I JARDINS			
	Col·laboren				
Calendari previst	2019	2020	2021	2022	2025-2030
	Geolocalització dels cartells i retirada		Tota la nova senyalística instal·lada.		
Indicadors de seguiment	✓ Cartells retirats ✓ Cartells instal·lats.				
Pressupost estimat	50.000 € en global				

FITXA DE PROJECTE TRACTOR Nº2	
Diumenges de joc i lleure al carrer: talls de trànsit d'un carrer principal a cada districte cada diumenge al matí. (Actuació nº 19)-	
Eix estratègic del Pla del joc.	EIX 1. Més i millors espais pel joc a l'entorn urbà: la infraestructura lúdica en una ciutat jugable.
Objectiu del Pla del joc	Objectiu 4- Incrementar les oportunitats i l'espai disponible per jugar al carrer incitant al joc fortuït i espontani arreu de la ciutat en entorns més segurs.
Justificació i context	<p>Com a mesura complementària a les peatonalitzacions permanents a les superilles o altres espais de la ciutat, es tracta de tancar el trànsit temporalment d'un carrer principal de cada districte durant els matins de diumenge per guanyar, el principal dia de lleure de la setmana, nou espai públic per al joc i l'activitat física a l'aire lliure. Fa anys que vies urbanes de ciutats d'arreu del món esdevenen espais de vianants mitjançant el tancament temporal al trànsit, en dies festius i de manera periòdica, amb intervencions pròpies de l'urbanisme tàctic.</p> <p>Actualment, la ciutat dedica el 60% del seu espai públic disponible als cotxes, fet que dificulta les possibilitats de joc i activitat física en entorns segurs i adequats, tant per l'ocupació del limitat espai disponible com pel trànsit i la circulació de vehicles, i la consegüent contaminació ambiental (de l'aire i acústica). Experiències de pacificació permanent com les superilles demostren els beneficis en la vida comunitària i en els usos ciutadans de l'espai públic restant lloc al vehicle privat. Molts carrers de la ciutat no està previst que esdevinguin superilles ni que comptin amb mesures de pacificació permanent, per tant, cal complementar amb actuacions de talls de carrers periòdics per obrir oportunitats d'altres usos de manera temporal i, alhora, periòdica i amb criteris de proximitat a tots els districtes de la ciutat perquè desenvolupi el seu potencial de canviar hàbits i incrementar l'activitat lúdica i física a l'aire lliure entre tota la ciutadania, almenys un dia a la setmana.</p>
Objectiu del projecte tractor	Oferir noves oportunitats d'usos ciutadans del carrer que, de manera periòdica, afavoreixin hàbits saludables d'activitat lúdica i física a l'aire lliure i que millorin el benestar i la qualitat del lleure compartit dels veïns i veïnes, començant per la infància.
Descripció	A Barcelona hi ha experiències positives recents com són els talls temporals de carrers principals a alguns districtes com són el carrer Gran de Gràcia (primer dissabte de mes) o la Via Laietana el dia sense cotxes (22 de setembre de 2018) o l'experiència de Consell de Cent, que evidencien la importància de possibilitar altres usos ciutadans als carrers, si bé tenen molt escàs impacte en la vida dels veïns i veïnes i en els seus canvis d'hàbits d'activitat lúdica i física a l'aire lliure perquè és una acció excepcional i no periòdica.

Via Laietana dia sense cotxes (Ciutat Vella)

Durant tres mesos, entre març i juny de 2015, es van realitzar talls temporals tots els diumenges de 9h a 15h d'un lateral de la Diagonal (entre Francesc Macià i la plaça de les Glòries Catalanes) i del Passeig de Gràcia (entre Plaça Catalunya i els Jardinetes de Gràcia), amb oferta d'activitats dinamitzades (9 punts d'activitats culturals, 6 esportives i 6 de joc infantil) en col·laboració amb d'entitats i comptant amb 25 persones informadores. La valoració va ser positiva amb una alta participació pràcticament tots els diumenges, amb especial satisfacció al voltant de les activitats infantils i els punts culturals.

Ciutats properes com Cornellà de Llobregat també impulsen experiències similars des de principis de 2018 amb el programa "Cornellà, diumenge sense cotxes". Tots els diumenges, entre les 9 i les 14 hores, setze carrers a diferents barris no permeten el pas de vehicles (amb modificació temporal de direccions de carrers i creant alternatives per als cotxes de la zona) amb l'objectiu que els veïns i veïnes facin seus els carrers com a espais col·lectiu de convivència i joc.

Com a referència internacional consolidada, la ciutat de Bogotà des de 1974 desenvolupa i va estenent la *ciclovía* amb talls de carrers tots els diumenges i festius de 7h a 14h en un circuit interconnectat de 120km arreu de la ciutat. Actualment uns 1,5 milions dels 7 milions d'habitants es calcula que gaudeixen la *ciclovía*.

Recents avaluacions del model de talls de carrers per sortir a jugar (*playing out*) al Regne Unit han demostrat que el joc al carrer implica una activitat física fins a 5 vegades més activa que l'habitual, que augmenta la cohesió del veïnat i la vida comunitària i aporta beneficis en la salut i el benestar no només dels infants que juguen, sinó de totes les persones que s'hi veuen implicades.

Accions concretes

- Creació del grup motor configurat per representants dels serveis municipals i dels districtes implicats en la fase pilot
- Disseny del model inicial en la fase pilot per a desenvolupar-la en certs districtes explorant les possibilitats d'implicació d'equipaments de proximitat i de cogestió amb entitats de certs punts dels carrers i propostes d'activitats físiques i lúdiques adreçades a totes les edats i públic familiar, tenint en compte la perspectiva de gènere, la diversitat cultural i funcional.
- Desenvolupament del pilotatge en certs districtes durant almenys un any per fer-ne l'avaluació d'usos i impactes i anàlisi de millores en l'execució

	de cara a la segona fase de consolidació i extensió a la resta dels districtes. En una tercera fase, un cop assegurada la proximitat per afavorir el canvi d'hàbits i l'increment de l'activitat física i lúdica a l'aire lliure i el lleure compartit a l'espai públic, es podria actualitzar el tall de carrers per tal que esdevingués un circuit d'espais de vianants de proximitat i alhora connectats que facilités la descoberta i reapropiació del carrer a escala de ciutat i començant pels barris.				
Persones destinatàries	Infants x	Adolescents x	Joves x	Adults x	Gent gran x
Principals agents implicats	Lidera (referent)	MODEL URBÀ MOBILITAT DISTRICTES			
	Col·laboren	Institut Barcelona Esports (IBE) FOMENT			
Calendari previst	2019	2020	2021	2022	2025-2030
		Grup motor i disseny Prova pilot	Avaluació de la prova pilot Inici de la 2a fase de consolidació	Extensió progressiva i major connexió en circuit de ciutat	
Indicadors de seguiment	✓ Informe d'avaluació de la prova pilot amb anàlisi de persones usuàries, tipus d'usos i impactes en hàbits d'activitat lúdica i física, amb propostes de millora en l'execució i fases d'extensió i major connexió de ciutat.				
Pressupost estimat	2.000.000€ els dos primers anys.				

FITXA DE PROJECTE TRACTOR Nº3

Juguem a les places programa de ciutat amb propostes lúdiques per afavorir l'hàbit de trobar-se a jugar a les places. (Actuació Nº 27)

Eix estratègic del Pla del joc.	Eix 2. L'estímul de l'activitat lúdica i física al carrer i a l'aire lliure: els usos lúdics en una ciutat jugada
Objectiu del Pla del joc	Objectiu 6. Incentivar que nenes i nens i adolescents surtin a jugar al carrer, als parcs i a les places amb el màxim d'autonomia possible.
Justificació i context	Per tal d'enriquir la vida comunitària i els usos diversos a les places i recuperar l'hàbit de jugar al carrer, es tracta de posar en marxa un programa de dinamitzacions i propostes lúdiques efímeres per les places de la ciutat que posi a l'abast materials que generen possibilitats de joc divers. Es tracta que esdevingui un servei itinerant de ciutat en el que tots els districtes puguin enriquir la vida a les places.
Objectiu del projecte tractor	Sistematitzar i escalar a nivell de programa itinerant de ciutat de dinamitzacions i intervencions efímeres al voltant del joc a les places dels diferents barris, ja sigui per treballar la diversificació i convivència d'usos veïnals, ja sigui com a part de programacions culturals de carrer on jugar és la proposta principal.
Descripció	<p>Juguem a les places vol ser un programa de ciutat amb propostes lúdiques itinerants per afavorir l'hàbit de trobar-se a jugar a les places i compartir el plaer de jugar. Es tracta de combinar accions durant tot l'any que, de manera periòdica i itinerant per diferents places, ofereixen propostes d'activitats amb diversos quioscos de jocs (tradicionals, circ, de taula, etc.), jocs de carrer de gran format, ambients per al joc creatiu lliure, de descoberta i experimentació, kit de jocs d'aigua per la temporada d'estiu, campionats de pilota d'escuma amb intercanvis amb la col·laboració dels comerços, activitats esportives (cistelles, futbolí, circuits...). En són exemple els quioscos de jocs de les places de Gràcia o el Racó dels Jocs del Poble Sec, entre d'altres.</p> <p style="text-align: center;"><i>Juguem a la Plaça del Sol del Districte de Gràcia.</i></p>

	<p>Un dels grans avantatges de les dinamitzacions temporals és que permeten oferir oportunitats de joc amb elements o materials que per diversos motius (manteniment, cost, seguretat, etc.) no poden ser instal·lats de forma permanent a l'espai públic. També té potencial d'afavorir el joc intergeneracional, així com proporcionar oportunitats i materials per al joc iguals i accessibles per a tothom independentment del seu origen, gènere, cultura o diversitats.</p> <p>A nivell internacional, sobretot a països del nord d'Europa, Canadà i EUA, hi ha una tendència a dinamitzar espais que ofereixen joc lliure a partir d'una tria concreta dels materials que s'ofereixen (aigua, fulles, cartrons, etc.) en el model que es coneix com "pop-ups", espais lúdics efímers que tal com apareixen, desapareixen, però que tenen efectes revitalitzants en la vida comunitària.</p>				
Accions concretes	<ul style="list-style-type: none"> • Analitzar les experiències de dinamització i intervencions culturals en places amb el joc com a eix central de Barcelona, així com sistematitzar models de referència d'altres ciutats. • Dissenyar el programa de ciutat a partir del coneixement de les experiències existents i de les consideracions dels districtes amb el contrast d'un grup de treball interdistrictes. El servei referent, amb estreta col·laboració dels districtes i adaptant-se a les particularitats socials de cada plaça, programa la itinerància de les propostes i intervencions lúdiques. . • Jornada d'intercanvi de Juguem a les places, després d'un any de desplegament del programa, per valorar-ne i compartir experiències i introduir millores contínues en la seva extensió a més places dels barris de tots els districtes. • Avaluar els usos i impactes del programa Juguem a les places en l'activitat lúdica i l'enriquiment de la vida comunitària a les places, després del desplegament durant 3 o 4 anys. 				
Persones destinatàries	Infants x	Adolescents x	Joves	Adults x	Gent gran
Principals agents implicats	Lidera (referent)	DISTRICTES			
	Col·laboren	Ciutat Educadora – IMEB Institut Barcelona Esports (IBE)			
Calendari previst	2019	2020	2021	2022	2025-2030
		Anàlisi d'experiències rellevants Creació grup treball interdistrictes	Disseny i fase inicial del Juguem a les places Jornada d'intercanvi Desplegament del programa	Programa desplegat a alguna plaça de tots els districtes.	Avaluació realitzada i reprogramació per estendre el programa amb millores incorporades
Indicadors de seguiment	✓ Informe d'anàlisi d'experiències rellevants de dinamització de joc a les places de la ciutat i referents d'altres municipis				

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Programa dissenyat i pressupostat ✓ Jornada d'intercanvi Juguem a les places entre districtes ✓ Informe d'avaluació del programa Juguem a les places 2020-2023
Pressupost estimat	<p>25.000€ producció un quiosc de jocs.</p> <p>22.000 € anuals de dinamització i manteniment (900€ cada dinamització de 3 hores. 20 dinamitzacions mensuals i 4.000€ de manteniment)</p>

FITXA DE PROJECTE Nº 4

Esplais i caus sortim a jugar: zones prioritàries pel joc en certes places i carrers tallats dissabtes a la tarda. (Actuació Nº 33)

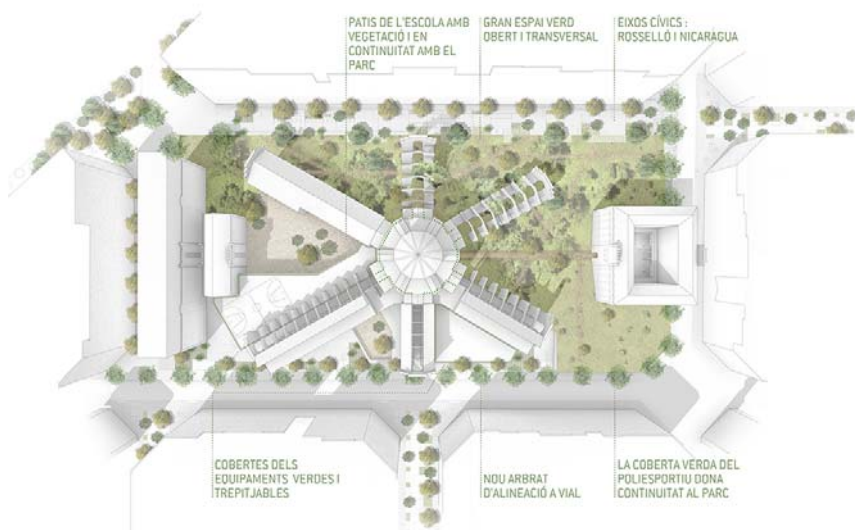
Eix estratègic del Pla del joc.	Eix 2: l'estímul de l'activitat lúdica al carrer i a l'aire lliure: els usos lúdics en una ciutat jugada.
Objectiu del Pla del joc	Objectiu 8- Facilitar les iniciatives d'entitats socials o ciutadanes vinculades a l'activitat lúdica i física que estimulin usos diversos i positius de l'espai públic.
Justificació i context	<p>El 10% dels nens i nenes de 6 a 17 anys de Barcelona participen d'activitats d'educació en el lleure organitzades pels 131 esplais i caus arreu de la ciutat que desenvolupen una tasca educativa molt fonamentada en el joc. Malauradament, es troben amb dificultats tant administratives com de comprensió social de la importància del joc compartit i els conflictes d'usos a l'espai públic que obstaculitzen l'exercici del dret al joc.</p> <p>En aquest àmbit cal reforçar les polítiques de foment de l'associacionisme educatiu en aspectes com "la facilitació del dret del joc i l'ús de l'espai públic", tal com insta el Parlament de Catalunya (resolució 498/XI de 2017), mitjançant el desenvolupament d'accions previstes en el Pla municipal d'adolescència i joventut 2017-2020 i en la Mesura de govern de l'Ajuntament de Barcelona per garantir i millorar la incidència de l'associacionisme educatiu de base comunitària (maig 2018).</p> <p>Concretament, aquest projecte tractor vol avançar en l'objectiu de facilitar i legitimar l'ús de l'espai públic per part dels i les joves i les actuacions de promoure la participació i els usos de les persones joves en els espais públics, així com la seva cogestió (previst en el Pla jove). I, en especial, facilitar la presència i usos lúdics de carrers, places o parcs propers als locals dels esplais i caus de la ciutat (previst en la mesura d'associacionisme educatiu).</p> <p>Altres ciutats del món aposten per senyals que indiquen un ús prioritari permanent o temporal pel joc en espais concrets i per tant, consciencien tots els usuaris d'aquest espai, sobre el valor i el caràcter preferent. (iniciatives play streets, playing out...).</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>

	
Objectiu del projecte tractor	Facilitar els usos lúdics de places i carrers propers als espais i caus com a <i>zones prioritàries pel joc</i> en certes franges horàries amb la coresponsabilitat de l'associacionisme educatiu amb infants i joves com a punt de partida.
Descripció	<p>La reivindicació de l'espai públic per al joc d'infants, adolescents i joves és una de les demandes expressades per part de l'associacionisme educatiu de la ciutat des de fa anys. Malgrat tot, la complexitat de la gestió de l'espai públic i fins i tot el marc reglamentari no ho han facilitat. En aquest sentit, el projecte tractor concreta una línia d'actuació que té en compte i dona valor als espais i caus com a agents actius i afavoridors del joc i afavoreix la coresponsabilitat per part de les entitats, a través de les seves federacions, organitzades a l'entorn del Grup de treball d'Associacionisme educatiu en el Consell de la Joventut de Barcelona facilitant els usos lúdics de places i parcs properes als seus locals, mitjançant diverses accions combinades.</p> <p>El projecte s'inspira principalment en el model <i>Playing Out</i> és una iniciativa ciutadana nascuda a Bristol (Regne Unit) i desplegada també a ciutats com Londres, Edimburg, Toronto o Seattle. Es basa en un acord i facilitació per tal que famílies del barri realitzin talls puntuals de carrers secundaris amb poca afectació al trànsit perquè els infants i joves puguin jugar al carrer. Es concreta amb la coresponsabilitat de l'acció i de les mínimes tasques organitzatives per part del veïnat, un govern local que ofereix facilitats normatives, administratives i de recursos materials pel tall puntual del carrer i una entitat que promou, fa formacions, difusió i anàlisi per al bon desenvolupament de les iniciatives.</p> <p>En aquest projecte per a Barcelona es planteja, en una fase inicial, que la iniciativa sigui de les associacions de lleure educatiu, i d'una administració que recull una demanda històrica i en facilita vies concretes. En una segona fase, un cop sistematitzades i avaluades les experiències pilot, es podria explorar altres fórmules que incorporin altres actors socials i veïnals en la coresponsabilitat de les zones prioritàries de joc amb franges horàries.</p> <p>Els espais identificats que ja siguin exclusius per vianants estaran senyalitzats amb cartells informatiu específics. En el cas dels carrers que impliquin una acció de tall de transit tot i estar identificats prèviament, tindran un marc normatiu específic de sol·licitud de permisos, però també recursos infraestructurals (Kit de tall de carrers) i un acompanyament i suport en la difusió per a fer efectius el tall de carrers de forma accessible, ràpida i de baix cost.</p> <p>La perspectiva del projecte tractor és que els més de 17.000 nens, nenes i adolescents vinculats a l'associacionisme educatiu en siguin els principals beneficiats i ho siguin de manera progressiva perquè tots els 131 espais i caus tinguin zones prioritàries pel joc de referència i utilitzin el tall puntual de carrers quan sigui oportú. Si bé es tracta d'activitats adreçades únicament als infants dels grups d'espais i caus, es preveu que hi pugui haver un impacte positiu en afavorir el joc espontani al carrer per part d'altres veïns i veïnes que</p>

	en podrien fer ús (sense cap responsabilitat per part de les associacions).				
Accions concretes	<ul style="list-style-type: none"> • Creació d'un grup motor de <i>zones prioritàries pel joc</i> a escala de ciutat amb els serveis municipals (prevenció dels districtes, joventut, acció comunitària, ciutat educadora, mobilitat...) i entitats implicades (Federacions d'Esplais i Caus), amb ampliacions quan convingui. • Creació progressiva de taules de treball territorial per a la utilització de l'espai públic entre els districtes i les entitats d'associacionisme educatiu de cada territori. • Mapeig i identificació per part de les taules territorials i grup motor de ciutat de les places, parcs i carrers secundaris amb poca afectació al trànsit i serveis propers als locals d'esplais i caus i susceptibles d'esdevenir <i>zones prioritàries pel joc</i> en les franges horàries pactades, en principi, dissabtes a la tarda (de 16 a 20 hores). • Exploració i concreció dels mecanismes administratius i normatius per crear i identificar les zones prioritàries pel joc com a via principal per reduir tramitacions administratives de permisos i autoritzacions en les franges horàries i usos pactats amb el veïnat. • Creació, instal·lació i/o entrega de la senyalística de les zones prioritàries pel joc (cartells amb indicació de franges horàries) i elements urbans específics (tanques per als talls puntual de carrers) com a kit per al tall puntual de carrers secundaris prèviament pactats. • Impuls d'unes 10 experiències en diferents barris de la ciutat i per part de diferents federacions d'esplais i caus per pilotar-ne el funcionament. • Sistematització i avaluació de les experiències pilot per concretar i consensuar criteris i metodologies per escalar l'abast de les zones prioritàries pel joc de la mà d'esplais i caus al conjunt de la ciutat. • Exploració de possibles derivades d'usos lúdics de l'espai públic amb la coresponsabilitat d'associacions i del teixit social i veïnal (més enllà d'esplais i caus), sobretot pel que fa a talls puntuals de carrers secundaris pel joc. 				
Persones destinatàries	Infants x	Adolescents x	Joves x	Adults	Gent gran
Principals agents implicats	Lidera (referent)	<ul style="list-style-type: none"> • Per part de l'Ajuntament: Departament de Joventut - Direcció de serveis d'infància, joventut i gent gran – Àrea de Drets Socials conjuntament amb els Districtes • Per part de les entitats: Grup de treball d'associacionisme educatiu- Consell de la Joventut de Barcelona 			
	Col·laboren	<ul style="list-style-type: none"> • Districtes (en especial, serveis a les persones i prevenció) • Mobilitat • FAVB 			
Calendari previst	2019	2020	2021	2022	2025-2030
	Disseny del projecte. Creació del grup motor. Creació de les primeres taules	Acord sobre el model de zones prioritàries pel joc. Creació dels recursos per al seu	Desenvolupa ment inicial d'experiències pilot	Sistematització i avaluació de totes les experiències pilot	Exploració de l'extensió de l'actuació a iniciativa d'altres actors socials i veïnals.

	territorials. Mapeig de places, parcs i carrers secundaris propers a locals susceptibles esdevenir zones prioritàries pel joc.	desplegament. Inici experiències pilot amb previsió de ser avaluades.			
Indicadors de seguiment	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grup motor de ciutat creat i, almenys, 6 taules territorials creades i en funcionament. ✓ Mapa geolocalitzant les zones prioritàries pel joc en places, parcs i carrers ✓ Model acordat per al desplegament de zones prioritàries pel joc en places, parcs i amb talls puntuals de carrers en franges horàries. ✓ Nombre de sol·licituds de kits per al tall puntual de carrers per jugar. ✓ Informe d'avaluació 				
Pressupost estimat	150.000 € en global				

FITXA DE PROJECTE Nº 5	
Transformacions dels patis escolars amb diversificació de les propostes de joc, coeducació i naturalització, i els seus usos comunitaris.(Actuació Nº 11)	
Eix estratègic del Pla del joc.	Eix 1: Més i millors espais pel joc a l'entorn urbà: la infraestructura lúdica en una ciutat jugable.
Objectiu del Pla del joc	Objectiu 2- Millorar les oportunitats de joc i socialització tant a dins com a fora les escoles, transformant els entorns escolars com a places i els patis escolars com a recurs comunitari
Justificació i context	<p>Els patis escolars són espais vitals en les experiències de joc durant la infància on hi passen una mitjana de 525 hores cada curs escolar (sense comptar el temps de migdia). Hi ha un clar consens en què el pati és un espai educatiu molt rellevant i, alhora, que el seu disseny arquitectònic condiona les dinàmiques de joc i relacionals, que és una oportunitat per a concretar pràctiques d'innovació educativa i que existeix un ampli marge de millora, entre d'altres, per afavorir-ne nous usos com a espai extern pedagògic. Una línia recollida en el Pla estratègic i en els criteris de gestió per aquests espais del Consorci d'Educació de Barcelona. Que també segueix les diferents normes d'obligat compliment en vigor per aquests aspectes, així com els document de criteris de disseny del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.</p> <p>Per assolir la fita que planteja doblar els patis adequats arribant com a mínim a 120 i aproximant-se al màxim dels 197 patis escolars dels actuals centres públics de titularitat municipal de la ciutat siguin espais naturalitzats, coeducatius, inclusius i enriquidors per la diversitat de joc lliure que ofereixen, cal fomentar i facilitar recursos adequats per a sistematitzar i impulsar aquestes transformacions. De pati a pati, aquestes millores contribuiran a superar grans reptes de ciutat com són revertir el dèficit del verd i mitigar el canvi climàtic, avançar en la justícia de gènere, i oferir en igualtat d'oportunitats entorns educativament rics als infants dins i fora del temps escolar.</p>
Objectiu del projecte tractor	Impulsar la transformació dels patis escolars de la ciutat amb recursos per a redissenyar espais externs pedagògics amb més qualitat pel joc, coeducatius i naturalitzats i més versàtils i permeables dins-fora de l'equipament educatiu.
Descripció	Impuls i sistematització d'un projecte de ciutat per a la transformació progressiva de patis escolars, liderat pel Consorci d'Educació de Barcelona, que permeti sistematitzar experiències i coneixements entre centres i oferir suports tècnics i econòmics, guia i formació amb criteris clars i consensuats per a repensar i millorar els patis escolars, tenint en compte els requeriments tècnics vigents i valorar-ne possibles modificacions a promoure.

Nou espai de la Model amb escola i pati connectat per ús comunitari (Eixample)

Es partirà d'un inventari actualitzat de la situació i necessitats de millora dels patis dels centres públics de primària i secundària que incorporin les següents cinc dimensions a diagnosticar i promoure:

- a) la diversificació d'oportunitats de joc mitjançant el disseny dels patis
- b) la coeducació en el temps i espai de joc del pati
- c) la naturalització dels patis amb introducció de verd i ombreig com a refugis climàtics
- d) la permeabilitat en la gestió dins-fora escola perquè esdevinguin patis comunitaris per usos ciutadans diversos del barri, entre d'altres, com a espai pel joc de referència en el marc del seu ecosistema lúdic.
- e) la participació i coresponsabilització dels nens i nenes en el seu disseny i manteniment en línia amb pràctiques d'innovació educativa.

Pati de l'escola Congrés Indians.

Accions concretes	<p>Entre les accions a tirar endavant en aquest projecte i que caldria dissenyar, planificar i fer-ne previsió pressupostària durant 2019 són:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Crear un grup de treball per iniciar les consultes i consensuar procés sistematitzar aprenentatges i avaluacions de patis transformats, i consensuar els principals criteris, almenys, en les cinc línies de treball mencionades. Tenir en compte la disponibilitat de 4,5 m2/alumne en el pati com a espai exterior pedagògic previst al Pla estratègic CEB. • Actualitzar l'inventari per a diagnosticar necessitats i planificar actuacions prioritàries dels 197 equipaments educatius de primària i secundària públics i de titularitat municipal de la ciutat (177 escoles, 10 instituts-escola i 10 instituts). • Jornada per intercanviar necessitats, experiències i coneixements sobre per què, cap a on i com transformar els patis entre escoles i comunitats educatives diverses i d'arreu de la ciutat. • Elaborar i difondre una guia de transformació de patis escolars que tingui en compte les dimensions de sostenibilitat, gènere, accessibilitat universal i diversitat d'origens i clarificant els requeriments tècnics i normatius a tenir en compte. • Pilotatge de la transformació en almenys quatre centres amb característiques diverses. • Obrir un fons d'ajuts econòmics per a escoles i instituts públics de la ciutat per a fer possible la transformació dels patis dels centres, prioritzant aquells que més ho necessiten. 				
Persones destinatàries	Infants x	Adolescents x	Joves	Adults	Gent gran
Principals agents implicats	Lidera (referent)	Consorci d'Educació de Barcelona			
	Col·laboren	<ul style="list-style-type: none"> • Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya • Ciutat Educadora • Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) • Centres Educatius • AMPA i AFA • Consell escolar de districtes i de ciutat. • Escoles + sostenibles (Estratègia i Cultura de Sostenibilitat, Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat) • Institut Municipal de Parcs i Jardins • Departament de transversalitat de gènere • Institut municipal de persones amb discapacitat (IMPD) • Entitats socials i empreses especialitzades i amb experiència en el tema. 			
Calendari previst	2019	2020	2021	2022	2025- 2030
	Disseny i planificació del projecte. Revisió de l'inventari.	Inventari actualitzat. Jornada d'intercanvi. Criteris	Pilotatge de transformacions de patis. Guia per transformació i creació de	Pilotatge de transformacions de patis. Guia per transformació i creació de	Avaluació del desenvolupament del projecte (2025) Mínim de

	Creació grup de treball	consensuats i materials sistematitzats. Obertura del fons específic per transformar patis. Inici pilotatges de transformacions de patis.	patis. Espais i canals d'intercanvi i formació.	patis. Espais i canals d'intercanvi i formació.	120 patis adequats i amb usos comunitaris (2030)
Indicadors de seguiment	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grup de treball operatiu ✓ Inventari actualitzat a 2020 de la situació i necessitats dels patis escolars dels 200 centres públics de titularitat municipals de primària i secundària. ✓ Jornades realitzades ✓ Guia divulgada ✓ Fons obert amb recursos econòmics específics ✓ Informe d'avaluació, entre d'altres amb l'increment i nombre de patis amb transformacions realitzades, en marxa o dissenyades desagregant per territoris. 				
Pressupost estimat	7.200.000€ com a mínima (150.000 euros de mitjana de pati x 60 patis)				

FITXA DE PROJECTE Nº 6	
Microintervencions urbanes en entorns escolars perquè esdevinguin places i espais de trobada i vida comunitària amb joc fortuït. (Actuació Nº 12)	
Eix estratègic del Pla del joc.	EIX 1. Més i millors espais pel joc a l'entorn urbà: la infraestructura lúdica en una ciutat jugable
Objectiu del Pla del joc	Objectiu 2- Millorar les oportunitats de joc i socialització tant a dins com a fora les escoles, transformant els entorns escolars com a places i els patis escolars com a recurs comunitari
Justificació i context	<p>Els entorns escolars com a espais de trobada informal sovint esdevenen llocs d'estada i de joc espontani, si bé sovint es troben en entorns poc adequats o fins i tot hostils. A partir de les experiències dels districtes de l'Eixample amb la mesura Omplim de Vida els Entorns escolars (iniciada el 2016) i de Ciutat Vella en el marc de Pla de Barris (prevista per iniciar el 2019) es vol afavorir la generació d'espais d'estada i d'interacció social d'infants i adults a les entrades dels centres educatius, tant de les comunitats escolars com del barri.</p> <p>L'espai públic adjacent en un centre educatiu és l' "avant-sala de l'escola", és a dir, el primer espai de relació entre el que passa dins i els que passa fora i un entorn també educador i amb potencial per repensar-se com a places. Tal com recull la Mesura de Govern del Districte de l'Eixample "Omplim de vida els entorns escolars" (2016), els entorns de les escoles necessiten ser redefinits com a espais públics; com a llocs habitables; com a espais comunitaris; com a territori d'extensió de l'escola; com a espai per al joc, per al verd, llocs valuós de la història i la vida local dels barris.</p>
Objectiu del projecte tractor	Impulsar, progressivament, en el conjunt de la ciutat micro-intervencions urbanes en els entorns escolars perquè siguin més saludables, facilitin la interacció social i generin possibilitats de joc espontani, a partir d'escalar l'experiència de millora d'entorns escolars iniciada a l'Eixample.
Descripció	<p>Actualment hi ha a la ciutat més de 400 centres d'educació infantil de 2n cicle, de primària i de secundària (tant públics com privats) i els seus entorns no es diferencien d'altres espais de la ciutat, tot i la importància d'aquests equipaments, de les necessitats pròpies i ús intensiu que es dona als voltants de les escoles i instituts.</p> <p>L'experiència de l'Eixample de millora d'entorns escolars s'havia implementat a 4 centres educatius a finals de 2018 (escola Diputació, escola Auró, Institut Viladomat i Escola Maria Auxiliadora) i estava previst executar-se a 8 centres més durant el 2019. Es valora com un referent positiu que ha provocat canvis d'hàbits socials per part dels infants i adults de les famílies, així com dels veïns i veïnes que guanyen espai públic més habitable. En la mateixa direcció, a Ciutat Vella, en el marc de Pla de Barris, s'ha posat en marxa el projecte de <i>"Redisseny d'espais de relació entre famílies i escoles"</i> tenint en compte aprenentatges de les primeres experiències de ciutat. Per altra banda, també és de referència l'experiència de Madrid, a partir de l'elaboració i implementació de la Guia de diseño de entornos escolares (Ayuntamiento de Madrid, Àrea de Salut, 2017).</p>

	<div></div> <p>Entorn escolar de l'Institut Viladomat (Eixample)</p> <p>El plantejament es realitzar microintervencions de caràcter d'urbanisme tàctic que, de manera combinada, permetin guanyar espais d'estada als entorns de l'escola, promoure una major permeabilització de l'espai físic de dins i fora de l'escola, i si és el cas, pacificar els carrers adjacents a les escoles.</p> <p>Concretament les demandes de millores en els entorns escolars per part dels centres es poden classificar en quatre tipus: una, les d'urbanització (degut a la manca d'espai lliure a la vorera, del mobiliari i de vegetació i il·luminació); dos, de seguretat pel trànsit (per la densitat de trànsit del carrer de l'escola es concreta en canvis en semàfor i senyalística); tres, de civisme (per brutícia, gossos, vehicles mal aparcats...); i quatre, de necessitats particulars de cada escola (millora d'accessos, de més verd...).</p>				
Accions concretes	<ul style="list-style-type: none"> • Acordar criteris de prioritat, identificar els centres educatius amb entorns escolars amb més necessitat de millorar-se a i planificar, cada districte amb criteris compartits de ciutat, les millores contínues i progressives en bona part dels entorns escolars del territori. • Prototipar les microintervencions per a poder replicar les solucions arquitectòniques i d'urbanisme tàctic de forma àgil i sostenible i amb menor costos, tenint en compte que cal incorporar les millores derivades de l'anàlisi de les fases inicials, així com introduir elements urbans que estimulin tant l'estada com el joc fortuït. • Jornada d'intercanvi per a compartir i repensar les intervencions de millora dels entorns escolars des de la perspectiva de salut i comunitària. • Avaluar els impactes de les transformacions, en quan a usos i relacions de la comunitat educativa.				
Persones destinatàries	Infants x	Adolescents x	Joves	Adults x	Gent gran x
Principals agents implicats	Lidera (referent)	Districtes			
	Col·laboren	Model Urbà Mobilitat Ciutat educadora Consorci d'Educació de Barcelona Centres educatius AMPA i AFA Consell escolar de districtes i de ciutat Guàrdia Urbana			

Calendari previst	2019	2020	2021	2022	2025-2030
	Iniciar consens de criteris per planificar	Planificació feta i inici de execució projectes Prototipar microintervencions de millora	Jornada d'intercanvi Execució progressiva dels projectes		Uns 100 entorns de centres educatius de tota la ciutat.
Indicadors de seguiment	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Document de criteris i de planificació de la progressiva millora d'entorns escolars ✓ Prototipatge de microintervencions arquitectòniques i d'urbanisme tàctica per millorar i pacificar els entorns escolars. ✓ Projectes executius de transformació dels entorns escolars realitzats. 				
Pressupost estimat	6.500.000€ Total (Un mitjana per escola de 65.000 €)				

FITXA DE PROJECTE Nº 7	
Increment de les oportunitats de joc amb aigua com a recurs imprescindible en la infraestructura lúdica de la ciutat (Actuació Nº7)	
Eix estratègic del Pla del joc.	EIX 1. Més i millors espais pel joc a l'entorn urbà: la infraestructura lúdica en una ciutat jugable
Objectiu del Pla del joc	Objectiu 1- Dissenyar àrees de joc de qualitat, així com espais lúdics i elements urbans jugables que ofereixin millors oportunitats de joc divers, segur, estimulant i inclusiu tenint en compte l'adolescència, la diversitat d'orígens, l'accessibilitat universal i la perspectiva de gènere.
Justificació i context	<p>Actualment Barcelona té un clar dèficit d'oportunitats per jugar amb aigua als espais lúdics de proximitat als barris, si bé la ciutat compta amb el gran tresor de les seves platges. L'aigua és un element natural i un recurs de molt valor a l'hora de jugar i, a més, hidrata, refresca i mitiga la calor durant l'estiu. Només un 18% de les àrees de joc de la ciutat tenen fonts d'aigua per beure properes i són molt escassos els espais que compten amb fonts per jugar a esquitxar-se i refrescar-se (tipus sortidors o bassals) i amb llacs o fonts ornamental aptes per al bany durant l'estiu. Només 2 en tota la ciutat.</p> <p>De fet, el Pla Clima 2018-2030 preveu la creació de jardins d'aigua (ruixadors, fonts accessibles, llacs, etc.) amb jocs que combinin actuacions permanents amb d'altres estacionals durant l'estiu tenint en compte un consum d'aigua assumible, que acompleixi tots els requeriments sanitaris i amb distribució territorial equitativa (actuacions 3.7 i 3.3).</p>
Objectiu del projecte tractor	Ampliar les oportunitats de jocs amb aigua a l'espai públic com a recurs imprescindible en la infraestructura lúdica de la ciutat per jugar amb aigua, a remullar-se, a esquitxar-se i al bany durant l'estiu.
Descripció	<p>Incorporar a la ciutat nova infraestructura lúdica amb aigua mitjançant 3 estratègies d'actuació:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Instal·lació de fonts d'aigua de beure de fàcil ús per part dels infants (alçades i sistemes d'obertura adequats) en els espais lúdics i entorns d'àrees de joc amb el doble ús d'hidratació i joc. 2. Instal·lació de jocs d'aigua per esquitxar-se i refrescar-se per a usos estacionals amb sistemes tipus sortidors, ruixadors, bassals o petites piscines planes aproximant-nos al 2030 a un total de 10 espais de joc per esquitxar-se i refrescar-se als districtes més allunyats de les platges. 3. Incorporació d'un kit de jocs d'aigua per a la temporada d'estiu en el programa itinerant Juguem a les places.

Platja de l'Eixample – Torre de les Aigües

A Barcelona hi ha algunes experiències d'aquests espais, una de les més consolidades l'anomenada Platja de l'Eixample a la Torre de l'Eixample.

Hi ha referències internacionals com a la [ciutat de Berlín](#) en el que els [parcs d'aigua són una infraestructura gratuïta a la ciutat](#)

Finalment un dels altres usos del joc amb aigua és el de d'exploració, sobretot quan es complementa amb la sorra o s'utilitza l'aigua per fer circuits, canals, preses, és un joc d'exploració científica per excel·lència. A Barcelona s'han instal·lat alguns elements de joc d'aquest tipus (Jardins de Joan Brossa), però s'han acabat eliminant per la necessitat de manteniment i reparacions contínues. S'explorà si hi ha millores en aquests elements que en facin factible tècnicament la seva instal·lació.

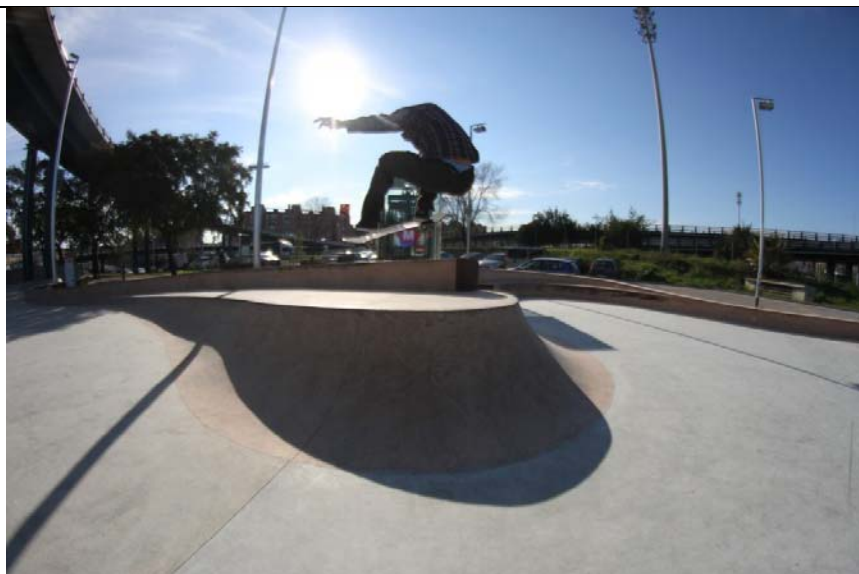
Accions concretes

- Planificar l'ampliació de fonts d'aigua potable a àrees de joc i espais lúdics de la ciutat i instal·lar més fonts (i substituir progressivament els models amb més dificultat d'us per part dels infants).
- Planificar la instal·lació tant de jocs d'aigua per esquitxar-se i adequació de fonts i llacs ornamentals per al bany durant la temporada d'estiu. Tenint en compte les necessitats de cada territori i prioritant els barris més allunyats del mar i de rendes més baixes per afavorir oportunitats de jugar

	amb aigua als infants de famílies amb menys recursos. <ul style="list-style-type: none"> • Executar els projectes de les instal·lacions tant de jocs d'aigua d'esquitxar-se com d'adequació de fonts i llacs pel bany. • Programar jocs d'aigua dins de la itinerància de propostes lúdiques del programa Juguem a les Places. 				
Persones destinatàries	Infants x	Adolescents x	Joves x	Adults x	Gent gran x
Principals agents implicats	Lidera (referent)	PARCS I JARDINS			
	Col·laboren	BCASA ASPB Districtes IBE			
Calendari previst	2019	2020	2021	2022	2025-2030
	Inventari i planificació de l'ampliació de fonts de beure, d'esquitxar-se i adaptació de fonts ornamentals pel bany estacional.	Fase inicial d'execució			Avaluació projecte (2025) 10 espais de joc per esquitxar-se i refrescar-se als districtes més allunyats de la platja (2030)
Indicadors de seguiment	✓ Planificació i execució de fonts d'aigua per beure ✓ Planificació i execució d'instal·lacions de jocs d'aigua per esquitxar-se i d'adaptació de fonts i llacs ornamentals per al bany estacional.				
Pressupost estimat	2.000.000€ pressupost global (200.000€ x 10 espai de jocs)				

FITXA DE PROJECTE Nº 8	
Creació de nous parcs esportius urbans per a la pràctica d'esports de roda petita tipus skate, scouter, patins, etc (Actuació nº15)	
Eix estratègic del Pla del joc.	EIX 1. Més i millors espais pel joc a l'entorn urbà: la infraestructura lúdica en una ciutat jugable.
Objectiu del Pla del joc	Objectiu 3- Planificar i incrementar la infraestructura lúdica amb criteris de proximitat, densitat i equitat en ecosistemes lúdics que aprofitin el potencial i les característiques de cada barri tot cercant un equilibri territorial de ciutat.
Justificació i context	<p>Barcelona té un dèficit d'espais a l'aire lliure adequats per a fer activitat lúdica i física per infants a partir de 10 anys, adolescents i joves, entre d'altres, vinculada amb l'skate, el parcour i jocs de rodes o els jocs de pilota, ja que compta únicament amb 4 parcs esportius urbans i 7 Pistes d'skate i de patinatge obertes a l'aire lliure.</p> <p>No es tracta únicament d'ampliar, sinó també d'implicar als nois i noies en processos de construcció d'una ciutat més jugable, per enfortir el sentiment de pertinença amb el territori i donar millor resposta als seus interessos i necessitats, amb especial atenció a la perspectiva de gènere.</p>
Objectiu del projecte tractor	Ampliar els parcs esportius urbans perquè n'hi hagi almenys un a cada districte, amb línia amb el Pla d'equipaments esportius, i impulsar fórmules de participació, codisseny i coresponsabilitat de grups de joves.
Descripció	A la ciutat també hi ha identificats altres espais per a la pràctica dels esports o activitat lúdica de roda petita, els anomenats <i>spots</i> , que són llocs urbans, sense elements o estructures construïdes per l'Ajuntament, on els <i>skaters</i> patinen habitualment. Hi ha 12 <i>spots</i> i 11 àrees patinables, però no són espais dissenyats expressament per al desenvolupament d'aquesta pràctica i per tant aquestes es realitzen de forma fortuïta en convivència amb altres usos. Els espais construïts per a aquestes activitats, els parcs esportius urbans, estan situats a estan a 4 districtes de la ciutat; el Parc Esportiu Urbà de Baró de Viver a Sant Andreu, Parc Esportiu Urbà de Via Favència a Nou Barris, Parc Esportiu Urbà de la Mar Bella a Sant Martí i el Parc Esportiu Urbà Jardins Àurea Cuadrado a Les Corts.

Parc esportiu urbà Baró del Viver (Sant Andreu)

Així doncs hi ha 6 districtes de la ciutat que no tenen cap equipament d'aquestes característiques. En aquests districtes hi ha alguns espais per l'ús del monopati però de menors dimensions i hi ha algunes pistes poliesportives obertes.

Com a referències per a co-crear aquest tipus d'espais per adolescents i joves i comptar amb la seva implicació també en la construcció i en la gestió, a la ciutat hi ha antecedents com la construcció participada del Parc Esportiu Urbà al barri de la Marina en el marc del Pla de Barris (previst de finalitzar a desembre 2019). I a Santa Coloma de Gramenet el projecte comunitari participatiu de codisseny i coconstrucció amb joves i un equip de treball interdisciplinari (arquitectes, patinadors, paisatgistes) d'un skate park a la zona de Can Zam. [SK8SC](#), que incorpora altres esports urbans.

Accions concretes

- Crear un grup motor per a la creació de propostes metodològiques i orientacions per a la participació dels adolescents i joves en els processos de cocreació dels nous espais pel joc i l'esport a la ciutat, específicament centrat en les Pistes esportives obertes, els Skate parcs i els Parcs esportius Urbans. Que es tancarà amb la creació d'un document d'orientacions que recollirà un informe d'avaluació de processos previs i un recull d'orientacions i aspectes a tenir en compte previst amb una durada de 2 anys.
- Identificar espais d'oportunitat promoguts per districtes per a iniciar la construcció de nous parcs esportius Urbans, skate parcs o pistes esportives obertes amb la participació d'adolescents i joves recollint els aprenentatges i l'experiència dels processos del barri de la Marina de Barcelona o d'altres referents i a partir de les orientacions del grup motor.
- planificar l'execució dels nous parcs esportius urbans a partir del Pla d'equipaments i incorporant les oportunitats que s'hagin donat des dels districtes.
- Executar fins el 2025 un mínim de 5 parcs esportius urbans nous o skate parcs, un per districte

Persones destinatàries

Infants

Adolescents
x

Joves
x

Adults

Gent gran

Principals agents implicats	Lidera (referent)	Institut Barcelona Esports (IBE)			
	Col·laboren	<ul style="list-style-type: none"> • Districtes • Àrea de Drets Socials, Departament de Joventut • Consell de la Joventut de Barcelona • Entitats esportives especialitzades 			
Calendari previst	2019	2020	2021	2022	2025-2030
	Pla d'equipaments esportius 2019-2035. Tancament del procés de construcció participada de skate park del barri de la Marina Creació grup motor	Planificació de la proposta de 6 nous Parcs esportius.			Tots els nous Parcs Esportius Urbans finalitzats.
Indicadors de seguiment	✓ Informe amb orientacions per a la implicació d'adolescents i joves en els processos de cocreació ✓ 6 informes amb el resultat dels processos de cocreació dels nous espais ✓ 10 nous parcs esportius urbans oberts a la ciutat				
Pressupost estimat	7.146.000€ total (1.191.000€ per cada Parc esportiu urbà de 3000m2 (inclou el procés de cocreació amb joves) x 6 parcs esportius urbans nous)				

FITXA DE PROJECTE Nº 9	
Obertura de guinguetes-bar en espais lúdics per oferir lavabos i préstec d'un kit bàsic de jocs (Actuació nº 23)	
Eix estratègic del Pla del joc.	EIX 1. Més i millors espais pel joc a l'entorn urbà: la infraestructura lúdica en una ciutat jugable.
Objectiu del Pla del joc	Objectiu 5- Crear ambients d'estada a l'aire lliure que fomentin el vincle social i la vida comunitària al voltant del joc incorporant en el disseny urbà confortable i que respon a les diferents necessitats de la vida quotidiana dels infants, joves, així com dels adults que els cuiden.
Justificació i context	<p>Es vol generar condicions que enriqueixin dinàmiques comunitàries i relacionals entre els veïns i veïnes al voltant del temps de joc i fomentar que els espais lúdics recuperin encara més la funció d'espai de trobada i convivència de manera quotidiana i no només els caps de setmana.</p> <p>Actualment les guinguetes-bar en els parcs i jardins ofereixen dos serveis importants al voltant del joc per a totes les edats: per un costat, lavabos d'accés lliure i gratuït i, per l'altre, servei de bar que permet una estada més confortable i llarga a les persones adultes i, per tant, factor clau per ampliar el temps de joc a l'aire lliure. Tant els espais passius com els actius de joc són importants i cal esborrar les línies divisòries entre els espais de joc i la resta del parc sense oblidar cafeteries i lavabos. (Informe London Study of Playgrounds de Studio Ludo 2017).</p> <p>Avui només a 1 de cada 4 espais verds de la ciutat hi ha lavabo d'accés lliure (ja sigui en bar, guingueta-bar o instal·lacions de wc aïllades) Com per exemple Bunkers del Carmel. Disposar de lavabos ha sigut i és una de les demanda recurrents per part d'infants i adolescents en processos participatius que tenen a veure amb l'espai públic (des de l'Audiència pública de nois i noies de 2001, fins a les més recents de 2018). Alhora és una concreció important de l'urbanisme amb perspectiva de gènere que, amb petites intervencions urbanístiques i de serveis, busca generar un espai públic més confortable per a les necessitats de la vida quotidiana de totes les persones.</p>
Objectiu del projecte tractor	Incrementar les guinguetes-bar en parcs i jardins en un triple servei: lavabos lliures i gratuïts, préstec d'un kit bàsic de jocs, i gaudi de les persones adultes que acompanyen els infants, fet que facilita l'autonomia i el temps disponible per jugar i millorar el lleure de tothom.
Descripció	<p>Tant les guinguetes-bar als parcs i jardins són peces importants per afavorir el joc a l'aire lliure, ja que cobreixen necessitats de les persones adultes que acompanyen els infants en el seu temps de joc. Concretament, es vol treballar amb guinguetes-bar als parcs i jardins per oferir tres serveis importants per generar condicions per al joc:</p> <ul style="list-style-type: none"> • El servei de bar per a les persones adultes per contribuir a que converteixin l'estada a l'espai lúdic en un temps de lleure i gaudi també personal, i no només des del seu rol cuidador d'infants. Això facilita el joc autònom dels infants i allarga el temps de lleure a l'aire lliure de tothom.

- El servei de lavabos per tal que siguin d'accés lliure i gratuït als veïns i veïnes i, en la mesura del possible, hauran de ser dissenyats amb criteris d'accessibilitat universal i adaptats als nadons (canvi de bolquers, etc.). La disponibilitat de lavabos adaptats contribuirà al confort de les famílies i a ampliar el temps de joc.
- Un nou servei de préstec de material per jugar, amb un kit bàsic de jocs que inclogui materials per ampliar les possibilitats de joc més enllà dels elements de l'àrea de joc, que siguin poc especialitzats i per a totes les edats i/o aptes pel joc intergeneracional, per exemple, pilota d'escuma, corda per saltar, cubell i pala, guixos, bàdminton i jocs de taula, contes, etc.

A la ciutat s'ha començat a instal·lar un nou model de guingueta-bar, com el del Jardins de la Rambla de Sants (banda l'Hospitalet de Ll.) que ja està en funcionament, on la guingueta-bar disposa d'un local annexa per emmagatzemar i gestionar les joguines. Aquest model permet que cada districte, a través d'entitats vinculades amb territori, pugui gestionar independent de la guingueta-bar, el servei de referència.

Caseta de Jocs de Sants

Terrassa-bar de la Caseta de Jocs de Sants

En una de les guinguetes-bar del nou projecte de Pl. Les Glòries (banda torre Agbar) també està contemplat un espai d'aquestes característiques.

Accions concretes	<ul style="list-style-type: none"> • Analitzar la situació de les concessions al conjunt de guinguetes-bar de la ciutat i els espais lúdics amb menor cobertura per identificar dèficit de cara a noves obertures i assegurar que totes, progressivament, estan preparades per lavabos adaptats públics i gratuïts, i compten amb espai pel kit bàsic de jocs. Treball conjunt amb els districtes de mapificació, viabilitat, prioritats i planificació per fases. • Revisar el plec de prescripcions tècniques i administratives de la concessió dels serveis que han d'oferir les guinguetes-bar instal·lades en espais verds i platges de la ciutat per tal que assegurin el lavabo amb disseny d'accessibilitat universal i adaptat als nadons (canviador, etc.) i d'accés lliure i gratuït, i el préstec d'un kit bàsic de jocs. Explorar possibles formes de gestió vinculades a l'economia social i solidària. <p>Adquirir fons de kits bàsics de joc per tal que les guinguetes-bar ofereixin el servei de préstec per hores (amb un sistema de reposició i manteniment).</p>				
Persones destinatàries	Infants x	Adolescents x	Joves x	Adults x	Gent gran x
Principals agents implicats	Lidera (referent)	Institut Municipal de Parcs i Jardins			
	Col·laboren	Districtes Institut Barcelona Esports (IBE)			
Calendari previst	2019	2020	2021	2022	2025
		Inici de l'anàlisi situació guinguetes-bar i inici treball mapificació i planificació amb districtes. • Inici revisió plec condicions	Inici projectes noves guinguetes-bar		La ciutat compta amb noves guinguetes-bar en espais lúdics
Indicadors de seguiment	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Informe d'anàlisi de situació de guinguetes-bar a parcs i jardins, així com wc públics aïllats. ✓ Plec de prescripcions tècniques i administratives (concurs públic), de la concessió de guinguetes-bar, actualitzat amb el nou servei de lavabo adaptat segons normativa vigent (i també per a les famílies), públic i gratuït, i préstec kit de joc. ✓ Establir un disseny o model de guingueta-bar* amb el mòdul o espai a partir del model ja instal·lat als Jardins de la Rambla de Sants ✓ Kit bàsic de jocs dissenyat, adquirit (amb possibles patrocinis) i distribuït per les guinguetes-bar concessionades. ✓ Número i localització de noves guinguetes-bar obertes (o amb projectes executius i en procés de concessió). 				
Pressupost estimat	Sense cost				

FITXA DE PROJECTE Nº 10	
Suport al joc per a infants i adults acompanyants amb diversitat funcional (Actuació 29)	
Eix estratègic del Pla del joc.	Eix 2: l'estímul de l'activitat lúdica i física al carrer i a l'aire lliure: els usos lúdics en una ciutat jugada.
Objectiu del Pla del joc	Objectiu 6- Incentivar que nenes, nens i adolescents surtin a jugar al carrer, als parcs i a les places amb el màxim d'autonomia possible.
Justificació i context	<p>Posem de manifest que a la nostra ciutat hi ha nens i nenes que no poden gaudir en igualtat de condicions de les zones i activitats de joc. En ocasions, la participació de l'infant en els espais de joc, està condicionada per la situació de discapacitat dels seus acompanyants, o per la necessitat de suport intens que requereix la seva pròpia persona.</p> <p>En aquest context, la figura d'un suport personal, es configura com a condició necessària per traduir a la pràctica el dret a la igualtat i no discriminació, en un entorn, el del joc, fonamental per al desenvolupament integral de l'infant.</p>
Objectiu del projecte tractor	<p>Donar suport humà al joc a aquells infants i adolescents amb greus discapacitats que tenen dificultats per jugar autònomament, i es necessita un suport més enllà de l'adult acompanyant.</p> <p>Garantir el suport humà necessari, mitjançant la figura d'un assistent, a les persones que per motiu de discapacitat, tenen condicionada la tasca d'acompanyament i de suport al joc dels seus infants i adolescents. Com, per exemple els pares o mares amb ceguesa i baixa visió o persones amb greus problemes de mobilitat, etc.</p>
Descripció	<p>La participació activa i normalitzada de les persones amb discapacitat a la vida comunitària comporta, com a condició necessària, que els entorns i serveis on aquesta activitat es desenvolupa siguin accessibles. Aquesta condició necessària es pot traduir en la necessitat de disposar d'una persona de suport, que faciliti l'accés al conjunt de les activitats de la vida quotidiana sense ser un servei de canguratge.</p> <p>En l'àmbit del joc, aquesta necessitat de suport es pot considerar almenys en dues situacions:</p> <ul style="list-style-type: none"> - la necessitat de suport intens per la situació de discapacitat de l'infant o adolescent, suport que no pugui resultar resolt amb el seu acompanyant habitual - la situació de discapacitat de la persona acompanyant de l'infant o adolescent, fet que pot condicionar o limitar la seva tasca facilitadora de participació activa i segura de l'infant en el joc. <p>Altres serveis municipals són referents inspiradors d'aquest projecte:</p> <ul style="list-style-type: none"> - el "servei de suport al vestidor" i el "servei de suport a l'activitat física" de l'Institut Municipal d'Esports - el "servei de suport al bany per a persones amb mobilitat reduïda" de Medi Ambient i Serveis Urbans- Ecologia Urbana

Accions concretes	<p>Fase 1: Disseny del projecte: definir el col·lectiu diana, ajustar els requeriments del servei d'assistent al joc a les necessitats del col·lectiu mitjançant enquestes a les AFAS de les escoles d'educació especial i grups de contrast amb pares i mares amb discapacitat. Estudiar les característiques i gestió que haurà de tenir el servei, amb la participació activa del col·lectiu de persones amb discapacitat.</p> <p>Fase 2: Execució de la prova pilot: iniciar un projecte pilot al llarg d'un any amb un grup de famílies</p> <p>Fase 3: Avaluació de la prova pilot i configuració definitiva del servei</p> <p>Fase 4: Implantació del servei a tot el territori (7000 hores anuals de servei - dos hores diàries a un parc de cada districte, 365 dies l'any)</p>				
Persones destinatàries	Infants x	Adolescents x	Joves	Adults x	Gent gran
Principals agents implicats	Lidera (referent)	Institut Municipal de persones amb Discapacitat (IMPD)			
	Col·laboren	Institut Barcelona Esports (IBE) Xarxa de vida independent de l'Acord Ciutadà per una Barcelona inclusiva			
Calendari previst	2019	2020	2021	2022	2025
		<ul style="list-style-type: none"> • Fase 1: Disseny del projecte • Fase 2: prova pilot • Fase 3: Avaluació de la prova pilot 	<ul style="list-style-type: none"> • Fase 4: Implantació servei a tot el territori 	Continuïtat servei Feta Inclusiva	Continuïtat servei Feta Inclusiva
Indicadors de seguiment	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Hores de suport al joc concedides ✓ Espais de joc amb servei de suport ✓ Número d'entitats implicades ✓ Número d'infants i adolescents directament beneficiats ✓ Número de famílies beneficiades ✓ Grau de satisfacció de les persones usuàries ✓ Memòria anual de seguiment del projecte 				
Pressupost estimat	Pressupost global 465.000€ (Fase inicial i pilot 25.000€ més 40.000€ anuals)				

7.5 Estimació de pressupost associat a projectes tractor i assoliment de fites

A continuació es presenta una estimació de pressupost amb els costos associats als 10 projectes tractors, considerats projectes rellevants i amb capacitat d'impacte per al desenvolupament del Pla i els costos associats a l'assoliment de les fites que han de contribuir a arribar a l'horitzó desitjat al 2030.

Està recollit el càlcul de pressupost global estimat fins el 2030 i en detall el càlcul de pressupost per al proper mandat 2019-2023 en el que s'ha estimat una despesa del 30% de l'import global, excepte en els casos en els que l'import global recollit s'executarà sencer abans del 2023.

Així doncs pel proper mandat s'estima una previsió de costos dels projectes tractor i per a l'assoliment de fites de **19.685.500 €** es desglossen en els següents conceptes

Costos associats als projectes tractor

Projecte tractor	Pressupost estimat recollit a la fitxa del projecte tractor	2019-2023 (PIM)
Fitxa nº1 -Retirar els cartells de la ciutat que prohibeixen el joc a pilota i estimular tot tipus de joc al carrer en convivència amb altres usos.	50.000 € en global	50.000€
Fitxa nº2 -Diumenges de joc i lleure al carrer: talls de trànsit d'un carrer principal a cada districte cada diumenge al matí	2.000.000€ en global els dos primers anys.	2.000.000€
Fitxa nº3 -Juguem a les places: programa de ciutat amb propostes lúdiques per afavorir l'hàbit de trobar-se a jugar a les places.	314.000€ en global (50.000€ producció de dos quioscs de jocs amb una mitjana de 22.000 € anuals en concepte de dinamització i manteniment)	94.200 €
Fitxa nº4 -Esplais i caus sortim a jugar: zones prioritàries pel joc en certes places i carrers tallats dissabtes a la tarda.	200.000 € en global	60.000€
Fitxa nº5 -Transformacions dels patis escolars amb diversificació de les propostes de joc, coeducació i naturalització, i els seus usos comunitaris.	7.200.000€ en global (mitjana de 150.000 € per pati i estimació per a 60 patis a 2030)	2.160.000 €
Fitxa nº6 -Microintervencions urbanes en entorns escolars perquè esdevinguin places i espais de trobada i vida comunitària amb joc fortuït.	6.500.000€ en global (mitjana de 65.000 € per a 100 escoles a 2030)	1.950.000 €

Fitxa nº7 -Increment de les oportunitats de joc amb aigua com a recurs imprescindible en la infraestructura lúdica de la ciutat	2.000.000€ en global (mitjana de 200.000€ per unitat i estimació per a 10 espai de jocs a 2030)	600.000 €
Fitxa nº8 -Creació de nous parcs esportius urbans per a la pràctica d'esports de roda petita tipus skate, scouter, patins, etc.	7.146.000€ en global (mitjana de 1.191.000€ per cada Parc Esportiu Urbà de 3000m2 per a 6 escoles a 2030)	2.143.800 €
Fitxa nº9 -Obertura de guinguetes-bar en espais lúdics per oferir lavabos i préstec d'un kit bàsic de jocs	Sense cost	Sense cost
Fitxa nº10 -Suport al joc per a infants i adults acompanyants amb diversitat funcional	465.000€ en global (25.000€ fase inicial i pilot i mitjana de 40.000€ anuals)	139.500€
TOTAL	25.875.000 €	9.197.500 €

Costos associats a l'assoliment de les fites.

- Els costos de les fites nº3, nº8, nº9 estan comptabilitzats en els projectes tractor nº7, nº5 i nº6.
- Els costos de les fites nº2, nº6 i part de la nº5 estan comptabilitzats en l'import de la fita nº1.

A continuació es detallen altres costos vinculats a les fites.

FITES A 2030	Cost 2030	2019-2023 (PIM)
Fita nº1- Doblar les àrees de joc amb diversitat d'activitats lúdiques	14.000.000 € en global en concepte de incrementar les activitats lúdiques de 217 àrees de joc	5.591.000
Fita nº4- Més reptes i gestió del risc en espais lúdics per adolescents i joves.	6.795.000 6 espais esportius, 11 tirolines, 7 tobogans gegants i 10 elements de joc en alçada	2.700.000

Fita nº5- Més joc compartit amb elements de joc i esportius a l'entorn urbà.	275.000 € en global que inclou els següents conceptes 56 taules de ping-pong i 66 cistelles de bàsquet)	110.000
Fita nº7- Més habitabilitat dels espais lúdics: wc, taules, fonts i ombreig.	5.240.000 en global que compren: 225 fonts i 37 guinguetes WC, i 216 grups de taules de pícnic	2.100.000
Fita nº10- Incrementar taxes de joc al parc i activitat física entre infants i adolescents (reduint bretxa gènere)	Sense cost específic associat	
TOTAL	29.060.000	10.501.000

8. Governança, seguiment i avaluació del Pla

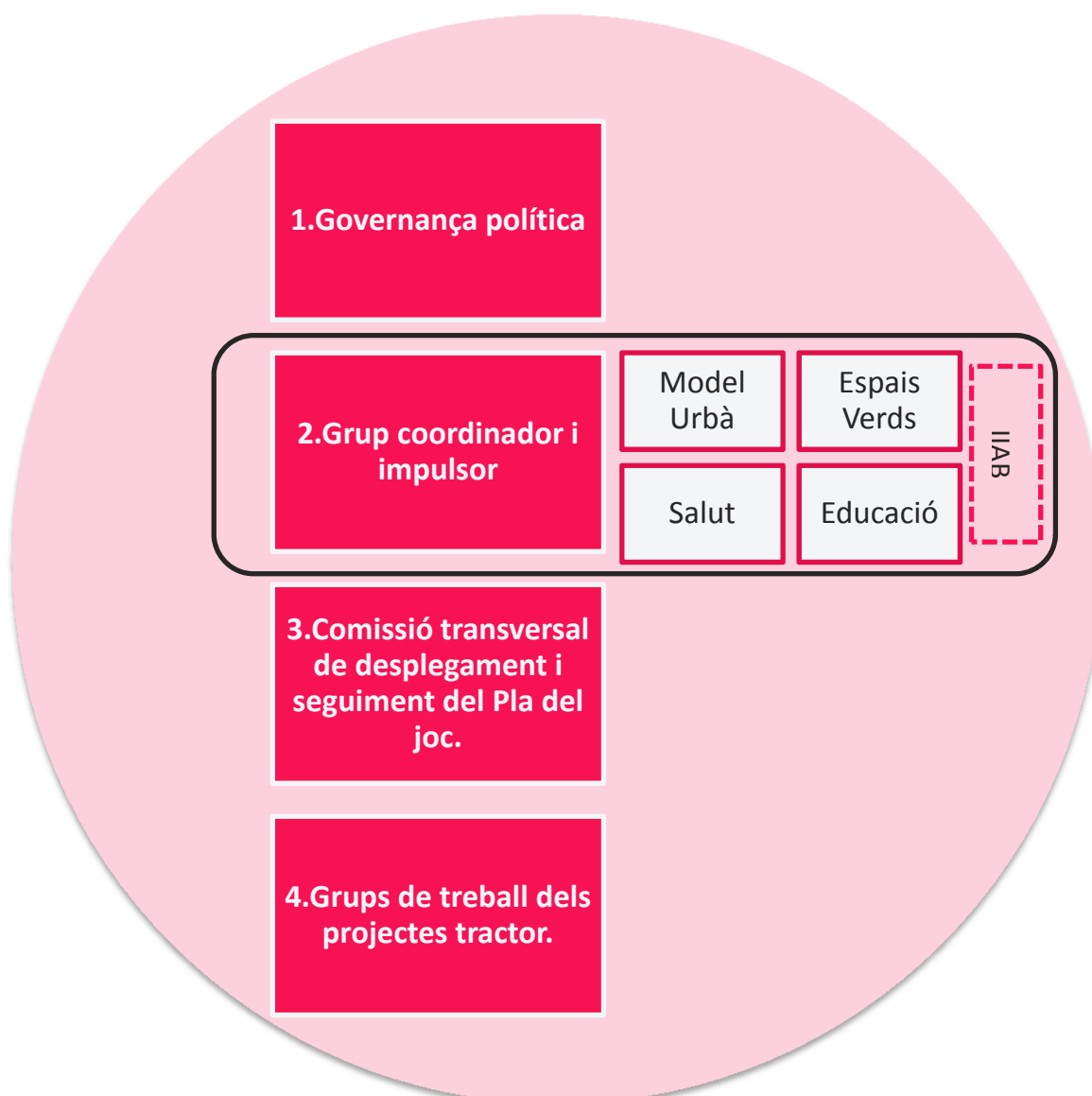
8.1 Governança

La gran transversalitat de les actuacions previstes en el Pla del joc a l'espai públic fa necessària organització d'un sistema de governança que parteixi del colideratge polític inicial i que involucri els diversos serveis i àrees municipals, així com la imprescindible implicació dels districtes.

En aquest sentit es considera necessari crear una estructura de gestió municipal, adequada i dotada dels recursos suficients per organitzar i vetllar el desplegament del pla de joc 2030, amb referents equips i circuits clars.

Des d'aquesta estructura i per assegurar el bon desplegament i avenç es crearà un Grup coordinador i impulsor del desplegament del Pla del joc. Així mateix, es crearà la Comissió transversal per al desplegament i seguiment, i els grups de treball necessaris per a l'execució dels projectes tractor.

La governança en quatre espais es sintetitza en el següent esquema:

1) Governança i colideratge polític

Espai de colideratge polític transversal integrat pels referents polítics de les principals polítiques locals implicades, en reunions de pilotatge polític, en principi, semestrals.

2) Grup coordinador i impulsor

Espai tècnic de coordinació i impuls el Pla del joc constituït per les principals àrees implicades, és a dir, aquelles amb actuacions més rellevants, tant a nivell d'impacte com de volum. És l'espai de treball tècnic integrat per les direccions de model urbà, espais verds, educació i salut. Durant els dos primers anys es reunirà, com a mínim, bimensualment i comptarà amb l'acompanyament durant la fase inicial, d'aproximadament dos anys, per part de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona. Un cop consolidada la fase inicial de desplegament, es valorarà i prendrà decisions respecte actors integrants i periodicitat necessària.

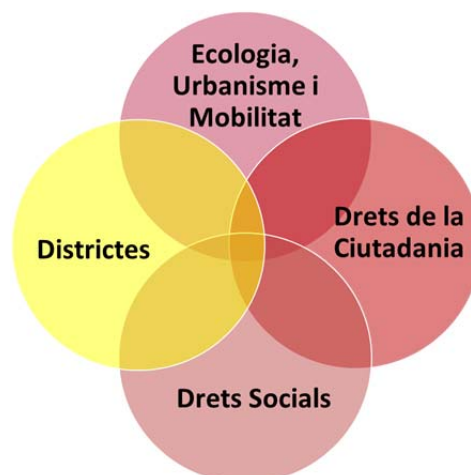
Les seves funcions seran assegurar la coordinació entre el pilotatge polític i tècnic, vetllar per la coherència de la implementació del Pla del joc, impulsar la posada en marxa de les actuacions i els projectes tractors del Pla durant els dos primers anys, vetllar pel seguiment i avaluació i pel desenvolupament de les actuacions i dels projectes tractor, i informar, mantenir la comunicació i fer de pont per transmetre les decisions oportunes amb els i les responsables polítics.

3) Comissió transversal de desplegament i seguiment del Pla del joc

Espai tècnic de seguiment i avaluació del Pla del Joc, en reunions durant la fase inicial de desplegament, com a mínim, quadrimestral.

Està constituïda pels diferents agents implicats en el desplegament del Pla. La seva presència a la comissió dependrà del volum d'actuacions en les que estiguin implicats o el nivell de lideratge.

Les funcions de la CTTJOC seran les de contribuir a generar sinergies que permetin avançar i optimitzar els recursos i estratègies en la implementació del Pla del joc i informar, mantenir la comunicació i fer de pont per transmetre les decisions oportunes amb els i les responsables polítics. Els agents implicats formen part dels següents àmbits:

Àmbit model urbà

- Direcció de Model Urbà de l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat.
- Direcció d'Espais Verds de l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat
- Direcció de Mobilitat de l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat
- Direcció d'Estratègia i Cultura de la Sostenibilitat de l'Àrea d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat
- Institut Municipal de Parcs i Jardins (IMPJ)
- Institut Municipal de Paisatge Urbà i Qualitat de Vida (IMPUQV)
- Barcelona Cicle de l'Aigua (BCASA)

Àmbit drets socials

- Direcció d'Infància, Joventut i Gent Gran de l'Àrea de Drets Socials
- Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB)
- Departament de Ciutat Educadora de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona
- Institut Municipal de Persones amb Discapacitat (IMPD)
- Institut Municipal de Serveis Socials (IMSS)
- Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB)
- Consorci d'Educació de Barcelona (CEB)

Àmbit drets de ciutadania

- Direcció de Transversalitat de Gènere
- Direcció de Democràcia Activa
- Institut de Cultura de Barcelona (ICUB)
- Institut Barcelona Esports (IBE)
- Direcció de Serveis de Drets de Ciutadania i Diversitat
- Direcció d'Acció Comunitària
- Consorci de Biblioteques de Barcelona

Districtes

- Gerència
- Direcció de serveis a les persones i territori
- Direcció de serveis tècnics

Altres àmbits

- Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB)
- Barcelona Regional (BR)
- Foment de Ciutat
- Oficina Municipal de Dades
- Barcelona Activa
- Consorci Sanitari de Barcelona
- Guàrdia Urbana

4) Grups de treball de cada projecte tractor

Espai de treball i coordinació i seguiment de l'execució dels diferents projectes tractor amb el lideratge o colideratge dels agents responsables i la participació de la resta d'agents implicats. Constituïts i organitzats en funció de cada projecte tractor. En els grups de treball de cada projecte tractor s'incorporaran les entitats de l'àmbit social vinculades. Com a mínim les següents:

- Grup de treball d'associacionisme educatiu del Consell de la Joventut de Barcelona (CJB)
- Xarxa d'Accessibilitat i Vida Independent de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva
- Associació de Mestres Rosa Sensat – Federació de Moviments de Renovació Pedagògica
- Federació d'Associació de Veïns i Veïnes de Barcelona (FAVB)

8.2 Seguiment i avaluació

Monitoritzar i fer seguiment dels avenços de les accions a realitzar, així com el nivell de desplegament i execució i dels seus és imprescindible no només per fer-ne rendició de comptes, sinó també per dotar el Pla de més cohesió i de visió conjunta. El dia a dia del seu desplegament dispers pot portar a la desconexió, per això el seu seguiment i avaluació retornen, més enllà de la direcció tècnica i política global, el pes al conjunt de la visió estratègica.

El següent apartat recull de quina manera el Pla del joc garanteix que els diferents actors mantinguin un control sobre el seu desenvolupament a través de processos de seguiment i avaluació. El procés de seguiment consisteix en una sèrie d'instruments i processos mecànics (veure annex 11.3) que informen fonamentalment sobre l'estat de compliment de les actuacions així com l'assoliment de les fites i les reunions d'avaluació qualitatives, en relació aquests 4 nivells de seguiment i avaluació:

1. Seguiment de l'execució de les 63 actuacions mitjançant un sistema semafòric.

2. Seguiment dels 10 projectes tractor mitjançant els indicadors previstos.

3. Seguiment de l'assoliment de les fites mitjançant els indicadors numèrics mesurables.

4. Avaluació intermèdia i final.

Informes:

- Informe anual de seguiment de les actuacions i els projectes tractors
- Informe d'avaluació intermèdia 2024 amb una proposta de reprogramació de les actuacions.
- Informe final al 2030 d'avaluació dels objectius previstos i l'assoliment i impacte de les fites.

9. Calendari

Actuacions i projectes tractor	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025-2030
1. Incorporació dels criteris per al disseny d'àrees de joc orientats a la millora de la qualitat del joc en tots els projectes de renovació i de noves creacions.							
2. Reordenar i repensar territorialment l'oferta lúdica i les àrees de joc.							
3. Promoció del model d'espai lúdic enlloc d'àrea de joc, entre d'altres, creant espais singulars.							
4. Renovació i decreixement de les àrees estandarditzades i d'escassa qualitat pel joc.							
5. Creació d'espais lúdics dissenyats pensant en els i les adolescents i joves.							
6. Incorporació d'elements de joc per a persones adultes i grans.							
7. Increment de les oportunitats de joc amb aigua (projecte tractor)							
8. Pilotatge i consolidació del model de terrenys d'aventures amb èmfasi en el joc lliure i creatiu per nois i noies.							
9. Incorporació d'elements urbans jugables en el catàleg de mobiliari urbà.							
10. Ampliació dels recursos lúdics amb àrees de joc mòbil.							
11. Sistematització i impuls de transformacions dels patis escolars (projecte tractor).							
12. Microintervencions urbanes als entorns escolars (projecte tractor).							
13. Reforç del programa patis escolars oberts al barri.							
14. Planificar la infraestructura lúdica de la ciutat a mig i llarg termini en el marc d'ecosistemes lúdics, tot assegurant el seu adequat manteniment i neteja.							

Actuacions i projectes tractor	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025-2030
15. Co-creació amb joves de nous parcs esportius urbans (projecte tractor).							
16. Increment i diversificació dels elements esportius per al joc motriu i l'activitat física dels 0 als 99 anys.							
17. Creació d'un gran i innovador espai lúdic dels 0 als 99 anys en l'entorn natural del Front litoral.							
18. Promoció dels entorns naturals com a espais de joc.							
19. Diumenges al carrer pel joc i el lleure : talls de trànsit d'un carrer principal a cada districte cada diumenge al matí. (projecte tractor).							
20. Estudiar la creació d'una xarxa de camins de vianants incorporant el joc al carrer.							
21. Crear entorns amb més seguretat ambiental, de trànsit i amb accessibilitat universal al voltant tant de les àrees de joc i espais lúdics com dels centres educatius.							
22. Repensar el programa camins escolars.							
23. Obertura de guinguetes-bar en espais verds per oferir lavabos i préstec d'un kit bàsic de jocs (projecte tractor).							
24. Explorar la promoció de col·laboracions de comerços ubicats en places, en especial, cafeteries o bars amb terrassa, per concretar la seva col·laboració per a l'accés lliure als lavabos i per al préstec del kit bàsic de jocs.							
25. Increment del mobiliari urbà que té en compte les necessitats quotidianes i crea ambients d'estada arreu de la ciutat en especial, als espais lúdics i entorns d'àrees de joc, principalment, bancs, fonts i ombreig.							
26. Introducció de més verd en els espais lúdics i entorns d'àrees de joc.							
27. Juguem a les places programa de propostes lúdiques itinerants per afavorir l'hàbit de trobar-se a jugar a les places (projecte tractor).							

Actuacions i projectes tractor	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025-2030
28. Incorporació més propostes lúdiques a l'espai públic en casals i campus d'estiu, i en centres oberts, ludoteques i casals infantils.							
29. Servei de suport al joc per a infants amb diversitat funcional (projecte tractor).							
30. Joc per tothom al cor de la ciutat amb l'obertura d'una gran ludoteca a l'aire lliure de 0 a 99 anys en un lloc neuràlgic.							
31. Equipaments de proximitat promouen i programen activitats lúdiques a l'aire lliure (biblioteques, centres cívics, casals de barri i fàbriques de creació).							
32. Reforç i diversificació de l'oferta d'activitat lúdica i física a l'aire lliure de Salut als barris i "Activa't als Parcs", incorporant també propostes intergeneracionals							
33. Esplais i caus sortim al carrer: "zones prioritàries pel joc" en certes places i carrers dissabtes (projecte tractor).							
34. Promoció de la pràctica d'esports minoritaris i d'orígens diversos a l'aire lliure en les pistes esportives obertes i patis escolars oberts.							
35. Explorar proactivament els suports públics per als projectes d'iniciativa social o comunitària de compartir i/o intercanviar jocs i joguines.							
36. Reforç del servei de gestió de conflictes a l'espai públic on hi ha conflictes d'usos i una alta presència de joc.							
37. Exploració d'accions per a millorar la convivència d'usos entre gossos i jocs a l'espai públic.							
38. Prevenció del sexisme i de l'assetjament sexual als espais públics.							
39. Campanya de comunicació i sensibilització sobre la importància social del joc.							
40. Reforç de la celebració anual del dia internacional del joc.							

Actuacions i projectes tractor	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025-2030
41. Retirar els cartells de la ciutat que prohibeixen el joc a pilota i estimular tot tipus de joc al carrer en convivència amb altres usos(projecte tractor).							
42. Millora de la senyalètica a la ciutat per comunicar les oportunitats de joc.							
43. Creació d'una pàgina web i d'una APP per mòbils sobre les oportunitats de joc que ofereix la ciutat.							
44. Desenvolupament d'un projecte comunitari intercultural sobre el joc com a fet cultural.							
45. Oferta formativa per a educadors/es en joc lliure, creatiu i coeducatiu i la convivència als patis.							
46. Promoció d'hàbits de joc actiu a l'aire lliure prescrivint-ne i recomanant-ne 1 hora diària per part de metges, metgesses i infermeria pediàtrica.							
47. Avançar en l'organització social del temps que generi major disponibilitat i gaudi de temps lliure dedicat al joc i activitat física així com mesures de conciliació laboral, personal i familiar i la coresponsabilitat entre homes i dones en el repartiment equitatiu de les tasques de cura.							
48. Sistematització d'orientacions metodològiques per a tenir en compte els interessos i necessitats d' infants , adolescents i joves en els projectes de transformació d'espai públic.							
49. Explorar el desenvolupament d'un projecte per promoure la coresponsabilitat en el bon ús, convivència i manteniments dels espais lúdics propers a les escoles.							
50. Innovació i recerca sobre les oportunitats de joc a l'espai públic a Barcelona.							
51. Creació de la cartografia de les oportunitats i necessitats de joc a l'espai públic de la ciutat com a eina per a la planificació i per a la difusió ciutadana via web/app.							

Actuacions i projectes tractor	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025-2030
52. Incorporació a les enquestes periòdiques municipals de preguntes rellevants per disposar de dades informades sobre freqüència i satisfacció respecte el temps de joc i els espais per jugar a la ciutat.							
53. Estimació de l'impacte en la salut del Pla del joc a l'espai públic.							
54. Recollida i sistematització de les accions vinculades a joc i activitat lúdica a l'aire lliure dintre de l'informe de mesures recopilades en el Pla per al foment i promoció dels usos ciutadans de l'espai públic.							
55. Crear l'estructura de gestió municipal adequada i amb els recursos municipals suficients per organitzar i vetllar pel bon desplegament del Pla del joc.							
56. Elaboració d'un manual operatiu d'execució tècnica dels criteris per al disseny d'àrees de joc i espais lúdics.							
57. Revisió de l'actual Plec de prescripcions tècniques de les àrees de jocs infantils.							
58. Modificació de l'ordenança pel civisme al foment de la convivència a l'espai públic .							
59. Elaboració d'un nou procediment en el procés de disseny de les àrees de joc noves i renovades.							
60. Incorporació de l'IMPD en les valoracions dels projectes d'àrees de joc per millorar-ne en tots l'accessibilitat.							
61. Inclusió del joc en el Manual de l'urbanisme de la vida quotidiana. Un urbanisme amb perspectiva de gènere.							
62. Formacions i espais d'intercanvi entre professionals municipals de direccions i serveis, instituts i districtes.							
63. Creació d'una Comissió transversal de desplegament i seguiment del Pla del joc.							

10. Referències bibliogràfiques

- Agència de Salut Pública de Barcelona i Consorci Sanitari de Barcelona (2017). Enquesta de salut de Barcelona 2016/17 Informe de resultats, Barcelona.
- Agència de Salut Pública de Barcelona i Consorci Sanitari de Barcelona (2016) La salut i els seus determinants en l'alumnat adolescent. Enquesta FRESC 2016, Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona (desembre 2012). Compromís ciutadà per la sostenibilitat 2012-2022.
- Ajuntament de Barcelona (abril 2013). Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2020. Medi Ambient i Serveis Urbans – Hàbitat Urbà..
- Ajuntament de Barcelona (juny 2016) Places de Gràcia, espai públic i convivència – Mesura de govern. Districte de Gràcia, Ajuntament de Barcelona,
- Ajuntament de Barcelona (juliol 2016) Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020. Regidoria de Feminismes i LGTBI,
- Ajuntament de Barcelona (juliol 2016) Omplim de vida els entorns escolars. Districte Eixample
- Ajuntament de Barcelona (març 2017) L'urbanisme de la vida quotidiana, Urbanisme amb perspectiva de gènere –Mesura de Govern.
- Ajuntament de Barcelona (juny 2017). Pla d'Adolescència i Joventut 2017-2021. Àrea de Drets Socials
- Ajuntament de Barcelona (novembre 2017) Focus infància i ciutadania 2017-2020 – Mesura de Govern.
- Ajuntament de Barcelona (març 2018) Pla Clima 2018-2030
- Ajuntament de Barcelona (maig 2018) Mesura de govern per garantir i millorar la incidència de l'associacionisme educatiu de base comunitària a la ciutat. Drets Socials, Direcció de Serveis d'Infància, Joventut Gent Gran.
- Ajuntament de Barcelona i IIAB (2018) Agenda dels Infants: propostes per millorar el nostre benestar .
- Ajuntament de Barcelona i IBE (2018) Enquesta d'hàbits esportius de la població adulta de Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona i IBE (2018) Enquesta d'hàbits esportius de la població en edat escolar de Barcelona.
- Ajuntament de Barcelona (Juliol 2018) Estratègia sobre Canvi Demogràfic i Envel·liment 2018-2030 – Mesura de Govern. Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB)
- Ajuntament de Barcelona i IIAB (2017) Enquesta sobre Benestar Subjectiu de la Infància a Barcelona.
- Ball, D., Gill, T., Spiegel, B. (2012) *Managing Risk in Play Provision*. National Children's Bureau, de part de Play Safety Forum. Regne Unit.
- Barcelona Regional (2018) Serveis Socioambientals el espais verds de Barcelona.
- Bentoa, G., Dia, D. (2017). *The importance of outdoor play for young children's healthy development*. Porto Biomedical Journal, Porto.

- CJB (2018). Informe estat de la joventut 2016/2017. Consell de la Joventut de Barcelona, Pla de l'adolescència i la Joventut 2017-2021, Barcelona.
- Convenció sobre els Drets de l'Infant adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de Novembre de 1989
- Department for culture, media and sport (2008) *Fair Play: A consultation on the play strategy*. Department for children, schools and families, Nottingham.
- Garcia, A., Lydon, M. (2015) *Tactical Urbanism*. Island Press, Washington DC.
- Gill, T (2006) *Street Play Initiatives in disadvantaged areas: experiences and emerging issues. Street Play Evaluation Report*, Play England, Regne Unit.
- Gill, T. (2007) *No Fear: Growing Up in a Risk Averse Society*. Calouste Gulbenkian, Regne Unit.
- Gill, T. (2018) *Playing it Safe? A global white paper on risk, liability and children's play in public space*. Bernard van Leer Foundation, Paisos Baixos.
- Gleave, J., Cole-Hamilton, I. (2012). *A literature review on the effects of a lack of play on children's lives*. Play England amb la Toy and Hobby Association, Gales.
- Greater London Authority (2012). *Shaping Reighbourhoods: Play and Informal Recreation, Supplementary Planning Guidance*. Greater London Authority, City Hall, Londres.
- Hargrave, J., Williams, S., Dohna, F., (2017) *Cities Alive: diseñando para la infancia urbana*. Arup, Londres
- Herrington, H., Lesmeister, C., Nicholls, J., Stefiuk, K. (2007). *7Cs: an Informal Guide to Children's Outdoor Play Spaces*. Consortium for Health, Intervention, Learning and Development (CHILD), Canadà.
- IIAB (2018) Resultats del procés de cocreació amb infants de dos parcs de Barcelona La transformació del Parc de la Pegaso i el Parc Central de Nou Barris en espais lúdics.
- IIAB (2019) Informe de recerca parlen els nens i nenes. Informe sobre el benestar subjectiu de nens i nenes de Barcelona.
- IIAB (2017) Informe d'observació etnogràfica d'àrees de joc de Barcelona. Una aproximació als usos i valoracions de les famílies.
- Lawson Foundation (2013) *Outdoor Play Strategies 2013-2018*. Lawson Foundation, Canadà.
- Observaciones Generales del Comité de Derechos del Niño de Naciones Unidas al derecho al juego CRC/C/GC/17, 17 de abril de 2013.
- Play England (2009) *Tools for Evaluation Local Play Provision: a technical guide to Play England Local Play Indicators*. Play England per National Childrens Bureau, Regne Unit.
- Play England (2015) *Adventure Playgrounds: The essential elements*. Play England, Regne Unit.
- Play England (2016) *Quality in Play: Standards, assessment indicators and evidence – a manual*. Quality in Play de Play England, Regne Unit.
- Play Scotland (2010) *Getting it Right for Play. A Toolkit to assess and improve local play opportunities*. Midlothian Innovation Centre, Escòcia.
- Play Scotland (2010). *Getting it Right for Play. Children's Play in Scotland: The Policy Context*. Midlothian Innovation Centre, Escòcia.

- Play Wales Chwarae Cymru (2012) *Play Sufficiency Assessment Toolkit*. Welsh Government, Regne Unit.
- Play Wales Chwarae Cymru (2014) *Wales – a Play Friendly Country: Statutory Guidance*. Welsh Government, Regne Unit.
- Rojals del Alamo, M (2004) *Nuevo diseño en parques infantiles*. Editorial Structure, Espanya.
- Shackell, A., Butler, N., Doyle, P., Ball, D. (2015) *Design for Play: A guide to creating successful play spaces*. Play England i Department for Children, Schools and Families, Regne Unit.
- Studio Ludo (2007) *London Study of Playgrounds: the Influence of Design on Play Behavior in London vs New York, San Francisco and Los Angeles*. Studio Ludo, EUA.
- VVAA (2010) Els patis de les escoles: espais d'oportunitats educatives. Col·lecció Informes breus, Fundació Jaume Bofill, Barcelona.
- Welsh Assembly Government (octubre 2002) *Play in Wales: The Assembly Government's Play Policy Implementation Plan*. Department of Training and Education, Welsh Assembly Government, Gales.
- Xarxa d'Accessibilitat i Vida Independent de l'Acord Ciutadà per a una Barcelona Inclusiva (setembre 2018) Recomanacions per a unes àrees de joc accessibles i inclusives

Àrea: d'Ecologia, Urbanisme i Mobilitat

Direcció i Autoria del document :

Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat, Model Urbà, Institut Infància i Adolescència

Les imatges pertanyen a :

Pàg. 7-8-9: *Sessions de treball* (Institut de la Infància i Joventut)

Mapes i Taules : Barcelona Regional i institut de la Infància i Joventut

Pàg. 95: *Via Laietana dia sense cotxes* (Ajuntament de Barcelona)

Pàg.97: *Juguem a la Plaça del Sol del Districte de Gràcia* (Ajuntament de Barcelona)

Pàg. 100-101: *Señal i jocs al carrer* (Pixabay)

Pàg. 105: *La Model* (Ajuntament de Barcelona) i *Pati de l'escola Congrés-Indians* (Antoni Portell)

Pàg. 109: *Entorn escolar de l'Institut Viladomat* (Natalia Olcina de camiamic.wordpress.com)

Pàg.112: *Platja de l'Eixample – Torre de les Aigües* (Ajuntament de Barcelona)

Pàg. 115: *Parc esportiu urbà Baró del Viver* (Ajuntament de Barcelona)

Pàg. 118: *Caseta de jocs de Sants i Terrassa-Bar de la Caseta de Jocs de Sants* (AJ Barcelona)

La llicència completa es pot consultar a

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ca>